

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A BUDAPESTI
Szerkesztőség.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az új Chlopy.

Budapest, október 22.

(v.) Leverten, halványan, mély gondokba borulva hagyták el a kilences-bizottság tagjai ma este azt a tanácskozási-termet, amelyben Lukács László átadta nekik a király üzenetét. A királyt? Nem. Hanem megint a legfőbb hadurét. Ugyanazét, aki Chlopyban a kardjára ütött s ráírvallt a magyar nemzetre, hogy amit a maga haduri jogának tekint, abból egy hajszályt sem fog engedni, habár a magyar törvényhozás a fejbuhjára állna is. Az a hadiparancs volt az első üzenet. Ma aztán megjött a második. Tartalmában azonos amazzal, de alakra még sokkalta bántóbb. Mert a hadiparancs csak bevitt a politikát a kaszárnyákba. De ez a mai üzenet rászabadítja a hadsereget a magyar törvényhozásra.

Ő felsége nem engedi meg, hogy a ki-egyezési törvénynek a haduri jogokra vonatkozó rendelkezését a törvényhozás akár egyetlen szóval is érintse. A kilences-bizottságbeli kegyelmes urak bizonyára nem vették fel a pártprogramba a magyar vezényleti nyelvet. Csupán valami szelid, se hideg- se meleg jogfenntartási nyilatkozatot javasoltak nyilván, amely rámutat az ugynevezett haduri jogoknak törvényhozási eredetére, s legfeljebb azt a kijelentést fűzték ehhez, hogy amit az egész törvényhozás a saját alkotórészeinek egyike-re ruházott, azt ugyancsak az egész törvényhozás közmegegyezéssel a maga együttes jogszférájába bármikor ismét visszaviheti. Nincs olyan vérmes optimista az egész országban, aki hinni merné, hogy amaz excellenciás urak ennél tovább mentek volna. Ámde ő felsége még innen is visszaparancsolja őket. Nem ismer alkut, nem tárgyal, nem is értekezik. Vélte jogából nem enged, mert hajthatatlanul eltökélte magát arra, hogy „fejedelmi jogait csorbítatlanul fogja utódaira hagyni.“ Ennek folytán a haduri jogoknak nemcsak szükítését nem tűri, hanem abba sem egyezik bele, hogy a kérdéses törvényszakaszt a törvényhozás magyarázza. Ami magyarázatot kellett s megengedhető volt, azt megadta Chlopy. Minden egyéb értelmezés a korona jogainak sérelmét jelentené. Így okoskodik ő felsége s ebből az okoskodásból folyik, hogy a kilences-bizottság programjából egyszerűen töröltetni parancsolja a haduri jogok magyarázatára vonatkozó nyilatkozatot.

Magyarország közjogi rendszerébe ezennel bevonul egy új fogalom: — a *Subordinations-
verletzung* fogalma. Ezt a katonai vétséget eddig csak a hadseregben lehetett elkövetni. Aki ott meg mer muikkanni, ha valami parancs a jogaiba, emberi önértéke, vagy szent igazságába ütközik, az bűnösnek talál-
tatik e deliktumban és súlyosan lakol érte. Mától fogva alkotmányos gyakorlatunk is meg-
bővül e gyönyörű intézménnyel. A hadsereg ráparancsol az országgyűlésre, hogy se ma-

gyarázni, se módosítani ne merészeleje ezt vagy amazt a törvényt, mert ellenkező esetben elköveti a *Subordinationsverletzung* bűntettét, amely keményen fog rája megtoroltni. A mannlichere és Uchätius-ütegek torkát nekiszig-
zik a magyar országgyűlésnek s e festői szituációban gunyosan kérdik tőle, akar-e még a hadi-
parancsral ellenkezni.

Beütött imhol az istennyila a magyar alkotmányba. A corpus jurist ellódítja helyéről a Dienstreglement. S az öreg Werbőczit átszolgáltatják a cs. és k. profósznak. Tehát már törvényt sem szabad magyarázunk. Mire való akkor a magyar országgyűlés? Arra, ugyebár, hogy adjon ujoncot, civillistát, tengersok adót a véderő és az udvartartás számára? Ha egyebet is akarna cselekedni, akkor ráripakodnak, megfenyegetik, legyűrük, a puska csöve elé állítják. Chlopy óta ekkorát változott a világ. Addig az országgyűlés fel volt ruházva az adók és ujoncok megtagadásának jogával. Azóta az országgyűlés megterhelődött az adók és ujoncok megszavazásának kötelességével. *Bei sonstiger Subordinationsverletzung*, aki fűzfán fűtyülő rézangyala van e bakafantokodó néptörzs göthös civil bagázsijának!

Egy verőfényes nyári napon — 1867 június 8-án — a hadiparancs szerzője esküvel fogadta, hogy az ország alkotmányán sérelmet nem fog ejteni s nemzeti közjogainak épségét mindenki ellen meg fogja védeni. Alkotmányunk legsarkalatosabb elvét pedig maga Deák Ferenc foglalta össze ama kijelentésben, hogy a törvények magyarázata a koronát csakis az országgyűléssel együtt illeti meg. Alattvalói hódolattal kérdezzük, de e kérdésünkbe beletesz-zük nemzeti önértetünk gránitszilárdóságát: ott volt-e a magyar országgyűlés a chlopy-i főhadiszálláson, ahol ő felsége a kiegyezési törvénynek 11. szakaszát magyarázta? Vagy intézett-e kérdést ő felsége a magyar országgyűléshez Chlopyból, hogy a nemzeti akarat, amely az állami szuverénitásnak a fejedelmi akaratral egyenlő rangu, de sokkalta nagyobb sulyu tényezője, mi módon véli értelmezendők az azt említett törvényszakaszt? Chlopyban az országgyűlés nem volt a király oldala mellett, s onnan semmi kérdést nem intéztek a nemzet képviselőihez. Ott a legfőbb hadur körülvette magát szuronyával, puskáival és ütegeivel s a magyar országgyűlés nélkül, nem törvényben, hanem hadiparancsban magyarázta a magyar alkotmány-
nak kérdésessé vált egyik rendelkezését.

Ki kell határozottan jelentenünk, hogy az a magyarázatot illetéktelen volt, mert törvénytelen volt. Annak még a hadseregben sem lehet jogérvénye, annál kevésbé az országgyűléssel szemben. Királyi esküt tartunk kezünkben zálogul arra nézve, hogy rólunk nélkülünk e teremtett világon senki sem rendelkezhetik, nemzeti jogaink mértékét hadiparancsok nem szükíthetik, törvényeink ér-

telmét sem kardcsörtetés, sem bármiféle hatalmi szó meg nem szabhatja. E zálog nélkül királyunk homlokát nem érintette volna Szent István koronája, s ez érintés nélkül az alkotmányos fejedelmi jogok teljességének élvezetébe nem juthatott volna ő felsége.

E záloggal kezünkben mondjuk, hogy Magyarországot hadiparancsokkal igazgatni nem lehet és nem szabad; hogy országgyűlésünk a törvényt magyarázat jogáról soha le nem mond; hogy a hadsereg fővezérletének s a katonaságnak a törvényhozási jogkörbe való erőszakos belegazolását a legerélyesebben visszautasítjuk; hogy a törvénytelen bitorlással szemben küzdeni fogunk a végsőig a törvényes ellentállás minden képzelhető eszközzel; s hogy a tervezett jogfeladást nem fogja belőlünk kicsikarni sem az osztrák császár, sem a legfőbb hadur, sem e földkerekeknek bármely potentátja, mert igazaink védelmében, alkotmányunk épségének oltalmazásában két leküzdhetetlen erejű tényezőre támaszkodunk: a magyar király esküjére s a magyar nemzet ezeréves alkotmányának elpusztíthatatlan igazságára.

Ennek elmondása után pedig rendíthetetlen nyugalommal mondjuk ki, hogy csöppet sem érdekel minket az a sötét titok, amelynek tudomásulvétele ma elcsüggesztette s elhalványította a kilences-bizottság tagjait. Fel sem emeljük tekintetünket, hogy megnézzük, miféle vészmadár az, amely felettünk kovályog. Miattunk lehet az akár verébnyi, akár a levegőg repülő leviáthánja. Hadd szállongjon az istenadta. Majd belefárad s aztán elkotródik.

Kétféle veszedelemmel akarnak ránk hatni. Némelyek irányváltásról beszélnek, mások trónválságot emlegetnek.

Az irányváltóztól nem félünk. Sőt hön óhajjuk. Lássuk hát azt a Zichy-Rakovszky kabinetet, amely természetesen a nemzetiségekre fog támaszkodni s az állambontó törekvések feszítő erejével akarja majd a nemzeti ellentállás szikláját felrobbantani. Ő csak jöjjön valahára az új Kollonics-korszak; hadd lássa a nemzet az ultramontán reakciók kendőzetlenül, a maga visszataszító pöréségében. Ezt az értékes okulást szinte türelmetlenül várjuk. A felekezeti reakció ügyeskedő szemfényvesztése milyen gyönyörűen leplezné le saját magát! A szabadság és a haladás barátai milyen ideális lelkesedéssel verődnének ismét össze egy hősi táborba, amely felvonná és diadalmasan végigküzdené a megváltó harcot a nemzetirtó feudális törekvések ellen! A mai közélet rothadt hazugságai egyszerre szétoszlának, az alakoskodók kénytelenek lennének szint vallani s kiderülne csakhamar, hogy legdrágább nemzeti javaink csakis a szellemi haladás és a lelki világosság fegyvereivel védhetők meg a sötétség ama táborának orvтамadásával szemben, amelyben a felekezeti

fanatizmus elfojtotta a nemzeti lelkiismeretet. Ha a magyar közvéleményt a *luegeresés* rémképével akarják a jogfeladásra bírni, ó behátrálos csalódás vár az intéző hatalmakra! Ez a kísérlet a nemzeti legdicsebb újjáébredéséhez fog vezetni, eredménye a nemzeti erő s a nemzeti jog legragyogóbb győzelme lesz.

A másik eshetőségre lehetetlen komor elfogadás nélkül gondolunk. Nem hiszünk benne, nem akarunk benne hinni. Nem is latolgatjuk e képtelen eshetőség sokféle következményeit. *De ha kell, szemébe néznék ennek is.* Mert egy király mindenesetre könnyebben mond le trónjáról, mint alkotmányának épségéről, államiságának hatalmi egyensúlyáról, szuverenitásának teljességéről egy nemzet. Jogainknak minden betűje egy-egy megvívhatatlan erősség. Negyvedfél évszázadon át beh sokszor ostromolta már a hatalom e sánckokat! S mindig véres fővel kellett visszatántorodnia. Erőszak nem fog a mi alkotmányunkon. Csak *árulás* okozhatná elpusztulását.

Hiábavaló tehát minden izengetés. Még hiábavalóbb minden rémitgetés. Árulója az alkotmányunknak nem akad azok sorában, akiknek keblében magyar sziv lüktet s akiknek ereiben magyar vér kering. Hiszszük, várjuk, tudjuk, hogy erről csakhamar meg fognak Bécsben győződni. Magyar anya nem szült olyan bitangot, aki hazája jogát eláruló — akár hiúságból, akár gyávaságból.

BELFÖLD

A válság.

Budapest, október 22.

Most már mélyeséges értelmet kap *Lukács* Lászlónak Bécsben tett nyilatkozata, hogy *„en-gem nem azért küldtél ő felsége, hogy a szabadelvűpárttal tárgyaljak!”* Nem, csakugyan nem. Amivel a király *Lukács* Lászlót megbizta, azt valóban nem lehet tárgyalásnak nevezni. Megbizta azzal, hogy ismertesse meg a szabadelvűpártot a korona álláspontjával, és akkor talán még azt hitte a király, hogy ez az egyszerű

üzenet is elégséges lesz. A kilences-bizottság azonban nem értett az üzenetből és egész komolyan csinált valami programot. A királynak felhő borult a homlokára, de még mindig úgy gondolkodott, hogy talán csak szórakozott az a bizottság. Csöndesen célozgatott rá, hogy mi nincs inyére a programban s aztán megint csak visszaküldte *Lukács*ot a bizottsághoz. Ez törte magát, verejtekezett, kigondolt s csinált egy második, javított, de távolról sem bővített kiadást a programból. *Lukács* felvitte hűségesen ezt is. S most már a király kezdett kijönni a flegmájából, hogy mit okosodik az a bizottság annyit? Hát nem akarja megérteni, hogy a király nem tághat attól, amit egyszer *Chlopyban* kimondott? A sodrából kivett király most már világosan üzent, mint valami nehéz felfogású gyerekhadnak:

— Ne tessék okoskodni, hanem tessék elfogadni azt, amit mondtam s amitől nem tághatok. Tessék egyszerűen és rövidesen elfogadni, mert különben...

Ez a *mert különben*: a mai helyzet.

Hogy mi a bunkója ennek a csonka mondatnak, arra nézve ma kétféle felfogás uralkodik. Lehető szárazsággal fogjuk ismertetni mindakettőt, de előbb a mai események külsőségeivel kell beszámolnunk, mert ezek illusztrálják is, igazolják is a két főltevés valamelyikének vagy mindkettőjének valószínűségét.

Lukács László tehát hazajött s ma déután öt órakor megjelent a kilences-bizottság ülésében. Az ülés mindössze egy órahosszat tartott, eredményre nem vezetett s holnap a bizottság újra összejül. Tudnivaló azonban, hogy *Lukács* László már ma éjjel el akart utazni, mert holnapra várja a király. Feltűnt tehát, hogy a bizottság mégsem iparkodott ma végezni s *Lukács* ennélfogva kénytelen is volt utazását elhalasztani. Mért nem volt a bizottságnak sietős a határozat? Mért nem tárgyalt, ha kell, öt órahosszat egyfolytában, csak-hogy *Lukács* programját reggelre már a király előtt lehessen a válasszal? Az ok nyilvánvaló. *Nem tárgyalt, mert eredményes tárgyalást egyszerűen el se képzelt.* Ha csak valamikes reménység biztatott volna, hogy a tárgyalás eredményre fog vezetni, akkor vasvilla-ész se tartotta volna vissza a bizottságot a tárgyalástól. De az eredményt kizárták tekintette. S azt a legnagyobb határozottsággal merjük állítani, hogy a *kilences-bizottságnak nincs egyetlenegy olyan tagja sem, aki a király akarát teljesíthetőnek találja.* Azt aztán mondani sem kell,

hogy ahol a kilences-bizottság az elvre nézve ennnyire egyetért, a szabadelvűpárt egésze sem marad a bizottság mögött. Nem volt a válságnak momentuma, melyben az egész szabadelvűpárt annyira egyetértett volna, mint most.

Elvben egy a párt s a kilences-bizottság. De hangulatban különböznek egymástól. Mig a párt elkeseredve forrong, addig a bizottság mélyeséges aggodalommal esit. A hangulatnak ezt a különbözőségét mi magyarázza? Csak az, hogy a *bizottság tud valamit, amiről a párt még nem tud.* A bizottság mai rövid ülésében tárgyalásba nem is fogott, de igenis megtudott valamit, ami a legnagyobb aggodalommal töltötte el. Megtudta azt, hogy mit üzent a király:

— Tessék az én álláspontomat egyszerűen elfogadni, mert különben...

Már most figyeljük tovább a külsőségeket. A bizottság üléséből kijövet *Tisza* István sápadtan sétált egyszer körül a klubban, majd eltávozott; nyolc óra felé megint visszajött, de akkor is csak egy pár percig maradt és senki előtt sem nyilatkozott. *Széll* Kálmán pedig, aki az egész válság rendjén mindig és mindenkor balzsammal járt körül, aki a legkritikusabb szituációban is csak csitított, aki nagyon meg szokta fontolni, amit nehéz szituációkban mond, *Széll* Kálmán tehát ma a következő súlyos nyilatkozattal felelt az ostromló kérdésekre:

— Meghallgattuk az üzenetet. *Nehéz kérdések, nem is tárgyalunk.* Holnap újra összejövünk. Minden elhamarkodott lépés végzetes lehet.

S egy másik csoport előtt a megfontolt gróf *Andrássy* Gyula így szólt:

— *Kapacitálnunk kell a királyt s meg kell győznünk a nemzet jogairól.* Ha sikerül meggyőznünk, akkor minden rendben van. Azért hát türelemmel kell bevárni, míg ez megtörténhetik.

Nos: *Széll* Kálmán azt mondja, hogy nehéz kérdések elé vagyunk állítva s minden elhamarkodott lépés végzetes lehet. Gróf *Andrássy* Gyula pedig az üzenet meghallgatása után megvallja, hogy minden azon fordul meg, sikerül-e a királyt meggyőznünk a nemzet jogairól. Tehát a királyt meg kell győzni a nemzet jogairól. Tehát nem ismeri el a nemzet jogait. S tehát ha most a nemzet egy elhamarkodott lépést tesz, az végzetes lehet.

Mit jelentesen ez?

Azt jelenti, hogy az a *mert különben* valami nagyon súlyos fenyegetést tartalmaz. Azt jelenti,

TÁRCA

Hét szilvafa.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —
Irtá: *Krúdy* Gyula.

A magyar mitológiában csaknem olyan jelentősége van a szilvafának, mint a germán legendákban a tölgynek. Igaz, hogy a szilvafáról a fehér agancsos üldözői még nem igen tudtak, hisz az első szilvafát török kapitány ültette valahol Nagyvárd mellett, (a honfoglaló Nadányiak szívesen megmutatják az első szilvafát, ha arra jársz, pajtás.) — de hát azért a szilvafa ér nekünk annyit, mint a germánoknak a tölgy. A tölgy is szép fa, de én már azt tartom, hogy a szilvafa se utolsó. Már csak azért se, mert a Rétalján, ahol én születtem, tölgyfa volt vagy kettő, de szilvafa volt minden kertben, nem is egy, de legalább hét. Hisz utóvégre galagonya-bokrok is nőttek volna apánk kertjeiben, de szilvafák nőttek. Hamvas, ropogós, vagy folyós, pálinkás gyümölcsöt termő szilvafák nőttek egykoron Hunniában. A heggek között, a bocoskorok urak házában épp úgy szeretett lenni a szilvafa, mint a sikvidéken, a kurtanemesek között. Megvan-nak-e még a régi szilvafák? Dehogy is, a régi szilvafák már nincsenek meg. Rég feltűztek a vén fatörzseket, amelyek egykor roskadoztak a gyümölcsester alatt és nyárjában, amikor a bürge-hust még a legelszántabb magyar sem kívánja, akárhogy lenne a bürge, a szilvafa reggelivel, ebéddel és vacsorával szolgált. Az öreg Herencsényi Szabolcsnak hét fia volt és hét szilvafa volt a kertjében. Vajjon miért nőttek meg a fiuk akkora óriásokká, hogy az öreg kis híján eladta őket gránátosoknak, (de nem vette meg a kenyérpusztítókat senki) ha nem a szilvától? Bizony a szilvától lettek óriásokká. Eszük is volt, hogy bizonyosan országbíró lesz még valamelyikből.

De az is igaz, hogy az anyjuk már hároméves korukban kivitte őket a szilvába, nadragszójjal odakötötte a fára és reggeltől estig ették a szilvát. Nem jutott azoknak eszükbe peesenyre, vagy hús-étel, (ami a gyereknek nem is való, mert élesíti a vért) — de tán, ha eszükbe jutott volna, akkor se kaptak volna egyebet szilvánál. Mert a szilvát meg kellett enni!...

Régeint így nevezték a gyerekeket. A szilvafa árnyékában, amely nyáron gyermeknevelési objektum volt, míg télidőben az öregek mulatságára szolgált: fája ropogott a kályhában, gyümölcséből pedig szívesítő, vértisztító nedvet főzött a gondos asszony. Nem csoda, hogy úgy kedvelték egykor a fát, amely tán szemre nem vetélkedhetik a többi fákkal, de hasznosabb még a kőrís-fánál is, amelylyel a sehonnai vén Bodon báró egész falvakat ültetett tele. (Vajjon minek volt a bárónak az a sok kőrísfa? Hisz a menyecskék, lányok kőrísfa nélkül is eleget tettek hivatásuknak. Vagy talán a következő generációról akart gondoskodni az égetnivaló huncut? A kőrísbogarak különös szagát a nyári szél még a Tiszántúrra is átveri, a legenda szerint a báró ilyenkor forog sirjában.) Volt is szilvafa nálunk minden háznál. Legalább hét. A rétalji kurtanemeségnek az inzurrekciós lobogójában, amelyet a búske-vitézek akkor készítettek, amikor Napoleon ellen szálltak hadba, ugyancsak szilvafa volt. Nem több, csak egy. Szídták is Kubacska urat, az egi lobogó-készítőt az egy szilvafa miatt. De hát Kubacska uram nem tudta az itteni szokásokat, a rétaljiaknak is mindegy lehetett: mégse a vármegye lobogója alatt kellett harcba menniök. „A vármegye az vármegye, de Rétalja, az Rétalja!” — mondogatták nagyapáink, amiben igazuk is volt.

Elmentek a vitézek. Annyi rozsdás fegyvert rég látott egy rakáson a világ, mint a rétalji inzurgenseknél. A háború nem gyermekjáték: olyik felkelő három kardot is kötött a derekára. Kard volt bőven Magyarországon még abban az időben, igaz, hogy rozsdás volt valamennyi. No de majd kifényesednek a kardok az ellenség vé-

rében. Bizony nem a rétaljaiak tehetnek arról, hogy a kardok éppen olyan rozsdásan kerültek haza, mint ahogy elvitték őket. De a lobogó megvolt. Ragyogott a vépiros mezőben az arany szilvafa. Akkor se ragyoghatott volna jobban, ha a rétaljai kurtanemeség kiverte volna Napoleont a Duna melől. Már most mit csinálnának a lobogóval? A praktikus eszű Herencsényi, aki oly ólesón nevelte fel a fiait, azt tanácsolta, hogy adják vissza a lobogót Kubacska uramnak, az egi templomszer-úrának. Az majd eladja valahol a tótok között processió-zászlónak. De ez ellen már az egész Rétalja fel-emelte tiltakozó szavát. Azt a lobogót nem lehet eladni. Hisz csupán a véletlen műve, hogy nem fűződtek a lobogóhoz a harci tettek ezre. Csak a véletlen műve. Vajjon akkor is eladná Herencsényi uram a zászlót, ha megfűrésztötték volna azt a franciák véreben? Ugy-e bár nem? Vegyük tehát úgy a dolgot, hogy a zászló véreben fűrdött és hirdesse örökké a rétaljaiak dióségét... Így aztán a templomban kapott helyet a szilvafás lobogó.

Nagyot lóndult az idő. Talán ötven esztendő is elmúlt, vagy talán kevesebb... Ki tartaná annyira számon az éveket? A rétaljai szilvafák épp úgy termettek hamvas gyümölcsöket, mint száz esztendővel azelőtt. Talán az öregek is ugyan-azok, akik száz esztendő előtt meledtek a rözse-lángoknál, hisz az öregek mind egyformák. És a gyermekek, akik e vidéken a szilván nőnek fel, nem-e éppon olyanok, mint ezer esztendő előtt voltak a gyermekek? A Tisza medret cserél, a szántóföld helyén sivatag pusztaság támad, még a házak is összedőlnek, — csak az ember állandó. A lányok, menyecskék éppon olyan kívánatos teremtményei a földi tájaknak, mint Bodon báró idejében voltak, ki a kedvükért a kőrís-fákat ültette. Hiába szíjják a szájakat az öregasszonyok: az ő lábuk sem volt fehérebb, válluk se gömbölyűbb és ők se viseltek tizenkétfontos ágyugolyókat keblükön ruhájuk alatt, csak hatfontosakat, mint a maiak.

Mi változott tehát ötven esztendő alatt?

hogy a királyi osonka mondatnak bunkó. Igazán bunkó.

De mi az? Hát erre vonatkozólag uralkodik kétféle felfogás.

Az egyik, a súlyosabb, a valószínűbb: — a trónválság bejelentése arra az esetre, ha a többség nem teszi magáévá a királyi álláspontját s ezzel nyilvánossá válnék a korona és a nemzet összeütközése. Ugy vélekednek e felfogás hívei, hogy a király az áthidalhatatlan konfliktusban nem látván módját az alkotmányos uralkodásnak, inkább lemond a trónról.

A másik, az enyhébb, a kevésbé valószínű feltevés: — az irányválság bejelentése. Egy kombinálnak egyesek, hogy a király egyszerűen félretolja a formálhatatlan szabadelvűpártot s konzervatív vagy néppárti kormányt nevez ki, mert hiszen a néppártnak nem lesznek skrupulusai, hogy a királyljal szemben a nemzet jogait védelmezze.

Valami nagy presszió mindenestre van a királyi üzenetben. Az a presszió, melyet a bizottság ismer, a párt azonban nem: az teszi, hogy a forrongó pártot olyan aggodalmaskodva csitítják a bizottság legkiválóbb tagjai. Hogy már most a két foltévés közül melyik a valószínűbb, azt mondani sem kell. Ha csak irányválságról volna szó: a bizottság ama tagjai, akik a volt nemzeti párthoz tartoznak, aligha íjedtek volna meg tulajdonoson. Arra a hírre, hogy Apponyi jöhet, már kísértőni kezdett a néppárt csatlakozása. Hátéhat most a néppárt kalászának éréseiről volna csak szó, a volt nemzeti párt tagjai nem sápadnának el az ijedségtől. Sokkal valószínűbb s az általános megrökönyödést inkább igazolja az a foltévés, hogy a király a maga álláspontjának további hovatartása esetére a trónválsággal fenyegetőzik. Ez olyan eshetőség, mely nem esett ugyan eddig sem a közvélemény számításain kívül, de amelynek a válság serpenyőjébe dobása mégis alkalmas a szíveket hangosabban megdöbegtetni.

A király azt üzenté: „mert különben...“ Ez az üzenet most a helyzet. A kilences-bizottság ma tárgyalásba se mert becsatkozni. Holnap megint összeül, de vajon holnap már meri tárgyalni? S ha tárgyalja is, mit csinálhat? Hiszen a mai helyzethez képest Chlopy még egy kezdetleges betegség volt, melyből gyógyulást lehetett és kellett is remélni. De a mai helyzet, az már az utolsó perc. Itt már csak csoda segíthet...:

Semmi, semmi, csak a szilvafák fogytak meg. Nem talán számban, mert a Rétaalján még mindig legalább heten voltak a szilvafák a ház végében. Vagy talán kevesebb szilva termett? A galyakat most is feltámasztották gyümölcsérés idején és a fára kötözött gyerekek most sivalkódtak az éhségtől, — de mégis kevesebb lett a szilva. Azaz, hogy nem is volt már egyéb, csak szilva. Még esett bürge se volt. A jó éj tudja, hogy mért: annak a buta bürgének is az a szokása, hogy csupán akkor hull, mikor az ördögnek se kell. Bezzeg, nem hullott most esztendőszámra. Herencesényi, — már nagyon öreg ember volt, vagy talán nem is ő maga volt az öreg, hanem valamelyik fia, — vasárnaponként szimatolva járt végig a rétaaljai utcákat. A kóborló szél szárnyán a bürge-paprikás orreszklandozó, pikáns szaga bezzeg nem szállott most felé a nyitott konyhából, mint hajdanában. Csak a Tisza felől sodorta ide a szél a bolond báró körisbogarainak szagát... A körisbogarának sincs meg már a régi legendája. Azelőtt dehogyan nyult volna hozzá asszony vagy leány, de még a szagára is szemérmes pirba borult a hajadonok orcája. Most persze kupaszámra szedik és hordják a városi patikába, ahol a patikus pár garast ad érte. Es nem szégyenkezik senkire a körisbogar miatt. Hej, ha az öreg báró tudta volna, dehogyan ültette volna ide a nevezetes fákat.

Tehát nincs bürgepaprikás-szag Rétaalján, hiába szimatolja végig az öreg Herencesényi az egész nemes falut. Vajjon mit főznek mostanában az asszonyok? A csirkék, tyukok, amelyek azelőtt csapatosan járták az udvarokat, eltűnédeztek. Itt-ott látni csak a düledező garád mellett egy-egy sovány, hosszunyaku kis csirkét ijedten menekülni a közeledő lépések zajára. Vajjon miért lettek ily félénkek a csirkék? Azelőtt bezzeg még a puskadörgésre se ijedtek meg. A kányának, vércsének szólt az, nem nekik. De most, ha benyul egy kéz a garádon, a kis buta csirke is tudja már, hogy nem rózsát akar lopni az a kéz, hanem egyebet, legfőbbképpen őt magát.

Forrongás.

A tegnapi hírek ma is erős forrongásban tartották a politikai köröket. Lukács László ugyan, aki ma reggel hazaérkezett, azok előtt, akikkel érintkezett, megnyugtató nyilatkozatokat tett s a megnyugtatóban másik is segítettek neki a szabadelvűpárt oszlop tagjai közül, de a pesszimizmus és a nyugtalanság sehogysem akart oszladni. Lukács László hír szerint többek előtt kifejezte azt a reményét, hogy sikerülni fog eloszlatni a nehézségeket, mert csak részletekérdekben van eltérés a király és a kilences-bizottság álláspontja között. Valami nagyon megnyugtató hatása azonban ennek a kijelentésnek nem volt, mert az emberek eddig is tudták, hogy csak részletekről van szó, de éppen az a fontos, hogy melyek azok a részletek, amelyek ellen a királynak kifogása van.

A szabadelvű pártkörben, ahol délelőtt szokatlanul nagyszámu képviselő volt együtt, nagy volt az izgatottság. Nagy zajjal tárgyalták a válság legújabb kínos fordulatát s nemcsak a bécsi körök beavatkozását ítélték el hangosan, hanem többen kifakadtak a kilences-bizottság eljárása ellen is. A kilences-bizottság tagjai közül csak Szentiványi Árpád volt fent a pártkörben. Köréje csoportosultak a volt nemzeti párt tagjai. Egyik képviselő ebben a csoportban azt mondotta, hogy ha arról van szó, hogy a két fél, a király és párt, közül valakinek engednie kell, akkor csak arra kell utalni, hogy a katonai program már igazán a kívánalmak legalsóbb határán áll. Alkurul tehát aligha lehet szó, csupán megértésről.

Daniel Gábor, Feilitzsch Arthur, Papp Géza és még néhány ó-szabadelvűpárti képviselő állott a másik csoportban. Ott is kárhözatták a huza-vonát, a bécsi körök makacsságát. Ebben a csoportban is erősen kifakadtak báró Becke ellen, akinek a kezét látják a dolgok szomorú fejlődésében. Kifejezést adtak itt egyebek közt annak a nézetnek, hogy hiába tiltják meg a hadseregnek a politizálást, ha maga a vezérkar főnöke tüntetően politizál és hivatalosan beleártja magát a magyar politika ügyeibe, amelyekhez semmi köze.

Lukács László nem volt a pártkörben. A délelőtti folyamán hosszasan tanácskozott gróf Andrásey Gyulával és megtette az intézkedéseket arra nézve, hogy még ma este visszautazhasson Bécsbe, minthogy már előre is bizott abban, hogy a kilences-bizottság délutáni ülése megnyugtató eredménnyel fog végződni. Voltak a pártkörben is, akik ezt remélték, de

nem nagyon sokan. A volt nemzetipártiak csoportjában pláne egészen intranszigen hangok is hallatszottak.

— Nyugodtan állíthatom, — mondta a csoport egyik előkelő tagja — hogy a párt hangulata ma az, hogy a kilences-bizottság tervezetéből egy hajszálnyit sem enged, különösen a vezényleti nyelv kérdésében, és csak sajnálatos, hogy a békés kibontakozás elé az osztrák tanácsosok téves magyarázata folytán ezekben a kérdésekben gördítenek akadályokat.

Ezzel szemben a csillapítók újból és újból hangoztatták, hogy be kell várni a kilences-bizottság mai ülését, amelyen Lukács László elő fogja adni a király kifogásait, és azt hiszik, hogy a felmerült nézeteltérések nem lehetnek nagyok, mert Lukács nem igen sietett haza, hanem egy napig várt az elintézésessel.

A hangulat azonban váltig izgatott maradt és délelőtt szemmeláthatóan az a nézet kerekedett felül, hogy a kilences-bizottság eredeti tervezetét azonnal tegye közzé, hogy az ország lássa, hogy a szabadelvűpárt az ország érdekeit szívében viseli.

Déli egy óra tájban már üres volt a pártkör.

Apponyi álláspontja.

Gróf Apponyi Albert nem volt a klubban, hanem az egész délelőttöt a képviselőházban töltötte, ahol elnöki teendőit végezte, majd pedig több képviselővel folytatott beszélgetést. Először Szentiványi Árpádot fogadta, akivel egy félóránál tovább tanácsozott, majd később Ivánka Oszkár, Sághy Gyula, Holló Lajos és Vancsó Gyula képviselők keresték fel az elnököt.

A beszélgetés természetesen a helyzetről folyt és gróf Apponyi meglehetősen tartózkodás nélkül jelezte álláspontját többek előtt. Ennek a jele az, hogy abban az esetben, ha a kilences-bizottság javaslatát még azokkal a koncessziókkal nem fogadják el Bécsben, amelyeket ő — Apponyi — eredeti álláspontjából tett, akkor visszatér eredeti álláspontjához, úgy, amint ezt már előre bejelentette; a kibontakozás elé azonban nem akar akadályokat gördíteni, mert reményli, hogy elvei előbb-utóbb megvalósulnak. Ezt úgy magyarázzák, hogy abban az esetben, ha a kilences-bizottság újra enged, Apponyiék visszatérnek ugyan eredeti álláspontjukhoz, de csak elméletben, s elveik fenntartásával bennmaradnak a pártban és mindössze az történik, hogy Apponyi nem vállal tárcát az új kabinetben.

— Mindig mondtam én, hogy Rétaalján még Krisztus urunk palástja se volna biztonságban.

Krisztus palástja? Krisztus bizonyára nem hozná Rétaaljára a palástját, de a lobogó itt volt és büszkége volt valamennyi rétaaljinak.

Hiába volt minden keresés. A rétaaljaiak hiába nézték egymást gyanakodó szemmel. Az öreg Bordás hiába akarta az asszonyokra terelni a gyanut, mondván:

— Valami hü felhérszemély szoknyát varrt a lobogó selyműből!

Hiába, hiába... A lobogó többé nem került elő. És a sors, mintha ezzel betetőzve látta volna a dologtalan, lusta rétaaljaiak bűneit, — inná Titus Livius, ha élt volna — a csapásokat egymásután mérte Rétaaljára.

Egyszerre híre futamodott Rétaalján, hogy Kossuth eltörtölte a nemességet. Nincs különbség a paraszt és nemes között. Rétaaljának ez halálös döfés volt. Itt még a disznópásztor is Lipót királytól kapta az armálisát.

— Ezentul parasztok lesztek — mondta dolyfősen a rétaaljai Rothschild.

Persze, az ő hízió aztán is hízik maradnak. Azt nem vehette el tőle Kossuth.

Verbunkos huszárok járták a falut. A rétaaljaiak dehogyan mozdultak volna ki a falujukból. „Adják vissza a nemességünket, akkor megyünk!” kiabált a híres Herencesényi. „Parasztal nem szolgálólok egy sorban.”

De ez már csak amolyan kétségbeesett beszéd volt. Senki se törődött többé Rétaaljával. Hogy a rétaaljaiak otthon ülnek és pipáznak a bundájukon: ugyan kinek jutott volna eszébe a fürgeteges időben?

Ez az esztendő pedig nagyon nevezetes esztendő volt. A rétaaljai szilvafák ebben az évben kezdtek el száradni. Ahány szilvafa volt a környéken, az mind kiszáradt azon a télen. Tavaszra egy sem bontott virágot. A rétaaljaiak kifürészelték a szilvafákat és ujat nem ültettek. Ma már talán nem is tudják Rétaalján, hogy valamikor szilvafák nőttek a házak végében, minden ház végében legalább hét és nem kevesebb,

Azért olyan ijedősek a csirkék Rétaalján. Szegény kis bolondok, mintha nem volna nekik mindegy, hogy ki vágja el a torkukat: Herencesényi uram-e vagy pedig Bojtos Pál, a rétaaljai Rothschild, akinek három nagy híziója szuszog az óiban. Az igaz, hogy ennek a Rothschildnak sincs nyugodt álma, mint általában a Rothschildoknak: éjjel háromszor is felkel, vajjon szuszognak-e még a hízők az óiban?

Lopott a rétaaljai nemesség, lopott, mint a sátoros cigány! És mivel mást nem loptak, egymástól lopták. Bojtos Pál gazdagságának is vége lett volna nagyon hamar, ha a rétaaljai Rothschild nem lett volna egyben a legügyesebb tolvaj a vérei között. Ha meglópták egy éjszaka, a másik éjszakan már visszalopta a zsákmányt. Néha meg is toldotta valamivel. Egy híres szűre volt Bojtosnak. Testvérek között megért ötven pengőt. Remekbe csinálta Korompai, a híres miskolci szűrszabó. A nevezetes szűr vándorolt Rétaalján, mintha lába lett volna. Hol ez a szomszéd lopta el, hol a másik szomszéd. Bojtos Pál dehogyan járt panaszra a szűr miatt. Nem bolond, hogy rossz híret költse Rétaaljának a felsőbb hatóságnál. Hogy még aztán agyonüssék a rétaaljaiak. Csak mosolygott vastag tokájában. Másnapra pedig visszalopta a bolygó szűrt...

Igy elulótték az erkölcsek Rétaalján, mikor egy napon híre futamodott, hogy eltűnt a nevezetes rétaaljai lobogó — a vérvörös mezőben az arany-szilvafával. A lobogónak vastag selyemből volt a szövete, a himzése pedig igazi pozsonyi arany. Megért annyit, mint egy kisebb fajtájú malac. Ezen aztán az egész kurtanemesség felháborodott. Herencesényi az öklét rázta:

— Lopta volna el a gazember inkább a torony gombját, — kiáltotta, — csak ne a lobogónkat.

Persze, persze, a torony gombját! De hát a torony gombját nem olyan könnyű ellopní, mint a lobogót, amire senki se vigyázott.

Bojtos, aki a hízió révén különbnek érezte magát valamennyi rétaaljinál, fitymalva vonogatta a vállát:

Gróf Apponyi Albert nyilatkozata egyébként körülbelül a következő volt:

En a kilences-bizottság első ülésén kifejtettem álláspontomat minden kérdésre vonatkozólag, amelyekhez ragaszkodtam. Mikor azonban Lukács László először jött vissza Bécsből az el nem fogadott program-munkálattal, akkor — nehogy a kibontakozásnak újját vágjam, — bizonyos mérvű koncessziókat tettem előző álláspontomból, kijelentvén egyuttal ugyanakkor azt is, hogy ha a programjavaslat ezen koncessziókkal sem fogadtatnék el, akkor visszatérek eredeti álláspontomhoz. Ha ez most bekövetkezett, úgy fogok tenni, amint előre kijelentettem. Mindazonáltal se én, se elvtársaim a kibontakozás elé akadályokat gördíteni és újabb válságokat felidézni nem kívánunk, nem mondván le arról a reményről, hogy elveinket előbb vagy utóbb megvalósítanunk sikerül.

Báró Beck nyilatkozata.

Báró Beck vezérkari főnök, aki a mostani válságban olyan végzetesen rosszindulatú módon szerepel, ma nyilatkozik, még pedig egy magyar lap hasábjain. Mindenesetre nagy kegy a nagy urtól már az is, hogy leereszkedik ilyen közvetlen közelségbe hozzánk. De ezzel nem elégszük meg a hatalmas vezérkari főnök, hanem olyan barátságosan veregeti meg a magyar néptörzs vállát, hogy a gyengébb szíveket bizonyára mély meghatottság fogja megszállani. Mindenekelőtt kijelenti, hogy nem ellensége a magyarnak, ami bizony nagyon megható, főleg ha meggondoljuk, hogy diszes állásával járó fizetését részben magyar pénzből kapja és az ő ragyogó pléhgallerija, mólárszinkabátja és minden, ami neki dísz és tekintélyt ad, a magyar államnak is tulajdona. Azután erősen hangsúlyozza előkelő barátunk, hogy ő csak katonai szempontokból mond véleményt a magyar ügyekről és eszéágában sincs politizálni, sőt a katonai fogalmával ellenkezőnek tartja a politizálást. Milyen kár, hogy ez csak most jut eszébe, s nem jutott eszébe valamivel előbb, mikor megfogalmazta azt a hirhedt politizáló hadiparancsot Cholyban. De ha már eszébe jutott, akkor figyelmeztetnünk kell arra, hogy az olyan generális, aki vénségére annyira ellenkezésbe jutott a katonai fogalmával, mint a hadiparancs szerzője, nagyon megérett a nyugdíjra. Ajánljuk melegen, sziveskedjék levonni ennek a beismerésének a gyakorlati konzekvenciáját a magyar nemzet érdekében is és legfőbb hadura érdekében is, aki így az ő legveszedelmesebb tanácsadójától szabadulna meg.

És minekutána szabadon kifejtette a vitéz főgenerális, hogy a katonának tilos a politika, akkor természetesen elkezd — politizálni. Előadást tart Magyarországot és Ausztria közös érdekéről és ebből azt következteti, hogy a hadseregnek egyöntetűnek kell lennie. A német kommandó szerinte csakis az egyöntetűség kérdése és pusztá véletlen, hogy német, mert lehetne volapük is. Erre mi azt jegyezzük meg, hogy a tábornagyról ur mindenekelőtt abban téved, hogy a közös érdekekből a hadsereg egyöntetűsége következik. Ez nem igaz: a közösségből csak a hadsereg közössége következik. Továbbá, hogy ha csakugyan az a véleménye a vezérkari főnöknek, hogy közbümbös, milyen legyen a vezényelv, csak egyöntetű legyen, ajánljuk neki, vigye keresztül, hogy legyen a vezényelti nyelv egyöntetűen magyar. Ezt annyival bátrabban merjük ajánlani, mivel a tábornagyról ur aradozva beszél Magyarországnak való ifjúkori élményeiről, hogy valósággal költői szentimentalizmus fogja el. Lám, van szív a feszes császárkabát alatt is. Csak az a hiba, hogy itt egy kicsit megbotlik a tábornagyról oltott alanyi poéta, mert egy füst alatt mondja el, hogy akkor latin volt Magyarországon a közélet nyelve és hogy ő mint fiatal tiszt milyen vigan énekelgette a Rákóczi, meg a Hunyady Lászlót. Nem tudjuk, hogy báró Beck ur hány százestendő, de bizonyosan nagyon öreg lehet, ha már abban az időben a világon volt, sőt már katonatiszt volt, mikor Magyarországon diákok irtak és beszéltek a hivatalokban. De egy kis hiba így is van a dologban, mert azokban a diákos időkben báró Beck ur a világon lehetett (nem tudjuk a biográfiáját), de az egészen bizonyos,

hogy Hunyady László még nem volt a világon. Ez tehát némi anazonizmus. Majdnem akkora, amilyen az osztrák hadsereg az ő régi copfjával, vezérkarával és báró Beckkel együtt.

A vezérkari főnök különben a következő érdekes dolgokat mondotta a Magyar Szó tudósítójának:

— Nekem politikához közöm nincs, személyesen pedig nem törődöm az engem ilyen irányban igazságtalanul érintő kritikával. De azért belátom, hogy az ilyen híresztelések elterjedése legalább is nem használ a célnak, melyet én szolgállok. De mit csináljak? Talán ellennyilatkozatokat adjak ki, vagy újságháboruba kezdjek? Nem. Haem elmondom önnek, hogy amikor gróf Andrássy miniszterelnöksége alatt a magyar honvédség fellállításáról volt szó: én voltam megbízva a tárgyalások folytatásával. Hogy milyen eredménnyel: arról beszélhet a honvédség ki-tünő mivolta. Egyáltalán dícsőségemnek tartom, hogy a magyar honvédség mai magas színvonalára emelésében én nemcsak résztvettem, de egyenesen kiköveletem magamnak a többi résztvevő ténylezők között e tekintetben a magam érdemeit is. Nem dícsékvés okából mondom ezt, hanem annak tanúságtételére, hogy én nem vagyok ellensége a magyarnak, amikor egy speciálisan magyar intézményt minden tehetséggel mindenkor támogattam.

Éppen úgy hivatkozhatom arra, hogy a hadseregben szolgáló magyar tiszt az én hatáskörömbe mindig legalább oly jó elbánásban részesültek, mint a többiek. Soha senki sem tapasztalható részéről animozitást maga iránt abból az okból, hogy ő magyar-e, vagy nem. Sőt a legnagyobb örömmel venném, ha a jó magyar családok gyermekeit nagyobb mértékben adnák a szép katonai pályára, mint ahogy eddig tették. E tekintetben jelentékenyen segítségükre akarunk is lenni a magyaroknak úgy is, hogy többen nevel-tessékké gyermekeiket katonatiszteké és úgy is, hogy ne higgyék, hogy gyermekeiknek, ha tisztékké lesznek, meg kellene felekedniük családjuk nyelvével.

De nem is lehetne személyes ellenszenvem a magyarok iránt. Politikai okokból nem, mert nekem nem is hivatásom a politizálás. Véleményemet, katonai szempontokból, mindig le kellett adnom, ha megkérdezték, de a katonai fogalmával is ellenkezik a politizálás és így, aki rólam azt mondja, hogy politizálok, ezzel azt mondja rólam, hogy nem vagyok katonai. Már pedig ilyet csak nem merne rólam valaki állítani. Hiszen hová jutnánk, ha a katonák politizálnának? Például, — de ez csak példa, és semmi kéze a valósághoz — mit csinálnánk egy olyan hadsereggel, melynek egyes részei ha Osztráczsággal esnek bajuk, azt mondanák: Ah, Garibaldiék ellen mi nem megyünk, menjünk inkább a horvátok ellen, és viszont! A hadseregben tehát nincs helye a politizálásnak, hanem csakis a kötelességtudásnak. A mi kötelességünk megvédeni a koronát és a koronának mindkét államát.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a politikai kérdéseket nem ösmerem és azok személyileg nem érdekelnek. En azt nagyon jól tudom, hogy Magyarországot és Ausztria egymásra és mindketten a trón erejére mily nagy mértékben rá vannak utalva. Gondolja ön, hogy Magyarországot Ausztria nélkül megállhatna Európában? Természetes, hogy ugyanezt lehetne viszont Ausztriáról is kérdezni. És mindkét kérdésre azaz kell válaszolni, hogy a két állam létérdeke egybe van törve és biztosítva van e létérdek a trón ereje által.

Akármin közjogi elvek uralkodjanak a két államban, — tisztelettel hajlok meg mindegyik előtt — de egyet, nincs ember, aki tagadhasson: azt, hogy érdekeink közesek. Ha pedig ezt el kell ösmerni, akkor nem következnek e ebből, hogy e közös érdekeket védelmező szervezet: a hadsereg is kell hogy egyöntetű legyen. Hát lássa, nagyon tévednek önök, ha azt hiszik, hogy a német kommandóban valami magyarellenesség van. Éppen úgy nincs abban magyarellenesség, mint ahogy nincs benne a csehek és mások ellen irányuló célzat. A közös kommandó pusztán és egyedül az egyöntetűség kérdése és követelménye ezek szerint. Lehette éppen úgy latin, vagy volapük, mint ahogy az idők folyamán történt fejtődés következtében lett az németé.

Apropos, eszembe jut, hogy én jártam fiatal tiszt koromban is Magyarországon, ahol akkor még meglehetősen latin volt a közélet nyelve és ezen a nyelven érintkezünk is. Nem voltak-e azért önök abban az időben is jó magyarok? Hiszen jól

emlékszem, hogy amikor Magyarországon jártam-ban magyar családoknál-megfordultam és a fiatal tiszt jókedvével itt is, ott is élénkegettem a Rákóczi, meg a Hunyady Lászlót; az igazán kedves és szép magyar nők mindig majdnem össze-visszacsókoltak érte. Vagy pedig ime: én amennyire lehetett, megtanultam magyarul is; ha már most csak a nyelven mulik: mért hiszik rólam, hogy tüzzel-vassal ellensége vagyok a magyaroknak?

Nem a nyelv, hanem az érzület a döntő és ahogy bennünket a kötelességtudás érzete vezet, úgy kell, hogy mindkét állam népét az egymásrautaltság érzete vezesse a kölcsönös egyetértésre és a belső békére.

Mindezeket szívesen elmondtam önnek, egy katonánál talán szokatlan érzelmességgel, nem azért, mintha bárminő személyes indokok vezelnének, hanem mert él bennem az a tudat, hogy egymást nem szabad félreértelnünk, de kölcsönös bizalommal és szeretettel kell egymás iránt lennünk.

Khuen cáfól.

Gróf Khuen-Héderváry Károlynak a válságban való szereplését kellemetlen homály veszi körül. Senki sem tudta mindekkoráig, mit csinál a lemondott miniszterelnök Bécsben a királynál, valahányszor valamely magyar politikus ott megjelenik, a kihallgatás előtt is, az audiencia után is. Ezt ma sem tudja senki. De hogy itthon mit csinál, annak ma látható jelét veszünk egy felhivatalos kommuniké alakjában. Gróf Khuennek tehát mégis van valamelyes látható szereplése is: a felhivatalos könyomatások informálása. Ennek a látható működésének a legújabb eredménye így szól:

Egy mai reggeli lap heves támadást intéz gróf Khuen-Héderváry ellen és azzal vadolja, hogy az ő felségével való érintkezésben állásával visszaél a magyar álláspont rovására. Miután mindazok a személyiségek, akik a kibontakozási akcióban többé-kevésbé részt vesznek, éppen az ellenkezőt tapasztalták, egyelőre nem szükséges az eideig nyilvánosságra nem került részletek közlésével a közvélemény széles rétegeit is meggyőzni a miniszterelnök ellen irányult vádak teljes valóságáról. Az a további állítás pedig, hogy gróf Khuen-Héderváry magtartásában a kormánypart ellen való bosszú vezetői rágalom, melyet a leghatározottabban vissza kell utasítanunk. Az a ráfogás, hogy a miniszterelnök a többségnek az ő felfogása ellen irányult politikai vótumát személyi okoknak tulajdonítja, mely fölkelte bosszúvágyát, oly inferioris fölfogásra vall, melyvel vitatkozni nem lehet. Gróf Khuen-Héderváry mint lemondott miniszterelnök, kinek demissziója elfogadva nincs, politikai tapintatosságából, amelyet a szabadelvűpart minden tagja teljesen méltányol, nem vesz részt közvetlenül a pártéletben, de föntartotta magának, hogy azon pillanatban, melyben hivatalosan közéleti lemondásának elfogadása, a szabadelvűpart soraiban folytatja politikai tevékenységét.

Amint látszik, ez az energikus kis cáfírat nekünk szól és mi, ime, kötelességünknek tartjuk, hogy megadjuk neki a nyilvánosságot. Csak azt sajnáljuk, hogy ezzel a kötelességszerű készségünkkel cseppet sem járultunk hozzá, hogy gróf Khuen bécsi szereplése világosabban legyen látható. Mert az kétségtelen, hogy gróf Khuennek a válság elintézése körül semmi dolga nincs; ő lemondott miniszterelnök, annyira lemondott, hogy lemondása után rögtön minden érintkezést megszakított előbbi pártjával és az összes budapesti politikai körökkel. Teljesen érthetetlen tehát, hogy minden magyar politikuskak a királynál való kihallgatását megelőző gróf Khuen kihallgatása és minden magyar politikus távozását után is mindig gróf Khuen az, aki a felség előtt megjelenik. Látható szüksége, látható oka és látható eredménye ezeknek az elő- és utó-audienciáknak nincs; természetes tehát, hogy mindenki, aki egy kissé gondolkozni tud, láthatatlan okait keresi gróf Khuen szereplésének és az ő szereplését is ama láthatatlan tényezőkhöz közé sorolja, amelyek a magyar politikuskok kihallgatásának eredményét az utolsó pillanatban mindig meghíusztják. És ha a lemondott miniszterelnök, akit a szabadelvűpart leszavazott s aki maga is a politikai tapintatdolgának mondja, hogy nem vesz részt a pártéletben, azt mondja most, hogy a válság elintézése után visszatér a szabadelvűpartba, ez izlés dolga egy-

részt, a politikai érzék dolga másrészt. Fegyelmezett izlésű és politikai érzék ember nem marad olyan párt kötelekében, amely őt leszavazta és ezzel kijelentette, hogy politikája nem azonos az övével. Aki ennek az elemi szabálynak ellenére cselekszik, az ne csodálkozzék, ha súlyosabb politikai deliktumokat is felteszünk róla. És erre a felleverésre jogunk van még a mai erélyeskedő cáfírat után is, mindaddig, míg gróf Khuen áperzte meg nem mondja, mit keres a királynál minden *audiencia előtt és után?*

A szabadelvű klubból.

Feltalálták a teát, egy kissé gőzölgött, de nem nagyon. — Tessék egészen lehűteni. A felséges ur hidegen szereti, több cukorral. — Méltóztatik bele egy csepp rum, hogy mégis valami ize legyen? — Nem, csak citromot és több vizet kérek. A felséges ur édesen és gyengén szereti. — De hiszen akkor limonádé lesz, nem tea. — Am azért kedélyesen elmulathatunk mellette, mint eddig.

Ez volt az a párbeszéd, amit Lukács László folytatott a kigondoló-bizottsággal, mielőtt Bécsbe ment.

A ma délután hirdetett *five o'clock tea* a szabadelvűpárt bizottságában azonban mégse folyt le kedélyesen. Váratlan eset történt. Mire a tea elkészült, ő felségének elmult a szomja és kiöntötte a földre. A félénkletekűk ijedtükben azt hitték, hogy a csészét is földhöz vágta és Lukács László már csak az összetört cserépdarabokat hozta haza.

— Még megdrótozhatjuk egy kis jóakarattal és felönthetjük újra a teát — vigasztalta a türelmetlenkedőket egy javíthatatlan optimista...

— Mjéne találunk drótos cserepet és felmelegített italt — kiáltott valaki egy bizottsági tagra az ülés előtt. — Adjátok elő a pártnak, amit heteken át kotyvasztottatok, hadd izeljük meg mi is, hogy milyen ize van. Ha jó, visszaküldjük Bécsbe, ahol elkészült, ha rossz, mi is a földhöz vágjuk és megihatjátok magatok, amit főztetek.

Ilyen izgatott hangulatban folyt a társalgás, mielőtt a bölcsek tanácsa visszavonult újabb konferenciára.

— Türelmünknek vége, tudnunk kell nekünk is, mi van a programban és mit kíván a király? — szóló harsány hangon *Kubinyi Géza*.

— Ha nincs bizalmatok hozzánk, akkor azonnal lemondok bizottsági tagságomról — vágott vissza gróf *Andrássy Gyula*, sápadt arccal, kikelve magából.

De ez csak előjátéka volt a későbbi általános megütközésnek. Sokan azt hitték, hátha lehetséges még elsimítani a felmerült ellentéteket és meg lehet egyeztetni a király akaratát a nemzet kívánalmaival.

Visszafojtott lélekzettel várták a kilences-bizottság ülésének végét, melyen *Lukács László* mint homo regius közölni fogja a király titokban tartott üzenetét. Alig egy rövid óráig tartott az ülés a Deák-szobában és leverten tértek vissza a bizottság tagjai a nagy-terembe. Legelőször *Széll Kálmán* jött és megdöbbenéssel jelentette szóról szóra:

— Meghallgattuk az üzenetet. *Nehéz kérdések, azért nem is tárgyaltuk.* Holnap újra összejövünk. *Minden elhamarkodott lépés végtelen lehet az országra.*

— Kiűtött az alkotmányválság! — hangzott fel minden oldalról. — Tehát ennyire jutottunk.

— Csak türelem, uraim! — mondta gróf *Andrássy Gyula*. *Meg kell magyarázni a királynak, hogy mi a jogunk: ha erről meggyőződhetjük, akkor rendben van minden. Várjatok, míg ez megtörténik.*

— Vártunk már eleget és nem értünk vele eddig semmit. Rossz szelek fujnak Bécsből — aggodalmaszkodnak többen.

— Ha a bizottság nem lépi át azt a határt, hol már a jogok feladása következik, akkor még belenyugodhatunk — csillapítanak mások.

— Ez nem elég! — viaskodnak a liberálisok, élükön báró *Feilitzschal*. — Mi azt se tűrjük, hogy a nemzeti jogok védelmének palástja alatt a reakció és klerikalizmus győzzön. Már az se tűrhető, hogy magyar ügyeket állandóan Bécsben tárgyaljanak. Van nekünk királyi várunk

Budán, ott lakik a magyar király és ott kell fogadni a magyar tanácsosokat ilyen fontos alkotmányos ügyekben. Az osztrákoknak semmi beleszólásuk a mi dolgainkba. Ők odaát tehetnek, amit akarnak, mi is azt tesszük, amit mi akarunk. Nem állunk „elválaszthatatlan viszony”-ban velök semmi tekintetben. A vám- és kereskedelmi kiegyezésre nézve kötvé vagyunk ugyan tíz évről tíz évre a törvény szerint, de a hadsereg kérdéseiben nincs meghatározott idő köztünk a szokat bármikor felvethetjük, amikor jónak látjuk.

Találgatják, hogy miért halasztotta el a bizottság ülést holnapra. Okul vetik, hogy két tag hiányzott: *Hieronymy Károly* és *Josipovich Imre*, azért nem lehetett ma határozni.

— De ha ily veszélyes krízis van, akkor Párisból is elő lehetett volna őket szólítani tegnap óta — felelik erre. — Ilyenkor vészbizottsággá kellene átalakulni és permanenciába helyezni az üléseket.

— Ha a helyzet reménytelen volna, a bizottság nem vállalna egyedül felelősséget, hanem azonnal összehívna az egész pártot értekezletre, hogy együttesen és nyíltan intézkedjenek a további eljárásra nézve — mondják csillapítólag némelyek. — Be kell várni a bizottság holnapi döntő ülését. Ha nem sikerül egyezségre jutni, akkor pártkonferencia elé veszik az ügyet.

— Már előbb kellett volna. A sok halogattással csak mindig rontottak, éppen úgy, mint azáltal, hogy senki se merte ő felségének eddig nyílt magyar őszinteséggel és határozott formában megmagyarázni a felségjogok alkotmányos értelmét. Más volt 1867-ben, mikor az akkori gróf *Andrássy Gyula* egy bécsi udvari értekezleten oly bátran és ridegen védelmezte a nemzeti jogokat a király előtt, hogy a jelenlevő osztrák miniszterek ijedten kapkodtak a fejükhöz — magyarázza egy öreg képviselő.

— Akkor a magyarok voltak bátrak, most az osztrákok vakmerők — jegyzi meg egy jó megfigyelő, ki az eseményeket nem eformér jelenések, hanem benső összefüggések szerint szokta megítélni.

— Lássátok — mondja — a mai válságos helyzetben nincs semmi csudálni való. Az osztrákok örült támadásaiban, melyeket előbb suttogomban, később mind merészebben intéztek ellenünk, rendszer van. Azok között, kik a kilences-bizottságban ülnek, három tagnak kivételével, mind meg voltak hiva egymásután a királyhoz: *Széll Kálmán*, *Apponyi*, *Andrássy*, *Tisza*, *Hodossy* és *Hieronymy*. Hozzá vehetjük még *Lukács Lászlót*, kik mind személyes érintkezésből ismerik tehát ő felségének felfogását a katonai kérdésekben. Viszont a bécsi tanácsadók is tudják, hogy ezek az államférfiak miképpen nyilatkoztak ő felsége előtt. Lehetett-e ezek után még kétséges bármely oldalról, hogy milyen nézetet táplálnak a bizottság tagjai és a király a fennforogó kérdésekről? Meglephette-e az udvart ennek a bizottságnak programja, melyet a király akaratával egyezően készítettek? És mégis már kétszer lett átdolgozva és most ismét visszautasították újabb megfontolást és kiigazítást végett. Mit jelent ez? Hogy a programot se így, se úgy nem akarják elfogadni. A király ismeri a törvényt, tudja jól, hogy a felségjogokat a nemzet-től nyerte 1867-ben, még pedig hosszú tárgyalások után. És most a chlopy-i hadiparancs óta egyre élesebben nyilvánul az „alkotmányos fejedelmi jogok” abszolút magyarázata, mit törvényünk nem ismer. A király esküt tett alkotmányunkra és mégis eltéríteni igyekeznek őt eddigi uralkodásának szellemétől és megerősítik, sőt mindenképpen támogatják az abszolutizmus egészen új irányában. Szemmel látható tehát, hogy a király osztrák tanácsosai a válság felidézésétől kezdve rendszeresen azon törekedtek, hogy a királyt önmagával meghasonlásba és a magyar nemzettel kiegyenlíthetetlen ellentétbe sodorják. Kinek áll ez érdekében? A királynak bizonyára nem. Észertint ő nekik, kik ezt az állapottól alattomos furfanggal szították eddig és a válság nehézségeit nem hogy leküdeni, de élesíteni és növelni iparkodnak, hogy a zavarosan halászhasanak. A katonai engedelmények lehetőségének kérdéseivel hetek óta tisztá-

ban vagyunk, a bizottság és annak tagjai mindent megtettek, hogy a nyugalom helyreálljon, de a kamarilla titkos mesterkedéseivel a hadsereg válságát alkotmányos válsággá fejlesztette és nem is enged addig, míg a király lemondásának válságát rendszeresen elő nem készíti.

Azért sokan arra gondolnak, hogy a legközelebbi képviselőházi ülésen szóba hozzák a rejtélyes osztrák tanácsosok hátmögí üzelmeit, melyeknek trónforogató céljaira a magyar nemzet válságát akarják eszközül felhasználni.

Ki akarják ugratni végre a bokorból a nyulat, és jól tesszik, hogy a király lássa, kik akarják a forradalmat? Mi a magyar alkotmányhoz való törhetetlen ragaszkodásunkkal, vagy ők a fennálló törvények erőszakos félremagyarázásával?

A kilences-bizottság ülése.

A kilences-bizottság ma esti üléséről az alábbi félhivatalos kommunikét adták ki:

A szabadelvűpárt katonai programjának megállapítására kiküldött bizottság ma este 6 órakor *Széll Kálmán* elnökelete alatt ülést tartott, amelyben *Lukács László* pénzügyminiszter is résztvett és nyilatkozatokat tett, előterjesztve közléseit. Tekintettel a megállapodás tárgyát képező kérdések fontosságára és a helyzet komoly voltára, valamint tekintettel arra, hogy a bizottság nem volt teljes számban együtt, amennyiben *Hieronymy Károly* és báró *Josipovich Imre* bizottsági tagok akadályozva voltak a megjelenésben, a bizottság nem hozott határozatot, hanem tárgyalását holnap délelőtt 10 órakor folytatni fogja. A holnapi ülésen *Lukács László* pénzügyminiszter is jelen lesz és ez okból bécsi utazását is elhalasztotta.

A függetlenségi párt.

A függetlenségi párt tudvalevőleg holnap délután tartja legközelebbi pártértekezletét. Egyes párttagok azonban még az értekezlet előtt át akarják adni *Apponyinak* a képviselőházat összehívó kérvényt, mert azt óhajtják, hogy legközelebb jövő kedden összeüljön a képviselőház.

A szabadelvűpártból érkező híreket ma már nyugodtabban fogadták a pártban. Azzal a nyugalommal, amely a végsőikig elszánt emberekben vesz erőt. A leszerelés ismert barátait teljesen háttérbe szorították s most már egyetlen egy jelző alatt megy a függetlenségi tábor: harc minden vonalon!

A felségjogok.

A *N. Fr. Presse* mai estilapjában a következőket jelenti Budapestről:

Vezető magyar politikai körökben a helyzet nagyon komolyan tartjak. Megbízható és egybehangzó jelentések szerint a még fennforgó nehézségek ama deklarációra vonatkoznak, melylyel a párt katonai programját bevezetni akarják és mely az 1867. évi XII. törvényük 11-ik szakaszának (a felségjognak) magyarázatát tartalmazza. A korona megmarad azon az állásponton, melynek a kiegyezés megalkotói kifejezést adtak, és a törvény minden további magyarázata elől annál is inkább elzárkózik, mert mindenféle más interpretáció csak újabb zavarokat idézhetne elő és nem nyújtana garanciát arra nézve, hogy az óhajtott célt eléri és az obstrukciót a leszerelésre rábíráj. Ha a kilences-bizottság ma esti ülésén még nem határozta, *Khuen-Hederváry* és *Lukács* miniszterek újból való bécsi utazása — persze csak rövid időre — halasztás szenved. Az eddigi intézkedések azonban még úgy szólnak, hogy *Lukács* és *Khuen* közvetlenül a kilences-bizottság ülése után Bécsbe utaznak.

A vidék állásfoglalása.

Sopronból táviratozzák: Sopronvármegye ma tartotta meg gróf *Széchenyi* Emil főispán elnöklésével a negyedévi közgyűlést, mely foglalkozott egyik és másik törvényhatóság politikai irányu átiratával. A közgyűlés elhatározta, hogy felir a képviselőházhoz a kiszolgált katonák szabadságolása érdekében, de nem teszi magáévá *Szatmár városa* feliratának indokait, mert a közgyűlés véleménye szerint a hadügyminiszter rendelkezésének törvényes alapja van. Kimondja továbbá a köztörvényhatóság, hogy *Szeged városa* körlevélét magáévá teszi, de egyszersmind kívánatosnak mondja, hogy a nemzeti követelmények az 1867. XII. t.-c. szellemében békés uton oldásának meg. Hevesmegyének az önkéntes adózás és az önként jelentkező katonák besorozása ellen irányuló

áttrata felett a törvényhatóság napirendre tért. A függetlenségi párt álláspontját Tálos István ügyvéd védte.

KÜLFÖLD

Az olasz kormányválság A Róm. Ztg.-nak a következő érdekes dolgot távirják Rómából az olasz kormányválságra vonatkozólag: Zanardelli megrendült egészsége mellett is el volt tökéve, hogy bevárja a kamara határozatát, de a király akarata megghiúsította ezt a szándékát. Mozin külügyminiszter elhozta Párisból a királynak kategórikus levelét, amelyben a minisztérium lemondását követelte. Erre Zanardelli nem maga vitte el a királynak a kormány lemondását, hanem kabinetfőnökével küldte el neki. Ebből a szokatlan eljárásból azt kell következtetni, hogy az összes miniszterek kegyvesztettek lettek. Még nem bizonyos, vajjon valamelyik parlamenti vezető lesz-e az új miniszterelnök. Mindenesetre Giolittinak van rá legtöbb kilátása, mert esetleg Lussatti és Sonnino is támogatná őt.

Róma, október 22.

A király holnap fogadja Zanardelli miniszterelnököt. Mint a lapok jelentik, a király Saracoot, Bianchierit, Giolittit, Visconti Venostát, Villát, Sonnino és Fortit Rómába hívta, hogy meghallgassa nézetüket a helyzetről, a lapok azt hiszik, hogy a válságot gyorsan megoldják és Giolittit bízzák meg a kabinetalakítással. A király ma San Ressoróban fogadta gróf Monza pétervári olasz nagykövét. A Tribuna kijelenti, hogy Miklós cár utazásának elhalasztása részben a Rómába jött orosz rendőrhivatalnokoknak és részben Neidov nagykövetnek tulajdonítandó, aki ezt lojálisan el is ismerte.

Szerbiából. Szerbia államéletéből a következő legújabb eseményeket vagyunk szerencsések megörökíteni:

1. Vilmos német császár megüzentette Petár királynak, hogy nem fogadhatja; ne is fáradjon tehát Berlinbe.
2. Sándor cár hasonlóképpen ezt üzentte neki.
3. Belgrádban egy titkos bizottság tárgyalódik, mely haláléleleteket küldött szerzetést. Micecs alezredes és Sibalic, a Narodni Liszt szerkesztője már kapott egyet.
4. A szkupstinát valószínűleg feloszlatják, mert a radikálisok két frakciója nem tud egymással megegyezni az államtanácsosi jelöltek illetőleg. Feloszlatás esetén a mostani kabinet vagy új választásokat rendel el, vagy pedig a mérsékelt radikálisok fognak megbízni a kabinetalakítással, élén Pauciossal.

A macedóniai forrongás. Az idén már aligha lesznek nagyobb akciók Macedóniában, mert közeledik a tél. A Balkán ormaít itt-ott már hó lepi el, a fölkelők a hegyekbe húzódnak (vezérek része Szófiába vonul vissza telelni), a török csapatok is szívesen lemondanak a hadműveletekről.

De annál jobban félnek a tavaszkor bekövetkező eseményektől, mikor a forradalom valószínűleg sokkal nagyobb erővel fog kitörni.

Szalonikiben az a megingathatlan meggyőződés, hogy tavasszal Ausztria-Magyarország a koszovói vilajetet, Oroszország pedig a monasztrii és szalonikii vilajetet szállja meg. E célból — mint Szalonikiből jelentik — Ausztria-Magyarország erősen szaporítja helyőrségét a novibazári szandzsákban és siettetti a szalonikii-mitrovicai vasút kiépítését.

Az úszkóbi, monasztrii és szalonikii vilajetből érkező egybehangzó konzuli jelentések szerint a zavarások még mindig nem értek véget. A porta a magyar-osztrák és az orosz nagykövetnek átadta ama tisztek és katonák névjegyzékét, akiket erőszakoskodásunk miatt megbüntettek. A minisztertanács tegnap elhatározta a redif-rászólaljak fokozatos lefegyverését.

Konstantinápoly, október 22.

Báró Oalce és Seinoujev nagykövetelek ma nyújtották át a portának azon instrukciókat, melyeket mint a műrészteli határozatokon alapulókat juttattak hozzájuk.

Amerika fegyverkezése. Északamerika tengerészeti titkára Moody, a jövő évre százketmillió dollárt, tehát ötvenháromezer ezer forintot fog kérni a haditengerészet céljaira. A spanyol-amerikai háború óta számos jel mutat arra, hogy az Unió jövőben kilép tartózkodásából s mind nagyobb szerepet fog játszani a világ minden részén, hol érdekei vannak. Mióta a Filipinák az ő birtokában vannak, mind több és több érdekszálal van Kína partvidékéhez s Mandsuországhoz köze s jelenleg is a legnagyobb figyelemmel kíséri Oroszországnak kínai politikáját. Nem tudni, mit hoz

a jövő s ezért az előrelátó Amerika lázasan erősíti a tengerészetét, hogy majdan sulyt is kölcsönözheszen a szavainak.

Orosz dolgok.

(A cár és Volkonszkij herceg. — Röpirat az orosz alkotmányról. — A cár egyházi átok alatt.)

Budapest, október 22.

Volkonszkij Grigorij herceg, aki egyik legjelkeesebb apostola annak az eszmének, hogy Oroszország alkotmányt kapjon, s aki ezt Oroszország jelenlegi helyzete című röpiratban írásban is hirdeti, immár tizenhat esztendeje él Németországban, mert az ily embernek nem tanácsos Oroszországban lakni. A herceg pár nappal ezelőtt Darmstadtba utazott, hogy az ott időző károl kihalgatásra jelentkezzen s Oroszország jelenlegi állapotáról táplált nézeteit szóval is előterjeszthesse.

A herceg a lépéséről következőleg emlékezik meg a Stuttgartban száműzetésben élő Struve Péter orosz politikusnak Oszvobodenje című lapja:

Volkonszkij herceg báró Fredericksnek, az orosz cári ház miniszterének a következő kérvényt nyújtotta át az említett röpirattal együtt: „Excellenciá! Azzal az alázatos kéréssel fordulok önökhöz, tegye ő felsége lábaihoz azt a kérésemet, hogy nekem, hű alattvalóknak, ki tizenhat esztendeje él külföldön s ki az Oroszország jelenlegi helyzete című röpiratot írtam, kihalgatást engedélyezni kegyeskedjék. Nagyon boldog volnék, ha ő császári felsége előtt kifejtethetném arra vonatkozó okaimat, miszerint Oroszországnak most nagyon időszerű lenne alkotmányos államformára átmenni s a birodalom állami alapörvényeibe garanciákat venni be az egyéni jogok sérthetlenségét illetőleg.”

Pár nap múlva a herceg a következő választ kapta gróf Heydentől, a cár szárnysegédétől: „Nagyrabecsült herceg, Grigorij Mihajlovics! Báró Fredericks főhadisága, a császári ház miniszterre megbízásból tudatom önrel, hogy röpiratát ő felsége elé terjesztették. Ami a kihalgatás iránti kérvényét illeti, a cár nem fogadja önt. Ön tehát visszautazhatik.”

Volkonszkij herceg erre azt írta gróf Heydennel, hogy nagyon boldog, miszerint röpiratát a cárnak átadták, de azt végtelenül sajnálja, hogy a cár nem fogadta.

Igy végződött az orosz alkotmánypárt vezérének a kísérlete.

A tífiszi örmény érsek, az összes örmények patriárkája és feje oly kaméror tettet követett el, minő csak egy végsőig elkeserített nemzet lelki vezetőrélt tarthatik ki.

Egy nyilvános istentisztelet alkalmával az egész nép előtt ünnepélyesen kiátkozta a cárt és az orosz kormányt. Kiátkozta pedig azért, mert az orosz kormány az örmények egyházi vagyonát elkobozta.

S mi volt ez elkobzás oka? Egyszerűen az, hogy Plehve belügyminiszter hite szerint az örmény gyermekeket az örmény iskolákban nem orosz szellemben nevelik. A konfiskálás nemcsak a kaukázusi örményeket, hanem az egész világon élő örményeket rendkívül elkeserítette. Annál nagyobb meglepetés ezen 300 millió rubel értékű javak lefoglalása, mert évszázadok óta még Örményország legvadabb leigázói, a perzsák, arabok, tatárok, szeldsucok, törökök stb. is megkímélték ezeket a birtokokat. De a konfiskálást már azért se várták mostanában, mert Oroszország minden sarkában megmozdult az elégedetlen elem, a forradalmi hangulat roppant elterjedt s a különböző szociális mozgolódások amugy is elég munkát adnak az orosz kormányoknak.

Az örmény nemzeti autonómia ellen ezen nagy csapat Galitzin herceg, az ország kormányzója készítette elő és vitte keresztül. Galitzin két hónapig időzött Pétervárott s előkészítette a talajt. Pobjedonoszev, a szent szinódus elnöke természetesen támogatta s ennek segítségével a galád tervet a minisztertanács elé terjesztette. Heves ellentétre talált itt Galitzin herceg indítványa. Witte volt pénzügyminiszter és a földmivélségi miniszter különösen elleneztek, mert egy a nemzeti örmény egyház ellen intézett merénylet a mostani időben, mikor Oroszországban minden forrong, nem okos cselekedet volna. De Plehve és Pobjedonoszev végre győztek, a cár a tervbettelt rendszabályokhoz megadta beleegyezését a nélkül, hogy az Esmiadzinban székelő örmény patriárkát megkérdezte volna — s a cári ukáz megjelent. Galitzin herceg mint győztes tért vissza Tífiszebe, ahol a hatóságoknak azonnal megparancsolta, hogy a legerélyesebb rendszabályokat foganatosítsák a cári ukáz végrehajtása végett. Együttal, hogy a kedélyeket megnyugtassa, hivatalosan kijelentette, hogy a kormány csak ezért veszi védelmébe az egyházi javakat, mert az örmény egyház jóvoltát tartja szem előtt. Ezek a rendeletek roppant elkeserítet-

ték az örményeket, zavargásokra került a sor, melyeket az orosz hatalom végre fojtott. Ezeket követte most a cárnak és kormányának egyházi átokkal való sújtása.

HIREK

A kormányzó ur.

Az alsó néposztályban négy vallásra van. Igen sok felesleges tárgy van a középiskolában, például a rajzoló geometria. Miért nem lehetne e helyett vallást tanítani?

Demeczy Mihály, kormányzó.

Az újkori Magyarországnak két ősmert kormányzója volt. Az egyik Kossuth Lajos, a másik Demeczy Mihály. Kossuth Lajos kormányzóságát hivatalos köröknek nem ősmertik el, sőt tudomásul se veszik, de Demeczy Mihály kormányzó ur összes hivatalos közlegeink támogatásával kormányzósodik. Ha valamilyen külföldi ur kezébe kapja névjegyet, bizonyára földig hajlik előtte s eszébe jutnak nagy méltóságok, nagy címek, mint például: Finnország kormányzója... vagy: India kormányzója... De mig azok az urak csak birodalmakat akarnak kormányozni, Demeczy Mihály kormányzó ur a lelkek nagy birodalmát akarja kormányzó gondoskodása alá vonni. Uj alapokra akarja fektetni népiszkolái és középiskolai oktatásunkat s földrajz, mértan, algebra, latin, görög, természetrajz, magyar nyelvtan s fizika helyett hittant, hittant, hittant, hittant, hittant és mindig hittant és mindenkor hittant akar előadani.

Mért? Mert romlanak az erkölcsök, mert a természettudományok felvilágosítják a nagy tömegeket, mert a társadalomban szocialisztikus tanok kezdenek érvényesülni s nemcsak a tanult, de a munkásosztály is szabadon mer gondolkozni. Vissza tehát a vallásoktatás sáncai mögé, ahova nem fér szabad levegő, igazi égi világosság. Fölösleges a rajzoló geometria, hittant kell tanítani helyében, mert nagy bajok keletkeznek abból, ha a gyermek megtanulja a régi tételt, hogy $a^2 + b^2 = c^2$. Ez a kis képlet, ezek a kis számocskák támasztól minden rossznak és gonoszoknak. A csillagász ezeknek segítségével méri föl az égboltnak végtelennek látszó területét, ahová pedig földi szemnek csak ájtatosan szabad felpillantani imákat mormolva, a fizikus ezeknek segítségével csinálja meg kísérleteit, ezek erejével hajtja az emberiség szolgálatába a természetet s annak tüveményeit. Demeczy kormányzó ur első pillanatban naivnak tűnik fel annak, aki a katholicus kongresszuson mondott beszédének fentidézett kis részletét elolvassa, holott, ha csak egy kisse is gondolkozunk, mélyen járó és ravasz elmének kell elősmernünk. Abban a kis rövid mondatcskában voltaképpen a természettudományoknak üzent háborút, mert érzi, tudja, hogy aki egyszer azon az alapon kezd gondolkozni, kell hogy eljusson a folytonos átalakulás, fejlődés filozófiájához és máris hűtelen lesz gyermekora zsenge hittani órához. A rajzoló geometria teremtette a Franklinokat, Stephensonokat, Fultonokat, Faradaykat, sőt talán még a Luthereket is.

S mindezek után mit gondolnak, hogy Demeczy Mihály kormányzó ur mit tanít?... Hittant?... Vallásfilozófiát?... Vallástörténetet?... Oh nem... Számánt és mértant. $a^2 + b^2 = c^2$. Ezt az ígét hirdeti esztendő óta, mióta otthagya a katonatiszti pályát. És most, bocsássanak meg, ha kisse ellágyulok s erőt veszek rajtam gyermekkori emlékeim. Látom az V. ker. kir. kath. főgimnázium hatalmas épületét s hallom, mint bujnak össze a kis diákok remegve:

— Jaj! számtanóra lesz.

És jött a számtantanár. A meglett, erős férfi. Mikor belépett az osztályba, a kis fiuknak elállott a lélekzetük, mert a tanár ur

szigorú volt, léniával suhogtatott arra, aki nem tudta a képletet s ahi verte a kis fiukat.

Igaz, hogy mindez régen történt. Ez a tanár ur Demeczky Mihály volt, kinek lelke még akkor nem érlelődött a szeretet nevében olyan finomná, mint amilyen ma. Akkoriban követelte tőlünk, hogy tudjuk, mit jelent: $a^2 + b^2 = c^2$.

De mulnak az idők. Testi fenytéket alkalmazó tanárokból kormányzók lesznek, akik szeretetről, társadalomjavításról prédikálnak s hátat fordítanak saját régebbi tudásuknak. Oh, miért nem lett hittanár, mért számtan- és mértan-tanár? Mért nem dobta vissza a pénzt, amit ilyen fölösleges és haszontalan tárgyak tanításáért kapott, mért nem öltött sarut és szőrcsuhát s mért nem indult a fényes égi csillag után, mint ama három királyok?

Most pedig bocsánatot kérek mérészségemért, hogy egykori tanáromat porbe merem idézni. Tudom, hogy ez halálanság és gonoszság... De én még nem felejtettem el, hogy $a^2 + b^2 = c^2$. O, mea culpa, mea maxima culpa!

P.

Budapest, október 22.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Samassa érsek ma este Egerből egyenesen Rómába utazott a szokásos Péter-filigránokkal. — Quast porosz ezredes és Boddien alezredes, a porosz Ferenc császár ezred parancsnokai, kiket a király tegnap kihallgatáson fogadott, ma este Bécsből Budapestre érkeztek. — Koeber miniszterelnök ma reggel Triestből Lovrnába érkezett. A miniszterelnök, aki Abbáziában megszemlélte a parkot, és a hálókocsi-társaság új építkezéseit, holnap reggel Bécsbe utazik.

— **Komocsy József emléke.** A Petőfi-Társaság egykori alelnökének, Komocsy Józsefnek a kerepesi uti temetőben lévő sírja fölé emléket állított, amelyet Zala György a költő iránt való barátságából ingyen mintázott. A díszes emlék leleplezése, melyre a Kisfaludy-Társaság is hivatalos, e hó 29-én délután lesz. A beszédet Herzeg Ferenc tartja és Zempléni Árpád elszavalja az alkalomra írott költeményét.

— **Késő bánat.** Drezdából táviratozzák, hogy Lujza hercegnő, az egykori trónörökös, levelet írt volt férjének, Frigyes Ágost trónörökösnek s könyörögve kérte, engedje meg, hogy karácsonykor viszontláthassa gyermekeit, mert eleped utánuk és bocsásson meg neki, aki keservesen meglakolt és számbánján cselekedeteit. Beszélük, hogy a trónörökösre ez a levél mély benyomást gyakorolt és annak a híre is kiszivárgott, hogy a trónörökös sajátkezűleg írott levélben válaszolt. Megírta, hogy ő szívesen teljesítene a gyermekek anyjának kérését, mert a gyermekek is sóvárognak anyjuk után, de nem tőle egyedül függ az engedelem. Az udvar környezetében beszélük, hogy György király, aki még most is engesztelhetetlen, mód nélkül felháborodott a levélváltás miatt s hallani se akar arról, hogy a gyermekek karácsonykor, ha mindjárt csak rövid időre is, láthassák anyjukat. De azért mégis valószínűnek tartjuk, hogy Lujza hercegnő kívánásága teljesülni fog.

— **Tandijmentesség az egyetemen.** A tandijmentességből kirekedt szegény egyetemi hallgatók ma ismét fölkeresték a rektort és kérték támogatását a tandijmentesség utólagos kieszakozásában. A rektor kijelentette a megszorult egyetemi ifjaknak, hogy amennyi nyilatkozat után, melyet ők lapunk tegnapi számában kérvényeik elintézéséről közzétettek, az egyetemi hatóságok semmit sem fognak tenni a helyzet könnyítésére. Tehát mint látjuk, most megtorlasképpen tagadt meg a rektor minden további intézkedést. Azelőtt azért nem tett semmit, mert nem akart, most bosszúból teszi őrbe a kezét. Végeredményben mind egy, de valahogy, mintha ilyen bosszu még sem ille négy a rektor magnificus díszes hivatalához.

— **Uj titkos tanácsosok.** Bécsből jelentik, hogy a lapok közlése szerint *Belopotoki* apostoli tábori vikáriust és *Röckenaum* hadügyminisztérium osztályfőnököt titkos tanácsosi méltósággal tüntették ki.

— **Kittüntetett szinglegatók.** A hivatos lap mai száma közli, hogy a király *Mahler* Gusztáv udvari operaszínházi és dr. *Schlechter* Pál udvari burgszínházi igazgatóinak a harmadosztályú vaskoronarendet adományozta.

— **Draga királyné visszaemlékezései.** Draga királyné aligha gondolt valaha arra, hogy visszaemlékezéseket írjon. Ez a mulatság az aggkor, ő pedig fiatal volt még és élni szeretett volna minél tovább és minél többet. Mindazonáltal könyv jelent meg szer nyelven egy horvát-oroszági, *Kopovinjai* könyvkereskedő kiadásában ezzel a címmel: *Draga királynénak, Milán kedvesének és Örvonovic Sándor feleségének visszaemlékezései.* A könyvnek tisztán csak az a célja, hogy kompromittálja a királygilkosságban részes tisztakat. Belgrádban azt hiszik, hogy a nisi tiszték iratták meg. Ez már mindenestre haladást jelent a szerb erkölcsökben. A szerb tiszturak ezideig nem nyomtatott betűvel, hanem revolverlővésekkel szoktak kárt tenni egymásban.

— **A katolikus nagygyűlés.** A katolikus nagygyűlés ma befejezte tanácskozásait. A mai misét *Kohl* Medárd püspök mondta a belvárosi plébániatemplomban, mire kezdetét vette az értekezlet.

Csernoch János esztergomi kanonok, országgyűlési képviselő nyitotta meg a mai előadások sorozatát, a vallásatlanság okait és következményeit fejtegette. A vallásatlanság a hit ellen indított harca elsősorban a kereszténység ellen. Mint a hívő világnézet legtisztább alakulása ellen irányul. A vallásatlanság és az erkölcsi romlás az hitelenség igaz oka. A hitetlen ember le ke sivar lesz, szíve üres, tekintélt nem ismer. A szocializmusnak, a kommunizmusnak, nihilizmusnak nem kell egyház, nem kell hit, nem kell nekik, mert tudják, hogy a válasos ember lelkében tanak nem hódíthatnak. Amilyen mértékben terjed a hitelenség, oly mértékben terjed a bűn, vétek, gonoszság. Korunknak nagy szüksége van a vallásosságra, sohasem volt az emberiségnek arra olyan szükség, mint most. Olyan az egyház, mint a tenger. Minden folyóvíz a tengerbe szakad és a tenger nem árad meg, mondja a Pé dabeszédek Könyve. A különféle hitetlen áramlatok el fognak merülni az egyház tengerében.

Kánter Károly főlöveta ezután a nagygyűlésnek ő felségéhez intézett hódoló táviratára érkezett következő távirati válasz:

Méltóságos iljabb gróf *Zichy* János urnak, az országos katolikus nagygyűlés elnökének! Ó cs. és apost. királyi felsége a IV. országos katolikus nagygyűlésre összejött magyarországi katolikusoknak táviratilag tolmácsolt hódolatát és hű ragaszkodása biztosítását különös megegedéssel és szívvelyes köszönettel tudomásul venni méltóztatott. Legelső parancsra ő felsége kabinetirodája.

A gyűlés a táviratot zajos éljenzéssel fogadta. *Hellebront* Géza országgyűlési képviselő szövege ezután a katolikus autonómiájának ügyéről. Azt fejtegette, hogy az egyháznak szabadsága a nép válasos érzésének föllendítésére és az ork egyesítésére van szüksége. Szabadság nélkül nem élhet az egyház azokkal a jogokkal, amelyeknek gyakorlása magasztos hivatásának betöltését lehetővé teszi. Szabadságot kell az egyháznak adni az oktatás s nevelés terén is. Ha az egyház az oktatás kérdését kezébe kadija, öngyilkosságot követ el. Azt hiszi, hogy ha a világi elemek az egyház ügyei iránt való érdeklődése. az egyház vezérémberei által való utmutatás mellett értékesítenék az egyház javára, aránytalanul iokozódnék a közér, amellyel az egyház folyton szaporodó ellenségeivel szemben állhatnének. Csak teret kell biztosítani ennek az érdeklődésnek. Teret, amelyben nemcsak az egyház, de a haza javát is előmozdíthatjuk. Ez az autonómia volna, amelynek életbeletétele iránt már törvényes intézkedéseink is vannak, de az állam ólomsúlyával nehezedik az egyházra és nem tartja a magyar katolikuságot eléggé képesnek arra, hogy az egyház világi vonatkozású ügyeit sikerrel intézzék. Jobb volna, ha az állam ezt a féltékeny gondosságát a nemzetiségek ellen fordítaná. Pedig a mi egyházunk soha se volt hazaáruló és mutassa meg a kultuszminiszter a történelemben, hol hirdetett a magyar katolikus egyház államellenes tanokat. A katolikus autonómiát megszervezni kötelessége a katolikus társadalomnak.

Giesseini Sándor a szakosztályok munkálatait és javaslatait ismerte: a katolikus irodalmi társulatokról, a katolikus népies irodalomról, a nőnevelés tulzáisairól. A Mária-kongregációról, az egyetemi internetről, a katolikus egyetem kérdéséről, a keresztény charitatív tevékenységéről, a kizsákdák és kisiparos érdekeinek védelmezéséről, a katolikus legényegyesületekről stb. A nagygyűlés a szakosztályi határozatok elgyűlt egyik előadása. A nagy felszólalás fogadott beszéd utolsó pontja volt a tárgysorozatnak.

Erre következett a püspöki zárbeszéd, amelyet *Városvy* Gyula székesfehérvári püspök mondott. Mindenekelőtt rövid visszapiantást vet a IV. katolikus nagygyűlés munkájára, ebben zálogát látja a további működésnek. Mire a közönség zajos helyeslése mellett köszönetet mond a gyűlés sikeres rendezésében résztvevő összes faktoroknak, akiknek lelkes munkája meg nem szűnő érdekében a magyar katolikusok szervezkedésében ezt a jelentékeny mozzanatot megteremtette.

Hosszasan tartó éljenzéssel fogadták a beszédet, amelyért a püspöknek a nagygyűlés nevében ifj. gróf *Zichy* János mondott köszönetet. A jelenlevőket megáldotta *Császka* György kalocsai érsek, s ezzel a katolikusok nagygyűlése véget ért.

— **Sándor király hagyatéka.** Belgrádból jelentik: A hivatalos lap hivatalosan közli, hogy *Sándor* király hagyatékát *Natalia* királyné öröklé. Sándor király összes adóssága 2,100,000 frank, ebből az

orosz Volga- és Kamu-bank tiszta követelése 1,200,000 frank. Hírlik hogy az orosz bank lemond a realizálásról. *Sándor* király hagyatékának nyilvános elárverezése november elején lesz.

— **Ne bántad a magyart!** Jó ezt az agyába vézni már a gyerekeknek, mert később aztán sok galibát csinál. Ha azonban jó előre tapasztalja azt, hogy pörül jár az, aki ebbe a bűnbe esik, talán idejekorán megjön az esze s hasznos polgár vagy hasznos katona válik belőle ebben az országban. Ezt abból az alkalomból jegyezzük föl, hogy nemrégiben a *Rimaszombati főgimnáziumból* kitiltottak hat tanulót, aki az állam ellen izgatott. Az ítéletet most jóváhagyta *Xun* Bertalan ev. református és *Zelenka* Pál ág. ev. püspök is. A kiespartás azonban csak a rimaszombati iskolára szól. Ha tanulni akarnak s megbecsülik magukat a jövőendőnek akadnak meg iskolára, amelyben ember lehet belőlük.

— **A székely örökmozdony.** A *Székely-Udvarhely* hasábjain már több ízben volt szó egy szinte lehetetlennek tejsz találmányról. Arról ugyanis hogy *Szabó* Mózes homoródszentpáli tanító egy oly gépezetet talált volna iel, amely a varrógéptől elkezdve malmot eséptől, fűrészt, vasuti vonatot, stb. talán még léghajót is, minden emberi és állati segély nélkül, a föld vonzó erejének felhasználásával képes hajtani; visszakapván munkaközben az elvesztett erőt. *Paparian* B. Lukács és *Tarisnyás* Kristóf szamosújvári örmény kereskedők pártfogásukba vették a találmány feltalálót és birtokosát, aki fiával, *Szabó* Gyula orgonakészítővel, február 3-ikán utrakelt s Kolozsvárról találkozáván örmény mecnássaival, egyenesen *Párisba* utaztak. Azóta a francia fővárosban szakadatlanul folyt a találmány megfelelő szerkezeinek elkészítése a két örmény kereskedő és *Szabó* Gyula jelenlétében. Most az itthon levő *Szabó* Mózes, e hó tizenkettedikén azt a meglepő értesítést kapta Párisból, hogy s megszerkesztett osodálos gépet folyó hó 8-án *Szabó* Gyula vezetése alatt egy angol társaság kiküldötése előtt bemutaták. A gép ingyenes hajtóereje a hozzá csatolt erőmérő mutatása szerint különböző állásban 420, 840, 1680 és 2520 méterkiló erőt mutatott, ami átlag 6, 12, 18 és 24 lóerőnek felel meg, másodpercenkénti egy lóerőre 70 méterkiló erőt számítva.

— **A szigorú Menelik.** A négus már azt is megtanulta a civilizációból, hogy rabszólvaival kereskedni nem illik. A népével szemben azonban még nem tudott érvényt szerezni ennek az egészen modern tilalomnak. Hogy tehát a jövődöre nézve biztosítsa magának az engedelmességet ebben a tekintetben is, ezt a rendeletet küldte szét a kerületi főnököknek:

A rabsofokkereskedők ellen! Nemrég az összes tartományokba rendeletet küldtem, amelyekben szigoruan megtiltottam az emberekkel való kereskedést és azt is tudni adtam, hogy a rendelet ellen vétők ki lesznek ítélve. Ennek dacára sokan úgynek kereskedést a Gallas-beli feketékkel. Tudja meg tehát mindenki, hogy akit rajtakapnak gallasbéli fértvaló kereskedésben, csak kiátkozással és pénzbírsággal, hanem testi büntetéssel, azaz megonkintással is fog szajtni.

Addis-Abeba, Natassé 14-ik napján.

Menelik.

Ilyenformán remélhető, hogy ezután csak a legnagyobb titoktartás mellett folyik *Abessziniában* a rabszólavásár.

— **Egressy Ákos beteg.** *Egressy* Ákos, a Nemzeti Színház művésze, mint sajnálatos értesülünk, beteg. Egy régi sebe, mely a szabadságharoban Komáromnál kapott golyótól eredt, felújult. A művész betegsége szerencsére nem súlyos, s remélhetőleg néhány hét alatt fölépül.

— **Tisztai ellenőrző szemle.** A cs. és kir. hadkiegészítő-kerületi-parancsnokság terüetén tartózkodó, a cs. és kir. közönségsereg valamint a cs. kir. landwehrbeli tartalékos havidíjasok tisztai főszemléje november hó 4-én délelőtt 9 órakor tartatik meg a helybeli tisztai-kaszinó (Váci-utca) termeiben.

— **Rejtélyes tűz a postahivatalban.** A komáromi 2. számú postahivatalban tűz volt, mely után *Vueskiés* postatitkár vizsgálatot tartva, 6000 korona pénzhányt állapított meg és *Eiselt* Rezső postamester ellen feljelentést tett. Az *Eiselt* lakásán elrendelt kutatás eredményre nem vezetett.

— **Istentisztelet.** A pesti izraelita hitközség dohány-utcai templomában és a rombach-utcai szinagógában a péntek-esti istentisztelet további intézkedésig 1/2 órákor kezdődik.

— **Lopás a vasuton.** Bécsből Budapest felé utazván, együtt ült egy kupében egy helytartóügyi tanácsos és egy dr. *Wagner* Albert nevű ügyvéd. Egyszer csak észrevették, hogy tárcáik hiányzanak. A tanácsosóban 70 korona volt és irások az ügyvédében 550 korona. Mindketten egy 30—33 évesnek látszó, erős testalkatú, zömök, barnahajú, szőkes bajszú és sárga-előtűs emberre gyanakszanak, aki velük volt a kupében s Győröt szállott ki.

— **Az abstinencia.** Ez a szó a szesz italoktól való teljes tartózkodást jelenti. Az alkoholizmus ellen küzdők számára az volna a vége, hogy győzelemre jusson az abstinencia, egyelőre azonban szivesen megelégedzen kisebb eredményekkel is, vagy valami, akármilyen parányi eredménnyel is. Rengeteg ellenséggel küzdenek s maga az alkoholelles mozgalom a maga modernségében: új s legújabb munkások benne a magyarországi antialkoholisták. A legutóbbi nemzetközi alkoholelles kongresszust ez év áprilisában tartották Brémában. Ezen képviseltette magát a kultuszminisztérium is dr. N. Szabó Sándor osztálytanácsos személyében. Az osztálytanácsos a kongresszus lefolyásáról terjedelmes füzetben számolt be. Elmondta a kongresszus lefolyását s azoknak az előadásoknak a tartalmát, amelyeket az Európa minden részéről összegyűlekezett kongresszisták — valamennyien az antialkoholizmus fúradhatatlan vezéralakjai — tartottak. A megnyitást megelőzőleg ülések voltak. Például a Német Abstinens Nőegyesület gyűlése, amelyen Hoffmann Ottilia uró elnökölt. Ő tartott előadást az alkohol kulturellen hatalmáról, arról, hogy az alkoholizmus terjedésével arányosan terjednek a bűncselekmények, a szegénység, a betegségek és az erköletlenség, míg az alkoholizmus esőkénese az ellenkező hatást mutatja. Azután Alli Trygg Helenius szöolt Finnországból, azután lady Cecilia Roberts ismertette azokat az eredményeket, amelyeket az angol tengerészetenél értek el az alkoholizmus ellenében. Azt mondta, hogy a tengerészek komolyan kezdenek érdeklődni az egyesület iránt s hogy az alkoholizmus ellenében legjobb orvosság a bötségesség jó táplálkozás. Miss Charlotte Gray, aki minálunk is megfordult jartában-keltében, misszió-utazásáról számolt be. Dr. Rosené Drezdából arra nézve terjesztett adatokat a gyűlés elé, hogy milyen hatással van az alkoholizmus vagy az abstinencia a nő szoptató-képességére. Svédországban két, két és fél évig szoptatnak a nők s hogy ezt kibírják, annak a teljes abstinencia az oka. Velük szemben hátrányban vannak minden más nemzet anyái. A kongresszus egy másik nőtágya Waiburg-Ulrich kisasszonynak a melegtej-automaták fölállításáról és hasznosításáról írott tanulmányát olvasta föl. Ezek az automaták Stockholmban vannak fölállítva. A kongresszus ünnepi megnyitását dr. Dawn bécsi jogtanácsos mint a bécsi kongresszus titkára beszédet tartott s konstataálta az akció eredményeképpen, hogy Nagybritániában törvénny hoztak az iszákosság büntetésére. Belgiumban a pálinkát nagyon megadóztatták, Németországban gróf Douglas képviselő javaslatára egy miniszteri rendelettel a nyilvános kímérések korlátoztattak, Ausztriában törvény van készülőben az iszákosság magán- és büntetőjogi megfenyítése érdekében, Franciaországban a közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, melyben az iskolákban kiosztandó iratokban utalnak az alkoholizmus veszélyeire. — Az előadások sorát dr. Bergmann stockholmi tanár nyitotta meg a modern műveltség és az alkoholizmus elleni küzdelem című felolvasásával s főleg Svédország példájára hivatkozva, ahol, mióta az abstinencia tért hódított, a művészet, a poézis és az esztetikai kultura terén virágzás tapasztalható. — Hueppe prágai tanár a testgyakorlás és az alkoholizmus címen olvasott föl. — Dr. Leqrain a tuberkulózisnak és az alkoholizmusnak egymáshoz való viszonyáról értekezett. — Dr. Borne hamburgi tanár a prostitúció és az alkoholizmus összefüggéséről értekezett. Sok többé-kéves érdekes felolvasást tartottak még. Dr. Szabó Sándoron kívül dr. Csillag Gyula veit még részt Magyarországról a kongresszuson, mely legközelebb 1905. évi összejevetélt Budapesten fogja megtartani. A belügyminiszter a fogadtatás költségei már engedélyezett is 10.000 koronát.

A Good Templars-rend, nemzetközi alkoholelles szövetség egyetemi osztálya e hó 23-án, pénteken este 7 órakor Rombach-utca 5. szám alatt lévő hivatalos helyiségében rendes ülést tart, melyre az elnökség meghívja az érdeklődőket.

— **Helyreigazítás.** A főváros közgyűléséről írt tudósításunkba sajtóhiba csuszott be. Dr. Szalai Mihály (nem Szabó Mihály) volt az aki a Kossuth Lajos utcában bedőlt ház ügyével kapcsolatban a közmunkatános elhőrlését sürgette.

— **New-York — Suméi hajóirat.** Fiuméből táviratozzák: Ma érkezett távirat szerint a Cunard Line Aurania hajója tegnapelőlt indult el New-Yorkból a Földközi-tengerbe és Fiuméba. Az új járú hajó, amelynek ez az első európai útja, 27 szalonszállyal és 322 harmadoszállyal utassal indult.

— **Az örmény milliomos gyilkosa.** A moszkvai örmény templomban Minasz Mátó volt orosz katonatiszt, meggyi kolta Dsamgarov örmény milliomost, mert ez nem tartotta meg ígérését és nem adott 86.000 rubelt az örmény iordalmi bizottságnak politikai célokra. Moszkvából jelentik, hogy az ottani törvényszék 10 évi kényszermunkára ítélte a gyilkost, amely időt Szibéria ölbányájában kell töltenie.

— **Pelletan és Itália.** Az olasz királyi párfraanciaországi látogatásának természetesen megvölt a maga ilyen alkalmakkor szokásos rendezéseje. Akinek csak valamennyire is hivatalos köze volt ehhez a látogatáshoz, kapott ordót. Fel lett dekorálva a sok francia miniszter is, csak egyetlenegy maradt ki, tudniillik — Pelletan, a tengerészetiügyi miniszter. Hogy miért, arra megadja a választ a párisi Figaro. E szerint Pelletan miniszter nem szereti az olaszokat. Az ellen még nem volt kifogása, hogy hivatalos házát feldisziték egy-két zászlóval a királyi vendégek tiszteletére, de abba már nem ment bele, hogy a francia színekkel ott ölekezzenek az olasz színek. És nem is volt egyetlen olasz lobogó a tengerészetiügyi minisztériumon, de még csak egyetlen olasz színű szalagocska sem. Hiába, Pelletan nem szereti Olaszországot, aminek bizonygát is adta annak idején, vagy legalább is úgy mondta, hogy nem barátja az olaszoknak, amikor korzikai és biseriai útjából visszatért. Akkor egyszerűen a flottának Olaszország ellen való vezetéséről szólt, valósággal a háborút szerette volna szervezni Itália ellen. Combes miniszterelnököt egy kicsit meglepte ez a propozíció s egyszerűen banket-mámor okozta közlekenységnek ajdonította. Pelletan, úgy látszik — mondja a Figaro — azóta még mindig banket-mámorban uszik.

— **Jelenet az eukarisztikus körmenet alatt.** A katolikus nagygyűlés eukarisztikus körmenete alatt ma este felé kinos incidens történt a Váci-utcában. A körmenet éppen befordult a Váci-utca felé, amikor egy előkelő függetlenségi képviselő arra haladt kocsiával. A képviselő nem vette le kalapját a körmenet előtt, mire a körmenetben résztvevő papok egyike kivált a sorból, odalépett a képviselő kocsiához, s állítólag lekapta fejről a kalapot, elhajította. A szóban forgó képviselőt jó katolikusnak s jó liberális férfinak ismerik.

— **Oláh bujtatók.** Nagy-Szent-Miklósról írják, Pap János görögkeleti püspöknek szeptember 20-án történt fogadtatása alkalmával, amikor az itteni román templomot felszentelték, az oláhok a püspököt román színekkel feldisziított diadalkapuvál és román színekkel öltöztetett bandériummal fogadták. A hatóság ez eljárást megafizadta melynek lojyaman kiderült, hogy az államellenes színek visése ére Oprean Terentie esanádi pápa, dr. Oprean Nesztor iteni ügyvéd, Popovics János iteni pápa és Lipován Atanáz tanító bujtatók fel az oláhokat. Hadfy Károly főszolgabíró a bujtatókat két-két napi elzárásra és 100—1000 korona pénzbüntetésre ítélte, míg a kokárdás bandériumban résztvevőket tíz-tíz korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet kibirdetése után néhány nappal az itteni magyar társadalom nagyobb szába Rákóczi-ünnepet rendezett. Az ünnepély estjén dr. Oprean ügyvéd 250 oláh legényt, kik vasillakkal és füttyökkel voltak felgyervekve, az udvarába gyűjtött, ott pálinkával itatta őket a késő éjjeli órákig, amíg a közeli őrségtől Hadfy Károly főszolgabíró az ott elhelyezve lévő esendőröket kivényezte, akik a tömeget szétoszlatták. A kaszinó nagytermében összegyűlt magyar közönséget nagy igazoltóság szállta meg, midőn dr. Oprean eljárása kizudomása vált. Hadfy főszolgabíró az esetet följelentette a kikindai királyi ügyészségnek, valamint az itteni kaszinó-együletnek, melynek választmányá dr. Opreant kigolyozta. Dr. Oprean üzemelt az oláhok józanabb eleme is elítéli és ennek nemokára alkama mos módon kifejezést fog adni.

— **Hálalozás.** Reinitz József fővárosi ügyvéd, a Magyar Királyi Államvasutak főfelügyelője tegnap hosszas szenvedés után meghalt Budapesten ötvenhétéves korában. Az elhunyt kiválóan tisztelt társa volt a fővárosi ügyvédi karnak s érdemes munkásságot jejtett ki a jogi szakirodalom terén. Beeset tudományos dolgozatai közül az Irásbeliség a fvarozási jogban és Az elvölés című szakmunkák a nagyobb terjedelműek, de ezeken kívül számos kisebb munkával gyarapította a szakirodalmat. Megnyerő egyénisége és a társadalmi téren való őszintelen munkássága lojytán széles körökben kedvelték a megdolgoztait, akit feleség, születelt Schreiber Hermina uróné kivűl két gyermeke s kiterjedt rokonság gyászolt. Az elhunytat holnap pénteken délután 1/2-3-kor kísérik örök nyugalomra a Király-utca 47-ik számú gyászaházból az új izraelita temetőbe.

Szerdán délután helyezték örök nyugalomra özvegy Pinler Sámuelné, szül. Löw Reginát, a pesti izraelita hitközség új temetőjében.

— **Moszkító-felhő Madridban.** Madridban tegnap délután két óra körül ritka látványosságban volt részük a járőreloknék. A város legforgalmasabb helyén ugyanis hirtelen elsötétült az ég és olyasféle moraj hallatszott, mint a távoli tengerzugas. Csakhamar rájötték, hogy moszkítókt tisztelet meg Madrid hatalmas rajokban, s az emberek bizony nem örültek a kellemetlen vendégeknek. A lovak megbokrosodtak a moszkítócsépekkel és az utcan lévőék remén futkosnak ide-oda, mert a moszkítók szájukba, szemükbe, orrukba szálltak. Szerencsére csakhamar elvonult délkelet felé a rettenetes élő felhő.

— **Haro a vasuti karambol ellen.** A vasut a világ egyik legimponálóbb találmánya. Az embert büszkévé, sőt valósággal gögössé teszi, ha látja a rodogó vonatokat, amelyek aránylag csekély összegekért óriási távolságra röpitik az utasokat. Valóban jól esik, ha beülünk a kerékben járó kényelmes kis házakba, olvasunk, beszélgetünk, kártyázunk, s egyszer csak tulvagynunk hegyen-völgyön, megyéken, országokon. Ha valamivel több a pénzünk, akár rendes ágyban is alhatunk, vagy szépen terített, helyes kis vendéglői asztaloknál ebédelhetünk, vacsorázhatunk, kvaterkázhatunk, s ezzel is mulik az utazás unalma. Hát még a külön kocsi, amelyeken kegyelmes, vagy még nagyobb uraságok utaznak! Azokban külön szalon is van, még fürdőszoba is. Ezek olyan pompásan vannak berendezve, hogy kiváló utasok nem is szállnak meg fogadóba, ha valahova látogatóba mennek, hanem egyszerűen ezekben a tökéletes kis lakásokban húzzák meg magukat éjszakára. — Mindez nagy-szerű és főlemelő. Hanem jönnek aztán a kisiklások, meg az összeütözések és akkor az ember, aki olyan nagyra van a közlekedés komfortjával és gyorsaságával, egyszerre kiesinynek érzi magát, a szive döbbenetel és alázattal telik meg s egy ideig szorongó érzéssel száll fel azokra a csodás vasuti járóművekre. Különösen az a szegény halandó, aki egy-egy vasuti balesetből egy kis emlékekkel kerül ki... Utazni azonban nemcsak kellemes szórakozás, hanem hasznos szükség, a vasutról tehát nem lehet lemondani és nem lehet visszaváinkozni azokba a patriarkális időkbe, amikor még nem talála fel Stephenson-mester a lokomotívot s tengelyen mentünk napokon át egyik megyéből a másikba. A vasut tökéletesedésevel tehát azoknak az óvintézkedéseknek és készülékeknek is tökéletesedniök kell, amelyek a katasztrófákat megakadályozzák, illetőleg megelőzik. Ezen a téren állandóan tart a műszaki férfiak munkálkodása, s ugy a kisiklások, mint az összeütözések esőkénese újabb és újabb eljárásokat és gépezeteket eszelnek ki. Epp ma is próbálták ki egy karambollelles szerkezetet és pedig egy ugynevezett Beer-rendszerű önműködő készüléket a Castel Franco-Franzosa vonalon. A próbán, mint Valencéből jelentik, ott voltak az olasz hatóságok, Franciaország és az Egyesült-Államok konzuljai és Ausztria-Magyarország és Oroszország képviselői. A próbáról szóló távirat azt is jelenti, hogy a kísérlet tökéletesen sikerült. Adja isten, hogy így legyen, s az ember teljes büszkéssel örülhessen a leg-hasznosabb modern intézménynek, a vasutnak.

— **Öngyilkos idegenben.** A bécsi központi izraelita temetőben ma este főbe lötte magát egy 30 évesnek látszó ember és meghalt. Az öngyilkosnak a zsebében Balla Lajos névre szóló, Budapestben feladott táviratot találtak s így megállapították, hogy a Landsstrassen levő Nadler-fogadóban szállott meg. Az öngyilkos két levelet hagyott hára Balla István és Balla Mihály címére.

— **A megtorlás.** Komáromból táviratozzák: A tüntető katonák felett hozott ítéletet tegnap hirdették ki. Összesen 12-öt ítélték el, egyet 2 1/2 évi, egyet 2 évi, többet 1 1/2 évi, egy és nyolc hávi börtönre. A katonákat lázadásért ítélték el.

— **Házasság.** Barys Gyula cs. és kir. főhadnagy a 46. gyalogezredben, néhány nap előtt tartotta esküvőjét Bába Ada kisasszonnyal Szegeden. Az eskütét a vőlegény ívére, Barys Artur dévanyáival kaplán végezte.

Gyémánt Kálmán vasárnap, e hó 25-én vezeti oltárhoz Kecskeméten Klauer Kálics, Klauer Frigyes állami főgimnáziumi tanár testvérhúgát. Lebovits Bence Kisvárdáról eljegyezte Rosenberg Paula kisasszonyt Budapesten.

— **A zug-bukmekerek ellen.** A rendőrség irtóháborút indított a zug-bukmekerek ellen, akik a mostani bécsi löversenyek alatt roppant módon elszaporodtak a fővárosban. Ma is hat zug-bukmekér ellen indítottak vizsgálatot. Ezek között a legveszedelmesebb Müller Imre, akinek egész sereg ügynöke van. A többi is nagyarányu fogadási irodát tartott fenn. Ezek a zug-bukmekerek a következők: Kovalik János asztalos (Rózsa-utca 6.), Iszák Ferenc hentes (Ika-utca 33.), Kövesi Kálmán pék (Rózsa-utca 8.), Farkas Mihályné (Baross-utca 89.) és Novák Mária (Erzsébet-körút 37.).

— **Nyomdások kegyelete.** A magyarországi könyvnyomdászok közadakozásból diszes sarkötvet állítanak elhunyt szakírtusuk, Fritinger Károly sirja fölé az upesti temetőben. A sarkó ünnepélyes leepölése e hó 25-én délután négy órakor lesz. Az Ebredés da kör éneke után Tanay József, a Könyvnyomdászok Szakkörének elnöke mondja a fölavaló beszédet, majd ismét a da kör éneke következik. Az ünnep résztvevő délután harmadfélt órakor gyűlekeznek a Váci-ut és Lipót-körút sarkán lévő Sturnvendéglőben s onnan indulnak három órakor villamos kocsikkal az upesti temetőbe.

— **Gyászünnep.** A pesti izraelita nőegylet leányárva házában (VII. Jókai-utca 5.) hétón, október 26-án délután 4 órakor az intézet elhunyt alapítványozói és alapítói emlékére gyászünnepélyt rendeznek.

— **Zendülés az ellenőrzési szemlén.** A komáromi Perbete községben a katonai ellenőrző-szemle alkalmából egy szolgabíró bántó fellépése következtében könnyen véressé válható zavargás tört ki tegnap. Az esetről a következőket jelentik:

Perbete községben hétfőn katonai-ellenőrző-szemle volt. A szemlére behívták Modor, Für, Kürt, Csuz, Jászfalvi, Kolta, Szemere, Csehi és Perbete községek hadköztelei. A behívottak közül az ellenőrzési szemlére körülbelül négyszázan jelentkeztek. A katonai bizottság részéről Pokorny, a 12-ik gyalog-ezred főhadnagya, az udvardi járás főszolgabíróságától pedig Dávidházy János szolgabíró lett kiküldve. Ezen a napon a községben nemcsak a katonai ellenőrzési szemlére behívottak élénkítették a nagy községet, hanem vásár is volt. A szemle megkezdődött s a nevezett községek sorban járultak a bizottság elé. Kolta községből többen elmaradtak, de Perbetben voltak, csak hogy a koromban. Sorrendben a koltaiak közül Mikulka János és Kollár János maradtak el. Azonkívül még négy katonaköteles nem jelent meg a kitűzött időben. Ezek azonban valamennyien skorra megérkeztek, amikor a szemlebizottság vezetője Pokorny főhadnagya a katonakönyveket beszédte. Hogy a munkások meg ne akadjanak, a későn jelenkezőket elkülönítették. Időközben Dávidházy János szolgabíró az elkésztettekhez fordult és ott Mikulka megkérdezte, hogy hogyan hívják Mikulka megmondta a nevét, de úgy látszik, hogy a szolgabíró Mikulka helyett Mihulkát értett, mert rááradt a legényre, hogy:

— Téged nem Mihulkának, hanem Mikulának hívnak, miért tagadod el a nevedet.

Erre a legény visszaválaszolt, hogy ő jól mondta be a nevét, amire Dávidházy arcúította a legényt, úgy, hogy ez megtörtörödt. Mikulka erre nekiment a szolgabírónak és ütése emelte kezét. Társai szintén segítségére siettek Mikulának és rárohantak a szolgabíróra. A kritikus pillanatban a csendőrség a tömeg között lévén, segítségére sietett a szolgabírónak, de a tömeg megfogta a csendőrök ígyverést és nem engedték, hogy azt használja. Erre a kilenc községből jelenlevő jegyzők és községi bírók segítségére siettek a szorongatott szolgabírónak és így bevonult az egész bizottság a községházába, bezárva maga után az ajtókat. Erre a tömeg kövekkel megdobálta a községházát és az ablakokat bezúzta. Az igazságtalosság olyan nagy volt, hogy a felháborodott tömeg nemcsak kövekkel, hanem a szomszédságban levő kocsmák épületekből is tekebábukat és golyókat magukkal hozva, azzal dobálta a községházát. Az ellenőrző-bizottság elvezette a katonakönyveket láttaozását, a könyveket a községházának ablakain át az illető községi jegyzők és bírák adogatták ki. A szolgabíró időközben kocsira ült és egy mellékkocsin elhajlott. A csendőrség a hat legényt nagynehezen letartóztatta.

— **A harmadik.** Megkerült már harmadik tagja is annak a gyilkostársaságnak, amely Aix-les-Bainsben meggyilkolta és kirabolta Fougère Eugéniát. Ez a harmadik cinkos egy Ladermann Cézár nevű ember, aki azonban, mikor kérezerítették, már végzettsé is magával, fölbölte magát és meghalt. Nyomra a rendőrséget a másik két gyilkos. Girit kisasszony és kedvese Bassot vezette. Ladermann harmvennégy éves szabóság volt, Bassotnak régóta jó barátja. A gyilkosság után Lyonba utazott a bátyjához, akinek megvallotta, hogy része volt a gazdaságban, de azt is erőstette, hogy nem gyilkolt. Állítólag így nyilatkozott: — A vizsgálat ma d igazolni fogja, hogy magát a gyilkosságot az a nő (Girit) követte el; de én is kompromittálva vagyok s éppen ezért öngyilkos leszek. Bassot, egy párisi távirat szerint, eleinte csak arra bírta Ladermann, hogy segítse meg Fougère Eugéniát kirablásában. Giritat Victorine pedig arra valókolozta, hogy elaltatja urnőjét és aztán közösen kirabolják. Ladermann aki Aix-les-Bainsben száz frankot lopott Giritától, az utolsó pillanatban elállt a tettől és elutazott, Bassot azonban, aki nem akadt más válalkozóra, magához hívta Ladermann és hosszas rábeszélés után rábirta, hogy megérje a kért segítséget. Még most is csak arról volt szó, hogy Fougère Eugéniát megköltözik és kirabolják. Csak később merült föl a gyilkosság terve. Fougéret és szobaleányát Giritát költözte meg, magát a gyilkosságot Ladermann végezte. Hogy a hatóságot félrevezessék, Giritat-t megköltözték. Bassot csak száz frankot adott Ladermannnak, a zsákmányból semmit s a gyilkos a bátyjától kért tíz centimeot. Az volt a terve, hogy a lyoni vasúti állomáson perron-jegyet vált s a Svábjába induló vonaton elrejtődve, átszökik a határon. A rendőrségnek ennyi adat után könnyű volt Ladermann nyomára akadni. Mikor azonban le akarták tartóztatni Ladermann revolvert rántott elő és löbelőtte magát. Körhíza vilték, ahol meghalt, még mielőtt magához tért volna. Mielőtt agyonlőtte magát, a gyilkosság leírását írásba foglalta.

— **Szelléné letartóztatása.** Aradról táviratozta tudósítónk: Szelle József volt aradi ügyvéd feleségét, ki a hivatalvesztésre ítült Kormos Adolf kuriai bíró ügyében szerepelt, ma a vizsgálóbíró az ügyész indítványára letartóztatta, mert gyanu merült fel, hogy férje család bukásában és egyéb bűnügyeiben részes volt. A letartóztatás nagy feltűnést kelt, jóllehet az utóbbi napok eseményei után nem jött váratlanul ez a fordulat.

Szelle Józsefné a napokban külföldi utlevélért adott be kérvényt s már ekkor csaknem letartóztaták. Szelléné férje, Szelle József ügyvéd bünpörei elől Aradról megszökött. Hogy hová tűnhetett el, ezt Szellénének kívül senki sem tudja. Szelléné a napokban Arad város polgármesteri hivatalába külföldi utlevél kiállítását végeztetett. A polgármesteri hivatal, mielőtt az utlevélkérelmet kedvező véleményezéssel felterjesztette volna a belügyminiszterhez, kérdést intézett az ügyészséghez, hogy Szelléné kérelme ellen, tekintve, hogy férje számos bűnügye valamelyikében esetleg bünrészesként szerepelhet, nem merül-e fel különös akadály. Az ügyészség erre azt válaszolta, hogy Szelléné utlevélenek kiadása ellen óvat emel, s egyuttal a vizsgálóbíróhoz indítványt tett Szelléné letartóztatása iránt, tekintettel arra, hogy Szelléné az utlevélkérvényben nem jelölte meg világosan az utazás célját és különben is ez az utazás határozottan szűkés jellegével bírna. Szelléné ugyanis férje bűnügyében erősen érdekelve van s több mint bizonyos, hogy ez a külföldi utlevél Szelle Józsefné szólna. A vizsgálóbíró nem helyezkedett az ügyészség álláspontjára és megtagadta a letartóztatást. A vizsgálóbíró végzését az ügyészség megfellebbezte a vádtanácsbához, mely ma tartott ülésén helybenhagyta az ügyészség indítványát s utasította a vizsgálóbíró, hogy Szelléné letartóztassa le.

— **Éhség-betegek és kopláló-művészek.** A megfelelő táplálkozás alapfeltétele az egészségnek. Fontos tehát azoknak a tüneteknek megismerése, melyek mellett az ember irtózni kezd az evéstől és kutatása annak, hogy mint lehet ezen az állapoton segíteni. Dr. Einhorn Miksa new-yorki egyetemi tanár éppen a napokban írt egy rendkívül érdekes cikket erről a kérdéssel és a kiváló tudós fejtegetései megérdemlik, hogy szélesebb körben is megismerjék.

A **sztiofobia** (az evés iránt mutatókó ellenzeny) olyan állapot, mely rendszeren azoknál jelentkezik, kik félnek, hogy étkezés után fájdalom, vagy valami kellemetlen érzés jelentkezik az emésztőszervekben. Ezek a betegek vagy egyáltalában nem akarnak enni, vagy ha nem, hát csak minimális táplálékot fogyasztanak el. Végre csak tejet vagy huslevet hajlandók inni. A sztiofobiának sok oka lehet és felismerésük nagyon nehéz. Közéjük tartozik a gyomor nyákhártyájának túlzékénysége, mely nem okoz olyan nagy fájdalmat, de rendkívül kellemetlen érzéssel jár. Az étkek iránti ellenszenv nagyon gyakran képzelődésből származik, amennyiben a beteg, ki nek emésztőszervei rendellenül működnek, azt hiszi, hogy az evés veszedelmesebb teszi betegségét. Gyakran lép fel a sztiofobia köszvényes, kövérségnél és más betegségeknel is. Nem lehetetlen tehát, hogy ez a betegség tulajdonképpen valamely elmebaj, aminek Hoeszlin tanár is tekint. Einhorn ellenben amellett kardoskodik, hogy az evés iránti ellenszenv olyan embereknél mutatkozik leggyöször, kiknek lelki élete egészen normális és így a baj csak valami sajátos félelem eredményének tekinthető. Az orvosnak a legerélyesebben kell hozzálatni gyógyításához, mert különben nagyfokú elgyöngülésre vezet. Teljes elgyöngülés különben olyan embereknél is mutatkozik olykor, kik különben normálisak, akik kényszer folytán nem ehetnek, vagy akik önkényesen böjtölnek. Ezeknél a testi gyöngészen kívül ideges fájdalmak (a fejben és nyakban) és szédülés jelentkezik. Az ugynevezett kopláló-művészek megfigyeléséből tudják az orvosok, hogy az emberi test teljes elgyöngülés mellett is ugyanannyi szénasavat vesz fel magába a levegőből, mint egészséges állapotában. De minthogy kívülről nem kap táplálékot, a szó szoros értelmében maga a husából és zsirából táplálkozik. De mindamellett ügylészik, hogy az éhségtől megvédje magát, mint az éhség 20 óra után a leghevesebb, aztán elmulik, míg a szomszág kinja a halál pillanatáig tart. A halál mély kábultság következik ekképpen áll be, gyakran delirium s gúrosk közepette. Felöltöttek 12–20 napig is e lehetnek táplálék nélkül, de ha az illető vizet iszik, 40-től 70 napig is eltengetheti magát. Az éhségtől bekövetkezőség testi sulyának mintegy kétdötödét vesztíti el az ember. Sokkal gyakrabban lépnek fel a nem teljes elgyöngülés esetei. Ezek nemcsak azoknál következnek be, kik nyomorúság folytán nem táplálkoznak, hanem akik, mint említettük, képzelődés-szülte okokból irtóznak az ételtől. Az emberek testi sulyának tizenötödését kell

táplálkozással pótolnia. Ha sokat dolgozik, még többet. A hiányos táplálkozás és a belső keletkező elgyöngülés éppen olyan hamar lehet a halál előidézője, mint a táplálkozástól való teljes tartózkodás.

— **Körözött sikkasztó.** A budapesti büntető-törvényesek vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Steiner Ferenc gyöngyösi születésű 23 éves utazó ellen, aki több óg kárára egész sereg sikkasztást és csalást követelt el. Előégeket szedett fel a rábizott érkező mintakollektákat eladta, majd hamis megrendelések alapján proviziókat szedett fel. Steiner közepertemű, arca kerek, halovány, haja barna, szemekékes, bajusza kisti, barna.

— **Divat.** Azok, akik az angol férfidivatot figyelemmel kísérik, megiepetve veszik észre, hogy ma-holnap új életre támadnak a „dandy.” Az urak a Viktória királyné uralkodásának első korszakában elterjedt divatoknak egész sorát elevenittek fel. Valaminthogy a hölgyek mindent elkövetnek, hogy a régi divat megtestesítőinek léssanak és kerek szoknyákkal, tisztelettel gerjesztő kalapokkal vonják magukra a figyelmet, úgy az urak is azon buzgólkodnak, hogy a hetven év előtti izlés képviselőiként bámulják őket. Így a legújabb óralanc olyan régi divatu, hogy viselőit képeletükben gróf d'Orsay és lord Disraeli idejébe ragadja vissza. Ez az óralanc fekete moaré-selyemből készült és végét csinos gyémánt csatok díszítik. A szallag ráteszül a mellényre és olyan hosszú körülbelül, mint a sportlériák bőrláncai. A fekete moaré-szallag ára a ráj aggatott kövek értékétől függ. Sokan már egyáltalán nem viselnek láncot és erre a célra nagyon olcsó, de jól járó órák készülnek, melyek egészen laposak, úgy, hogy nem tasztják ki a mellényzsebet. Másik újítása a férfiaknak, hogy mint egykoron a dandyk, hosszú haját viselnek és olyan fényesre simítják, hogy azt hibetné az ember, hogy ola-ja kenik meg, pedig a simaságot és lényt kefé-léssel érik el, majd pedig selyemkendővel lapitják le a költői fűrtöket. A nagy kitartás és sok időt igénylő műtét után Byron módjára egy-két fűrtöt homlokukra simítanak le. A szabók igyekezete pedig arra irányul, hogy az ifjak minél karosubbaknak tünjenek föl és ahol a ruha nem segít, ott a korzetekhez folyamodnak. Ezeket a derékszorítókat ügyesen hasonlít látják el és a legszebb Pompadour-brokáttól vagy selyemből készítik, úgy, hogy szinben is harmonizáljanak az alsórúzával. A legnagyobb figyelmet azonban a tánc cipőkre fordítják az ifjak. Nem elégszenek meg a régi udvari cipőkkel, hanem szerzetlen bőrből készült lábbelivel és lilimokkal díszített selyemharisnyával ékeskednek. De a bímzés csak úgy elegendés, ha ennek selyme egyezik a harisnyák színével.

— **A síbak-ház.** Szegezen Csalány Géza vezér-őrnagy lakása előtt tudvalevőleg ujabban állandóan órség van. A kerülteli parancsnok rendeletéből kezd óta a ház előtt kis örkalibát állítottak föl a síbak számára. Ez azt bizonyítja, hogy állandó lesz a tábor-nok ur őrizete.

— **Sikkasztás a mozgópostán.** Szegezőről táviratozák, hogy Rácz Mátyas mozgóposta-átiszetet sikkasztás gyanuja miatt letartóztatták. Egy 6000 koronás pénzeslevélből, amelyet Blaw Arnold budapesti kereskedő küldött Csurogra Freund Manó címére 1100 korona hiányzott. Az eltűnt összeg elsikkasztásával Ráczot gyanusították. Rácz az utóbbi időben sokat költsékeztet a kocsmákban, de azt mondja, hogy a pénzt kártyán nyerte. A bizonyítékok ellene vallanak.

— **Siryalázók.** Beregszó község görög-keleti sarkertjében van Vukovich Sobó, volt 1848–49 iki igazságügyminiszter sírja, melyet díszes sírkő jelöl. Az elmúlt éjjel két román paraszt, Togyoreszku György és Poján János vasbotokkal nekiesetek a sírkőnek és őrsetörték. A hatóság siryalázás miatt megindította ellenük az eljárást.

— **Elfogott betörő.** Veszedelmes betörőt tartóztatott le ma reggel a rendőrség. Kurtik Mihály hajómunkás az illető aki e hó 12-én szabadult ki a börtönből. Weber Ferencné, született Nikoless Iona tett ellene feljelentést. Werbérné, aki Dessewffy-utca 7. szám alatt lakik és rendőri felügyelet alatt áll, már régebben ismerte Kurtikot. A legény kiszabadulása után elkereste az asszonyt és barátjának ajánkozott. Többször elátogatott az asszonyhoz és ezalatt ellopott tőle 2000 koronát. A betörőnél letartóztatásakor egy hosszú, uj kést találtak, amiből azt következtetik, hogy az elvetemült ember valami újabb gonosz tettet akart elkövetni.

(x) **Era őszli a haja,** használja a Stella-vizet. Ára 2 korona. Kapható Zoltán Béla gyógytárában, Budapest, V., Szabadság-tér.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

FŐVÁROS

(*) **Elfelejtett jubileum.** Nevezetes napja volna holnap a fővárosnak, ha az intéző körök meg nem feledkeznek róla. Holnap van *kétszáz éve*, hogy I. Lipót király Pestnek és Budának megadta, illetőleg visszaadta azokat a *szabadalmakat*, amelyekkel hajdan bírtak, de amelyek a török hódoltság alatt feledésbe mentek volt. Amidőn a testvér városok a török járom alul felszabadultak, alig volt itt kő követő; anyai volt a rom, hogy az árukat behozó kocsikra csak egy garasnyi kövezetmódot szabtak azzal a kikötéssel, hogy a várost elhagyva, egy fuvar omladékokat vigyenek magukkal. A telepeket azzal edesgették, hogy ingyen telket és egyéb kedvezményeket adtak nekik. Mindkét város elég gyorsan népesedett be és alig mult néhány év, mikor a polgárság elérkezettnek látta az időt, hogy bírját és tanácsosait — melyeket addig a kamarai igazgatóság nevezett ki — maga válaszsza. Kérelmezték tehát a királynál a szabadalomlevél kiállítását, amelylyel a szabad királyi város jogai és kiváltságai jártak. Buda is, Pest is a kiváltságlevélért 5000 forintot ajánlott váltásdíjúl. Hosszu alkudozások után 1703 október 23-án I. Lipót aláírta a szabadalomlevelet, mely megadta a testvérvárosoknak az önállóságot, a követésküldési jogot, a gyógyszerárak, színházak stb. felállításának jogát, a törvénykezést, a tisztviselő szabad választását stb., azt mondja többek között a kiváltságlevél, hogy „a Tanács és polgárság együttvéve egy igaz és kétségbehozhatlan nemes embernek tartassék és elismeressék”. Joguk volt a városoknak polgárokat és lakosokat felvenni, „szidok és cigányokat elűrni vagy kiiltani” stb. Ezt a szabadságlevelét, mint említettük, 1703. október 23-án írta alá a király, de nem lévén sem Pestnek sem Budának pénze, mind a kettőnek kölcsönt kellett felvennie, úgy hogy pl. Pest csak két évvel később jutott abba a helyzetbe, hogy tisztviselőit függetlenül válaszsza.

Ennek a nevezetes eseménynek szüvés fordulóját 1803-ban fényes ünnepélylyel ülte meg Pest városa. Amint a városi tanács jegyzőkönyveiben olvassuk, az egész polgárság korán reggel a lipótvárosi vásártérre, a mostani Erzsébet-térre vonult, ahol Boráros János városbíró ékes beszédben méltatta a nap jelentőségét. A polgárság ezután diszlovést rendezett; ezután dobpergés, taracklövés és harangzúgás közepette a belvárosi templomba vonultak, ahol Szabó Endre püspök nagymisét pontifikált és Czeemes páter magyar, Dollhoff udvari lelkész pedig német beszédet mondott. Következett diszlokoma két helyen: a Hét választófejedelemin díszteremben és a Hacker-féle teremben; este ugyanezekben a teremben ingyen-bál volt.

A főváros mai vezetői és urai nem tartották szükségesnek a szabadságlevelé adományozásának kétszázados évfordulóját bármily szerényen is megünnepeelni. Nem találjuk más magyarázatát, mint hogy a dolgról egész egyszerűen — megfeledkeztek; mert hogy egy alkalmat elszalasztottak volna, hogy lakomat rendezhessenek és felköszöntöket mondhasanak, alig hihető.

(*) **Főpolgármester-választás.** Tudvaló, hogy Márkus József főpolgármester hat éves mandátuma legközelebb lejár. Gróf Khuen-Hédervary Károly belügyminiszter ma leiratot intézett a főpolgármesterhez s felhívja, hogy a főpolgármester-választó közgyűlést 8 nap alatt hívja össze. E közgyűlésen Halmos főpolgármester fog elnökölni; ő nyitja föl a legfelsőbb királyi kizáró, mely a harmasjelölést tartalmazza, s a kijelölt férfiak közül a főváros közgyűlése azonnal megválasztja a főpolgármesterét.

(*) **A nemzeti követelések.** A jogügyi bizottság ma délután Lung György tanácsos elnöklése alatt újból tárgyalás alá vette Szatmár-Németi és Szeged városoknak a magyar nemzeti követelmények ügyében a törvényhatóságokhoz intézett kóriratát. Szatmár-Németi város a harmadik évüket kiszolgált katonák visszatartása ellen a képviselőházhoz fírlratot intézett s felkérte a többi hatóságokat is, hogy hasonló szellemű fírlattal támogassák őt. A székes-őváros jogügyi bizottsága a mult heten foglalkozott a kórirattal s akkor azt határozta, hogy a hadügyminiszternek a kiszolgált katonák visszatartására vonatkozó rendelkezést hiteles szövegben beszerzik. A bizottság elnöke ma bejelentette, hogy a jogügyi osztály kérte a honvédelemügyi minisztertől a rendelkezés hiteles másolatát, azonban ezt a hadügyminiszter megtagadta, azzal, hogy az a rendelkezés bizalmas természetű. Ennek a ténynek a tudomásul vétele után a bizottság tagjai, Fritvaldszky Sándor kivételével, ismét arra szavaztak, hogy a kóriratban foglaltakat ne pártolják, hanem egyszerűen vegyék tudomásul. Hasonló álláspontot helyezkedett a bizottság Szeged város fírlatával szemben, amely a nemzeti követelések megvalósítását sürgeti.

A tárgyhoz szólva Neumann Ármán, történelmi adatok alapján, hosszasan fejtegeti, hogy Szeged városa fírlatában sok a történelmi tévedés és közjogi bolhás. Ezért a kóriratban foglaltakat nem egyeztetették össze a főváros méltóságával s ezért kéri, hogy azt egyszerűen vegyék tudomásul, annál is inkább, mert ma még nem érkezett el az idő annak, hogy rögtön érvényesítsük azokat a jogainkat, amelyeknek az érvényesítése — a legjobb meggyőződése szerint — talán már most is olyan nagy idő multán — amugy is be tar következni.

Fritvaldszky Sándor elismeri, hogy Szeged fírlatában vannak közjogi bolhások; meglehet, hogy a kórirat megoklása nem a legtekélyesebb, de ezeknek a követeléseknek a bangozatása nem Szeged találmánya, hiszen maga a törvényhozás is minduntalan emlegeti. Az elidegeníthetetlen jogokat követelnünk nemcsak szabad, de kell is. Ezért kéri, javasolja a bizottság, hogy hasonló szellemű fírlratot intézzen a főváros a képviselőházhoz.

Fränk Sándor, Kunz Jenő, Fritmann Bernát, Szabó János és Fülepp Kálmán tiszti főügyész hozzájárulása után elgondta a bizottság Neumann Ármán és a tiszti főügyész egyesített indítványát, amely szerint, mivel a kívánatok közjogi megoklása nem helyes, a kóriratban foglaltakat a főváros közgyűlése vegye egyszerűen tudomásul.

Szepesvármegye a választói jogot a magyar értelmiségi census alapján óhajtja szervezni, úgy hogy választójogosultsággal csak az bírhatson, aki magyarul írni, olvasni és számolni tud. A bizottság nem tartja a kóriratban foglaltakat időszerűnek, mert a választói jogosultság ügyével az országgyűlés ugyanis foglalkozni fog a közelebbi időben, de meg azért sem helyesli, mert a kórirat szerinta választói jogosultság nagy megszorítást szenvedne, holott manapság az áramlat éppen az ellenkező: az, hogy a jogosultságot minél inkább ki kell terjeszteni.

(*) **A budai adófelügyelőség új helyisége.** A székesfővárosi I.—III. kerületi királyi adófelügyelő helyettes hivatalos helyiségét ma a II. ker. Bathányi-utca 2. sz. házból a II. ker. Fő-utca 34. és Székely-utca 1. sz. házba (volt pénzügyminiszteri palota) helyezte át és működését a mai naptól kezdve ott folytatja.

(*) **Az inség.** A II. kerületi előjáróság 2500 korona pótlólagos hitel kiutalványozását kéri a tanácsból, mert a részére megszavazott 38.000 korona már csaknem teljesen elfogyott. A pénz, a havi, napi és rögtönös segélyeken kívül, főleg az ingyenes népkönyvtár-jegyekre szükséges. Az előjáró megjegyzi, hogy a segélyt kérők száma és nyomora olyan nagy, hogy a főváros nem zárakozhatik el a támogatásuk elől. A tanács előhívta a pénzügyi és gazdasági bizottságot, hogy a kért 2500 korona pótlólagos hitelre nézve mutassa ki a pénzbeli fedezetet.

SZÍNHÁZ, ZENE

Nemzeti Színház. A szünnidők után ma lépett föl először *Blaia* Lujza Gárdonyi népies drámájában, a *Borban*. Amilyen zamatos és élvülhetetlen a darab maga, olyan friss, egészséges bájos alakítás a *Blaia* Lujza menyecskeje. Jóízű, természetes, tiszta magyar beszéddel éppen úgy elragadta a közönséget, mint gyönyörű hangon énekeit, szívhez szóló dalaival. A közönség zajossá tette a mai viszontlátást. Abányszor alkalma nyílt rá, kitörő, lelkes tapsokkal halmozta el az ünnepelt művésznőt. A többi szereplő szintén kivette részét a tetszésből, különösen Gyenes, Rózsahegyi, Ujházi, Vizváry, Gabányi, Cs. Alszeghi Irma és Ligeti Juliska, akik a magyar paraszatalakok jellemzésében egymást mulják fölül ebben a darabban.

Operaház. *Anthesz* György, az *Operaház* új hőstenoristája, ma este a *Bajazádban* lépett fel mint Canio. Nem értjük a művész ambícióját, amely őt e szerep ábrázolására ragadta. Trisztán vagy valamelyik Szigrid vagy Walter von *Stöleing* sokkal örömet hozott volna a közönségnek, a művészek pedig esetleg nagyobb sikert. Leoncavalonak vastkosabb hatásokra számíto dalművében a közönség aigha mond le az organum meleg fényéről, amely még a modern olasz operában is fontosabb szerepet játszik bizonyos konstatáljuk, hogy *Anthesz* Caniójának színészi ábrázolásában sok érdekes momentumot találtunk, a nélkül azonban hogy az egész alakítás az egyöntetű igazság hatását gyakorolta volna ránk. Aggodalommal tölt el, hogy *Anthesz* ezuttal ismét indisponálva volt. Hárem most már igazán szeretnők egyszerű az éneket teljes diszpozícióban hallani! — Beck Vilmos, aki ezuttal először énekelte „a bamba Tonio” szerepét, ismét tanujelét adta ernyedetlen szorgalmának és komoly művészi törekvésének. A közönség sok szimpátiával tüntette ki a kedvelt énekest a többi szereposztás a régi volt. A karnagyj emelvényen Márkus Deszö ült, aki ezuttal először dirigálta a *Bajazád* előadását. Munkája lendületet és finomságot öntött a zenekarba, és ha nem csalódnunk, neki köszönhetünk néhány fölértékeltebb helyes javítást a színpadon.

Vigszínház. (Bemutató-előadás.) A *Vigszínház* ma este, hátat fordítva a francia bohóatok pikantériáinak, egy burleszk angol darabbal, *Paul H. M.*-nek *A bohóc* című bohózatával próbált szerencsét. Ugy emlékszünk, hogy a mesés sikerű *Niobe* óta nem fordult meg angol bohózat a *Vigszínház* színpadán, s azt hisszük, hogy *A bohóc* ma esti premijével az angol bohózatok sorsa jó hosszú időre ismét el van utávéva a *Vigszínházban*. Sajnos, nem éppen kedvezően. Az a burleszk komikum, amely a legtriviálisabb cirkusztróákat viszi a színpadra s amelyből Mr. P. K. darabja formálódik, nem a mi közönségünknek való. A mi publikumunk színházi esztetikája szerint még a bohóziati színpad sem szállhat le a cirkuszporond korpás színvonalkáig. Ez egyuttal el is döntötte a mai újdonság sorsát. A második felvonás főszereplője egy eleven számár s a közönség éppen ettől a cirkuszfelvonástól fordul el ridegen, mely a darabbal való kísérletezésre csábította a *Vigszínházat*. Persze, ott, ahol az effajta darabok zajos sikereket aratnak, Angolországban s különösen Londonban és Amerikában, a színpadra vitt esaoaik kitűnően vannak dresszírozva, a játszó színészek egyuttal akrobata-komédiások, akik igazi buktenceteket vetnek s a jó John Bull kövér hasát fogva nevéttében, csakugy harsog a kacagástól. Nálunk a színész nem clown, a számár a színpadon is számár s a tréján senki sem nevet. Pedig a darab vidáman és jó auspiciumok mellett indult. Egy ifju lord, Gaston Cyrril, egy barátját véletlenségből kidobja az ablakból s azt hiszi, hogy az ablak alatt elterülő tóba fult be. Abban a hitben, hogy gyilkossá lett, elbujdosik s beáll clownnak egy cirkuszba. Itt fordul be a darab a kritikusk cirkusz-milóba, amelyet a mi közönségünk a színpadon nem akeptált. A legnagyobb tréfa ebben a felvonásban, hogy a számár — Szokratésznek hívják. A barátoság első felvonás után a bangulat a második felvonás végével a fagypontra esett alá. A harmadik felvonás néhány sikerült mókája, — így a zenével kísért kidobási jelenet, — ismét vídamságra hangolta a közönséget, de ez alig változtat valamit *A bohóc* sorsán. A cimszerep *Hegedüs* játszottá nagy buzgalommal s egy pár nagyon sikerült epizódfigurat láttunk *Vendreytől* (cirkuszigazgató), *Rónaszékitől* (Billi, erőművész), *Balassától*, *Szeremítől* és *Bárdtól*. *Kerlész* Ella rendkívül szemrevaló egy cirkuszlovasról rövid szabott kosztümében s jól iestettek *Nógrádi Jolán* és *Harmat Hedvig* is a fekete lovagiokosztümökben.

A darabot *Pásztor Árpád* fordította. (M—s.)

Casanova felújítása. A *Huszárkisasszony* két hete tartó sorozatos előadásainak nagy sikerét egy napra megszakította *Faragó Jenő* és *Barna Izsó* szép és poétikus darabjának, a *Casanovának* felújítása. A szép énekes játék, amely a tavalyi évad során egyfolytában harminnyolc zsufoit házat látott, e hónap 23-án, pénteken jut ismét a deszkákra, a hármas fő női szerepben *Kéry Klárával*, akinek ez az alakítása az operett-törzse legfinomabb hajtsámainak egyike. A cimszerep *Nyárai Antalé*, aki ez alakításával egyszerre jelentékeny tudása tenni művészi híret. Megtartotta hármas szerepét a mindig kitűnő *Szirmai* is. Egy epizódszerepben *Kovács*, a többiben *Raskó*, *Kópolnai Irén* és *Szerdahelyi* ez operett előadásának erősségei. Szombaton és vasárnap este ismét a *Huszárkisasszony* megy.

Liszt-koncert a Zeneakadémiában. Az országos magyar királyi Zeneakadémia ma este tartotta első nyilvános hangversenyét az intézet díszteremben, sokott nagyszámu és élköel halgatósága előtt. Ez az első koncert Liszt Ferenc emlékének volt szentelve, a nagy zeneköltő születésének 92-ik évfordulóján. Ehhez képest a gazdag műsor tulnyomó része Liszt Ferenc szerzeményeiből állott. Liszt Ferencen kívül még csak *Beethoven* szerepelt a C-dur vonósnegyesei és *Händel* egy klasszikus áriával. Az est egyik fénypontja éppen ez az ária volt, mely *Kiss Klára* nemes, stilszerű előadásában mely benyomást tett a közönségre. *Kiss Klára* kisasszony (*Ábrányiné* tanítványa) ezuttal is meggyőző bizonyosság adta kiváló tehetségének és folytonos haladásának. Az ária largó-ját a klasszikus dalhoz méltó bensőséggel, az obligát fuvalával kísért részletet fényes koloratúrával énekelte és hosszantartó, zajos tapsokat kapott. Szép sikere volt *Maleczkyne* tanítványának, *Harucha-Schnegon* Erzsébetnek is, aki a Szent Erzsébet legenda magánadán adta elő, nemkülönb *Zverina* Mária (Sik József tanítványa) aki Liszt-dalokat énekel. Úgyis fuvolásoknak bizonyult a fiatal *Tóth Géza* (Burose Adolf tanítványa), aki a *Händel-ária* obligát fuvlakísérettel játszotta szabatosan és sok dískörözővel. A zongorás növendékek közül hárman tüntették ki magukat: *Radó Elek* és *Wegl Mária* (Thorán tanítványa) Liszt h-moll balladájával és a *Tarantellával*, *Terei Emma* (Chován tanítványa) Liszt két kisebb zongoraszerzeményével. A *Popper* Dávid vezetése alatt

álló voncs-négyes (Arányi Adrienne, Stössel Irma, Zsakovetz Nándor és Kerpely Jenő) *Eelhoven* kvartettjét magas színvonalon álló összejátékban mutatta be.

Nemzeti Színház. A Nemzeti Színház Maurice Donay 4 felvonásos színművének, a *L'autre dangernek* bemutatására készül. A darab magyar címe: *Az új veszély* lesz. A bemutatóelőadás után elevenítik fel *Shakespeare Macbethjét*, melyet utólag 1896. augusztus 18-án adtak elő. Az érdekes repiz, melyben Lady Macbethet Jászai Mari, a címszerepet pedig Szacsay adja, teljesen új szereposztással kerül színre. A darabhoz a Nemzeti Színház igazgatósága teljesen új, korhű díszleteket készítettett.

Fülharmónia. A Fülharmóniai Társaság ötöbödikét nyit a még hátralévő 9 hangversenyre. Iven jegyek a rendes bérletár 10-ed áráért kaphatók Méry Béla zeneműkereskedésénél (Andrássy-ut. 12.)

Vescey Ferenc a potsdami udvarnál. Az elmúlt héten nagy szenzációja volt a berlini zenevilágnak. Egy tíz éves kis hegedűművész, Vescey Ferenc hangversenyzött és csodálatosan szép, befejezett technikájú játékaival magát Joachim Józsefet, a berlini hegedűkirályt is bámulatba ejtette. A magyar csodagyerek híre eljutott az udvarhoz is és a császárné meghívására Vescey ma este a potsdami Uj-Palotában játszott. A múlt heti hangversenyéről a *Berliner Tageblatt* tárcát írt és az egész berlini sajtó magasztalással halmozta el Vescey Ferencet, aki Hubay Jenő tanítványa. Programjának mindjárt az első pontja után olyan hatalmas ovációkat rendezett a közönség a kis fiúnak, amink már évtizedek óta nem voltak a berlini hangversenytermekben. Joachim tanár hangverseny közben a pódiumra lépett elragadtatásban és a közönség előtt melegen megszorította legfiatalabb kollégájának a kezét. A technika bravur hagyományos próbját, Paganini boszorkány-táncát is szédülletes biztonságjal játszotta el Vescey. A közönség szinte tombolt nem mindennapi meglepetésében. Kendőket lobogtattak az ünnepléstől elfogódott gyermek felé és elrészgőztök virágok. A hangverseny végén az ősz Joachim magához hívta a magyar emberkét és megölelte. Vescey Ferenc november 27-ikén Budapesten hangversenyez.

A Király-Színház megnyitása. A Király-Színházban a megnyitást megelőző utolsó munkák folynak. A színházvizsgáló bizottság minden valószínűség szerint a jövő kedden tekint meg a színházat, ezért az igazgatóság ugy intézkedett, hogy a sajtó képviselőinek kedden, 27-én este, az *Aranyvirág* főpróbájának kapcsán fogja bemutatni az új színházat. A színház három első előadásának jegyei *Első előadás*, *Második előadás*, *Harmadik előadás* bélyegzővel vannak ellátva, a szombati és vasárnapi jegyek már a rendes kelettel vannak bélyegezve.

Uj színház Győrött. Győrből táviratozzák: Győr város közgyűlése tulajomó többséggel elhatározta, hogy 560.000 korona költséggel, melyhez Bálint Mihály győri polgárnak 240.000 korona adománya is hozzájárul, megépíteti az új állandó színházat. A költség terheit a házbérlő új területek progresszív alapon. A közgyűlés kimondotta azt is, hogy csakis kizárólag magyar építészeket hív fel a színház tervezésére.

Zeneiskola áthelyezés. Krausz Gusztáv, ismert zeneárny, hét év óta tennállo zeneiskoláját november 1-től Várház-körút 12. szám alá helyezi át. Növendékeket minden hangszerre naponta délután 3-5-ig vesz föl a zeneiskola igazgatósága.

Szorb követ felesége a színpadon. Belgrádból jelentik, hogy *Bajraktarovic* bukaresti szorb követeinek, volt budapesti főkonzulknak a felesége az ottani Nemzeti Színházhoz szerződött és tegnap lépett föl először a *Madarász* című operettben. A közönség zajos ovációt rendezett az új művésznőnek.

Vidéki színészet. Aradon Zilahy Gyula társulata a közönség osztatlan elismerése mellett működik. Legutóbb a *Tivók* és a *Drotostól* került színre nagy sikerrel. Az előbbiben Aranyossy Janka, Zilahy Gyula és Zilahy Gyuliska arattak nagy sikert; az utóbbiban Zilahy-Singhofer Vilma ragadta maráival a közönséget Zuzska szerepében. — *Szombathelyen* szordani mutakozott be a színházulat drámai személyzete a *Monna Vannában*. Nagy sikere volt Vescey Ionának, ki a címszerepben figyelemreméltó, jól átgondolt alakítást nyújtott. Tetszett Déri Béla Guidója és Kovács Andor Prizivalléja.

MŰVÉSZET

Az Andrássy-szobor. Gróf Andrássy Gyula lovasszobrára, Zala György nagyszabású alkotása nem sokára odakerül helyére, az új országház elé. *Róna* József öntötte bronzba művészársának kilüfő munkáját s az öntés, amely eddig a legnagyobb arányú munkája a magyar öntőműiparnak, szakértők egybehangzó ítélete szerint bámulatosan sikerült. A szobor-bizottság legközelebb megzemléli a lovasszobrot Rónának Szabó József-utcai műtermében s aztán, nyilván már november elején felállítják.

A Nemzeti Kaszinó ex libris pályázata. A Nemzeti Kaszinó már márciusban pályázatot hirdetett egy könyvtár-jegy (ex-libris) beszerzésére. A pályázatra 43 tervező 84 pályaművet küldött, de a kiküldött albizottság elhatározta, hogy új pályázatot hirdet. Ennek feltételei:

1. Tervezessék egy könyvtár-jegy, mely a Nemzeti Kaszinó könyvtárának minden egyes kötetébe fog beregaszthatni, tehát annak tulajdonjogát fejezze ki egyszerűen s művésziessen. Figyelembe veendő az, hogy a kaszinó gróf Széchenyi István által 1837-ben oly előbb alkotott egyesület, hogy az a hazai társadalmi életnek központját képezze. A jelző felirata: A Nemzeti Kaszinó könyvtárából. 2. Csak magyar honpolgár pályázhat. 3. A pályamunkákat december 20-ikán déli 12 óráig lehet beküldeni az Iparművészeti Múzeum könyvtárába.

TUDOMÁNY, IRODALOM

A Magyar Földrajzi Társaság ma délután a Tudományos Akadémia heti ülésében felolvasó ülést tartott dr. Havass Rezső második elnöklele alatt s szép számú közönség jelenlétében. *Little* Alfréd főtitkár volt az első felolvasó, aki dr. Pintér Jenőnek, a társaság vendégének „A Magyar Tudományos Akadémia és geográfai irodalmunk Hunfalvy János fel-leptéje” című értekezését olvasta el. A szerző a hazai modern tudományos geográfia mozzanatait tárgyalta s kimutatta azt a hatást, melyet Akadémiánk ez elmaradott tudományra gyakorolt. Utána dr. Cholnoky Jenő a csapadék eloszlásának egy érdekes geográfai határsáról értekezett.

A elhagyott gyermekek védelme. A közelmúlt idők egyik legfontosabb és talán egyik legérdekesebb szociálpolitikai alkotását ismereti dr. Karsai Sándornak az elhagyott gyermekek védelméről szóló tartalmas munkája, mely a napokban hagyta el a sajtót. Karsai Sándor munkájában az állami gyermekmenhelyekről és a közsegélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozásáról megalkotott törvényeket, nemkülönben az ezekre vonatkozólag kiadott belügyminiszteri szabályzatot ismereti a legkörültekintőbb alapossgal és azzal az aggodó gondossággal, mely egyrészt elárulja a kérdés legapróbb részleteivel is tisztában levő szakembert, másrészt pedig azt a hivatott interpretátort, aki a gyermekvédelmi törekvéseket, terveket, intézkedéseket végigkísérte kezdetükről az apróbb kísérletektől a fejlődés azon fokáig, míg maradandó és nemzedékre kibátó jelentős intézményben testet nem öltöttek. Épp ezért Karsainak az említett törvényhozói és miniszteri intézkedésekkel foglalkozó munkáját, melyet rendszerének átlátszó tisztasága, az anyagnak biztos feldolgozása, magyarázatainak, észrevételeinek kifogástalan helyessége és hangjának benső igazsága és melege jellemeznek, a legösszintebben ajánlhatjuk mindazoknak, kik az elhagyott gyermekek ügye iránt érdeklődéssel viseltetnek. A munka, mint a Közigazgatási Könyvtár 5-ik és 6-ik száma jelent meg. (IV. Királyi Fál-utca 20.) A könyvhöz *Bosnyák* Zoltán miniszteri osztálytanácsos írt meglehangu előszót.

A királyi ítélőtábla határozatai. (VI. kötet. Szerkeszti dr. Terfi Gyula, igazságügyminiszteri osztálytanácsos. Kiadja a Franklin-Társulat.) A gyakorlati jogásznak nélkülözhetetlen kézikönyve ez a gyűjtemény, amely az ország összes kir. ítélőtábláinak elvi tekintetben fontos minden határozatát tartalmazza. Az egész gyűjtemény könnyű kezelése érdekében a következők köztébe az összes kötetek kiterjedő tárgymutatók készülnek. A most megjelent kötet az 1901. és 1902. évből hozott 748 határozatot tartalmazza. Terjedelme 57 lv. 773 és CXXII lap. Kiállítását a Franklin-Társulat ismert műzilése: szép alaku betűk, tiszta nyomás, finom papír és csinos, erős vászonkötés jellemzik. — Ára vászonkötésben 15 korona.

Büntetőjogi döntvényár. A III. kötet jelent meg a gyűjteménynek. Ez a vállalatot a *Jogtudományi Közöny* szerkesztősége alapította a bünvádi perrendtartásról szóló törvény életbe lépté alkalmából. A most megjelent kötet 370 oldalon 253 elvi jelentőségű határozatot tartalmaz. E határozatok jobbára a bünvádi perrendtartás körébe vágó elvi jelentőségűknél fogva kerültek bele a gyűjteménybe. Kiadja a Franklin-Társulat Budapesten. Ára 4 korona.

Kegeylemkenyér. Az ifjúság körében alig van kedveltebb és olvasottabb író, mint *Gaál* Mózes: — hogy miért, akárki megélelhet rá, ha elolvassa *Gaál* legújabb kötetét, melynek címe *Kegeylemkenyér*. Kevés író van, nemcsak nálunk, hanem a külföldön is, aki a mindennapi élet valóságos keretében oly vonzó, reális és mégis romantikus színezetű mesét tudna szólni, mint *Gaál*. Alakjai mind olyanok, aminkkel, vagy velük, napról-napra találkozhatunk az életben. A szép és érdekes könyvet a Franklin-Társulat adta ki Budapesten; az ára füzve 2,50 korona.

Olosó Könyvtár. Három új füzet jelent meg ismét az Olosó Könyvtárból. Remekírónk népszerűsítése tekintetéből érdemes vállalkozás a *Zalán futásnak* olosó kiadása (1800/04. szám). Ugyanebból a

szemponctból örülhetünk a *Vojniz ars poetikája* új kiadásának is (Olosó Könyvtár 1805. sz.), mely Arany legkiválóbb szatirikus epistóáit tartalmazza. A harmadik füzetben: *Jolan esküvéje* (1806/7. sz.) Suedermann egyik igen sikerült beszélyét olvassuk, jó magyar fordításban. Az Olosó Könyvtár a Franklin-Társulat adja ki Budapesten s egy-egy szám ára 20 fillér.

Ókori lexikon. A Franklin-Társulat kiadásában megjelent, *Peetz* Vilmostól szerkesztett Ókori Lexikonok merjelenet a 25-dik füzeté, mely a munka II. kötetének 37-40-ik íveit foglalja magában. A füzet ára 1 korona.

EGYESÜLETEK

(A Magántisztviselők Országos Szövetsége) legutóbbi tanácsülésén a fontos érdemleges ügyek egész sorozata került napirendre. A magántisztviselőket állástalanságuk esetén segélyező intézményre hirdetett pályázatra 6 pályamunka érkezett be. Megválasztották a bírálóbizottságot, elhatározták egy-szersmind, hogy az eredmény kihirdetése előtt szak-értő matematikust is meghallgatnak. Örmömet vetők tudomásul, hogy a kereskedelmi szakiskola tanárok országos egyesületének közgyűlése egyhangulag fogadta el azt a határozati javaslatot, amely kimondta, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szogalati viszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslatot a maga részéről is sürgős szükségletnek tartja és fölülte kívánatosnak tartja ezen javaslatnak mielőbbi törvényerőre emelését, mert ettől vária a kereskedelmi pálya népszerűsítését és törvényes biztosítását. Elfogadták a vasárnapi munkaszünet tárgyában a kereskedelmi kormányhoz intézett terjedelmes leterjesztést, amelynek kiemelkedő pontjai a munkaszüneti kivételek körül történő visszaélések, a vidéki magntisztviselőknek a fővárosiakkal való egyenlősítése, a munkabérek szombati kifizetésének más hétköznapra való áthelyezése, a vasárnapi levél-bélyegyek intézményének meghonosítása, végül a hétköznapra záróra tekintetében tennállo visszas állapokt rendezésére vonatkozóan. Az országos szövetség vidéki szervekedése örvedetesen halad előre, a múlt héten alakult meg *Temesvárotról* a dévidéki bizottság, ugyanakkor avatták fel a *nagyváradi* magántisztviselők egyesületének helyiségeit. Mindkét helyen a szövetség meglehető módon volt képviselve. Elfogadta végül a szövetségtanács az a felterjesztést, amely a magántisztviselők irodahelyiségei egészésgügyi viszonyainak javítása céljából az ipariülegyölök hatáskörének megfelelő kiterjesztését célozza.

SPORT

A Magyar Ugetőverseny-Egyesület vezetősége a még ez évben belépőktől nem kér beiratási díjat és akik még ez évben beadják tagdíjaikat, azoknak a jövő évben sem kell tagdíjat fizetniök. Ez intézkedéssel kétségkívül nagyon megkönnyíti az egyesület a belépést, a tagdíj alapító-tagoknak évi 100 K. rendes tagoknak 50 K., pártoló-tagoknak 25 K. A tagdíjak a tükárságra IV., Ujvilág u. 2. alá küldendők, hol naponként 11-12-ig minden irányban felvilágosítást adnak.

Agarászverseny. A *Szabolcsvármegyei* agarász-egyesület agarászversenyt november 6-án és következő napjain tartja meg. Első díj 400 korona és tiszteletdíj 640 korona értékben.

Az agnosztikálitás. A Royal-szállóban kiállított arancsokat ma délelőtt *Klotild* főhercegnő és *József* ágost főherceg tekintették meg. A fenséges vendégeket gróf *Esterházy* Mihály cinök és *Egerváry* Gyula felügyelő kalauzolták. A kiállítás reggel 9 órától délután 6 óráig van nyitva 25-ig.

Bécsi versenyeik. A *Kahlenbergi-aj* és a *Stadtbahn-handicap* szerepeltek a mai programon és ehhez mérten a látogatottság is élnék volt Freuden-auban. Mind a két verseny végeredményében nagy meglepetést hozott. Az előbbiben az előfoglalások kedvence, *Passé partout* hagyta cserben nagyszámú híveit, míg az utóbbiban *Tilinkó* mutatót oly nagy formát, melyet tőle várni egyáltalán nem lehetett. A *Kahlenbergi-aj* eredménye talán más lett volna, ha *Csilla* az utolsó gátnál le nem tőrik. Az utolsó futam is nagy meglepetést hozott. A nyertes *Saville* harminkétszeres osztályokt juttatott kevésszámú híveinek. A versenyek részletes eredménye a következő:

I. **Handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. Br. *Harkányi Babám*-ja (Russel) első. Herzog M. *Glory*-ja (Spencer) második. Blaskovich E. *Valus*-a (Van Dusen) harmadik. Azután: *Blockade*, *Bohár*, *Cappelmeister* Cambridge, *Veinard*, *Battenberg*, *Ruap-sodie* II., *Willi*, *Boa*, *Pro gaiety*. Totalizátor: 10: 106, Helyrefoglalások: I. 50: 210, II. 50: 163, III. 50: 137.

II. **Kétverseny** verseny. Díj 3000 korona. Távolság 1800 méter. Herzog M. *Radary*-ja (Spencer) első, gróf *Degenfeld* I. *Micije* (Bonta) második. *Schoss-berger* L. *Gombása* (Tara) harmadik. Totalizátor: 10: 24.

III. **Stadtbahn-handicap.** Díj 8000 korona. Távolság 900 méter. Krausz L. *Tilinkó*-ja (Martinkovits) első, *Egredi* L. *Lottoja* (Milburn) második, Herzog M. *Sada* *Jaccója* (Holmes) harmadik, azután *Tepp*, *Ezerkilencszázegy*, *Fonóka*, *Jacqueline*, *Ambrusius*, *Frunds-berg*, *Haros*, *Lagosta*, *Rabulist*, *Aldozat*, *Neheglu*, *Maritima*, *Charmanite*, *Mindjárt*, *Hipparion*, *Africanus*. Totalizátor: 10: 188. Helyrefoglalások: I. 50: 210, II. 50: 411, III. 50: 205.

IV. **Kahlenbergi-díj, Gátverseny.** Díj 20.000 korona. Távolság 2200 méter. Mauthner V. Clavioja (Poole) első, báró Uchritz Zs. Passe partoutja (Sheybal) második, Dreher A. Amrasa (Huxtable) harmadik. Aztán: Maida, Csillag. Totalizátor: 10: 97. Helyre-fogadások: I. 60: 66. II. 60: 69.

V. **Első osztályú eladóverseny.** Díj 4000 korona. Távolság 1200 méter. Herzog M. Columbiája (Clemson) első, Szemere M. Sajtuteje (Bonta) második. Totalizátor: 10: 16.

VI. **Adakéverseny. Handicap.** Díj 8000 korona. Távolság 4800 méter. Báró Marpurgo A. Mysterje (Huxtable) első, Mr. Withe Couleurej (Sinn) második, Schossberger L. Biztosa (Fürst) harmadik. Küzdő elbukott. Totalizátor: 10: 19. Helyre-fogadások: I. 60: 66. II. 60: 73.

VII. **Első handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Mautner V. Saville-ja (Poole) első, Johnstone A. Minlu-ja (Krousil) második, Ditrói M. Pitye-je (Cowmann) harmadik. Aztán: Fritzl. Lubin, Orbán, Cor. u. Fortane, Morniglen, Orgona, Tuli. Totalizátor: 10: 324. Helyre-fogadások: I. 60: 281, II. 60: 105, III. 60: 86.

Nyitlér.

100,000 kor. nyerhető
1 drb 3%-os Magyar Jelzálog-igérvényvel.
huzás már e hó 24-én. Ára K. 4.50.
Mercurbank — BUDAPEST, 37.
IV., Váci-utca 37.

Császár-fürdő

Budapesten. Elsőrangú kőmés lérvíz gyógyfürdő, páratlan gyógyfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvízszolgáltatással, kőmés kádfürdőkkel, 200 köbméteres lakozással. A legzöldebb közlekedés.

nyári és téli gyógyhely

Prospektus ingyen és bérmentve.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Báró Königswarder válópöre.** Nagy feltűnést kellett tavalny jünibusan az a váókereset, amelyet báró Königswarder Hermann, a dusgadzag földbirtokos a nagyváradi törvényszékhez benyújtott, amelyben kéri, hogy feleségétől, *Blaskovich* Melániától elválaszék. A válókereset az 1894. XXXI. törvények 80. §. alapján kéri a házasság felbontását, amely a házassági kötelekesség szándékos és súlyos megsértése következtében a házassági viszonyon helyrehozhatlan csorbának ejtését involválja. A szenzációs válópör előzményei a következők:

Báró Königswarder Hermann, ki mint katonatiszt Nagyváradon szolgált, megismerkedett ott *Blaskovich* Sándor királyhegyesi és gyapjai nagybirtokos leányával, Melániával. A báró rövid ismeretség után megkérte a leány kezét s csupán két akadályt kellett leküzdeni: a báró apjának elengedését és a valláskülönböbséget, — hogy boldogok lehessenek. Ez akadályokat is leküzdötte a szerelmes báró. Apjának végrendeletleg kikötött akkadyát egy millió forinttal hártotta el, amelyet jótékonyra kellett fordítani, elhagyta zsidó hitét s 1887. május 31-én Bécsben oltárhoz vezette *Blaskovich* Melániát. A házasságban, mely boldognak látszott, két szép gyermek született, Jani és Sándor. Néhány év múlva lejtünk, hogy a báróné sokszor utazik egyedül, míg férje mindig magyarországi birtokain gádzakodott. Végre aztán már szuttogni kezdtek a házasság válásáról, amelyet nem sokára a férjnek, felesége ellen beadott válókeresete követelt.

A törvényszék a férj válókeresetének helyt adott s a házasság felbontotta. A királyi Kuria III. polgári tanácsa *Fehda* Endre előadásában ma foglalkozott ezen rendkívül érdekes válópörrel s ítéletében hozzájárult a törvényszék felbontó határozatához.

§§ **Terényi Irma bűnpöre.** Mintegy hét hónap-pal ezelőtt szállították haza Londonból rendőri fedezet alatt a budapesti büntető-törvényszék megkeresésére gróf *Ráday* Andrásné, Terényi Irmat. Egy 200 koronás váltóhamisítás miatt indították meg az elegáns széke asszony ellen a kiadatási eljárást. Mielőtt a grófné férjével, gróf *Ráday* Andrásal együtt a bítelezők bosszuságára kimenekült volna Angliába egy alkalommal pénzre lévén szüksége, átadott egy 800 koronás váltót *Kovács* Józsefnek a *József*-körút 9. számú házasternőjének, hogy a váltóra pénzt szerzen. *Kovács* a váltót átadta *Haidtvoget* Teréznek, aki 800 koronát adott érte. Ezen a váltón gróf *Gyürky* István neve szerepelt elfogadói minőségben. Terényi Irma kevéssel eután külföldre ment s a váltóra kapott pénzt nem fizette vissza. *Haidtvoget* Teréz beporította a váltót. A váltópör során gróf *Gyürky* István kijelentette, hogy ő a váltót nem írta alá. A bűnvizsgálat során kiderült, hogy a váltót Terényi Irma hamisította gróf *Gyürky* István nevére. A váltóhamisítás miatt aztán letartóztatta Terényi Irmat a törvényszék, de utóbb a királyi tábla elrendelte szabadábrahelyezését. Ma volt ezen ügyben a tárgyalás Puscaeriu

biró elnöke alatt. A tárgyaláson azonban Terényi Irma nem jelent meg. Az ügyvédje bemutatta dr. *Eötvös* József fogházorvos bizonyítványát, mely szerint Terényi Irma beteg, tüdővérzése van és nem jelenhet meg. A bíróság ily körülmények között csakis a Potsdamból megjelent *Haidtvoget* Teréz hallgatta ki panaszosként, aztán a tárgyalást elnapolta.

§§ **Magyarfaló oláh ügyvéd.** Korhelykedés közben dr. *Morár* Valér mária-radni oláh ügyvéd a nagyvdeglők egyik szobájában több cimborájával a borosüvegeket Rákóczi és Kossuth arcképehez vadoslta, az aradi vértanúkat ábrázoló képet pedig a folyosóra hajította. A méltó megtorlás nem maradt el. *Morár* a kaszinóból kigolyózták s most az aradi ügyvédi kamara is megteette elene a kellő lépéseket. Dr. *Paris* Lajos kamarai ügyész indítványt nyújtott a kamarához, amelyben a fegyelmi eljárás megindítását és vizsgáló-biztos kiküldetését kérte. Az esore pedig: ha a vádak bebizonyulnak, azt indítványozza, hogy *Morár* az ügyvédi gyakorlat ideiglenesen fűggeszék föl.

§§ **A zuglói rendőrellenőr.** Tizenegy zuglói polgár a tavasszal közös kérvényt intézett a budapesti fő- és székvárosi államrendőrség főparancsnokához, akitől az kérelmeztek, hogy Pap Aurél rendőrellenőr helyezze el az Erzsébet királyné-uton levő 34. számú rendőrszoba területéről más helyre. Kérelmüket azzal indokolták, hogy Pap Aurél rendőrellenőr mindazokat, kik kegyét ajándékkal megnyerni nem igyekeznek, alaptalan feljelentésekkel üldözi és a hatóságok előtt ok nélkül meghuroolja. Például felhózták, hogy *Berkovics* Lajos, Péntek Ferencet és Stern Antalt bosszúból alaptalanul feljelentette. *Berkovics* Lajos szerint, neki Pap Aurél ellen 160 korona követelése van. Ezt perrel is érvényesítette a mindenható rendőrellenőr ellen, de vesztlére, mert a per megindítása óta tömeges feljelentésekkel áll rajta bosszút, Pap Aurél ellenőr Péntek Ferenc lelkész — merő bosszúból — a 34. számú rendőrszoba embe-reivel mindig feljelentette, valahányszor az, az Erzsébet királyné-uton kerékpározik. Stern Antalt pedig azért jelentették fel Pap ellenőr rendőri, mert csikaja szabadon szaladgált az uton. Később kiderült, hogy Stern Antalnak nincs is csikaja. A kérvény további részében a most említett eseteken kívül általánosságban felhózták panaszul, hogy Pap Aurél ellenőr sertéslepet tart s sertésekkel üzérkedve, hivatai kötelességeit elhanyagolja. Mint súlyos visszaélést felemlítették a kérvény alá-írói, hogy Pap Aurél rendőrellenőr *Hackspacher* József nevű rovvott multa egyénnak annak dacára sem tartóztatta le, hogy annak Balázs Lajosnál levő tartózkodási helyét tudta és az ellene kibocsátott nyomozó levérlől is tudomása volt. A panasz folytán Pap Aurél e len a rendőrpáncsnokság fegyelmi vizsgálatot rendelt el. Ez a vizsgálat semmi terhelt sem tudott kideríteni a bevádolt rendőrellenőre. Most aztán a panasz beadói, illetve aláírói ellen indult meg a bűnvád eljárás, hivatalból üldözendő rágalalmazás vétségé oimén s a királyi ügyézség vádjára a törvényszék is vád alá helyezte őket.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető-törvényszék *Aporostó* bíró elnöke alatt. A tárgyaláson a vádat dr. *Gál* Endre királyi ügyész képviselte.

Berkovics Lajos, akinek az Erzsébet királyné-uton vendéglője van, azt valja, hogy régebben kétszáz forintot adott kölcsön a rendőrellenőrnek, aki százhusz forintot visszafizetett. Mivel hasztalan sürgette a hára éke nyolcvan forintot beperelte erre a bántalékos összegre az ellenőr. Ettől fogva valóságos hajszát indított ellene az ellenőr. Minden alkalmat megragadott, hogy megvadoja őt a rendőrségen, s volt olyan hét, hogy öt-hat idezést kapott egyszerre.

Az elnök az iratokból megállapítja, hogy *Berkovics* Lajos köztisztaság ellen való kibégásért, az elbírasi szabályrendelet áthágásáért, a közegészség ellen való kibégásért állatkizásért s a szabályrendelet áthágásáért többszörösen megbüntették.

Az elnök: Milyen bizonyíték alapján ítélték önt el?
A vádolt: Bizonyíték? Kérem, nem kell oda bizonyíték. Amit a rendőr mond, az szentírás s a vádiotnak még azt sem engedik meg, hogy védekezék.

Balázs Antal napszamos szintén aláírta a beadványt s csak annak ama részéért vállalta el a fele-ősséget, mely azzal vádolta rendőrellenőrt hogy nem tartóztatta le *Hackspacher* József hitvesgyilkost, bár naponkint érintkezett vele s tudja, hogy közezik.

Stern Adólf ártatlanul mondja magát, mert való igaz, amivel a rendőrellenőr a beadványban megvadoolta.

Az elnök: Hát magát is üldözi Pap Aurél?
A vádolt: Amig ajándékok adtam neki, a legjobb barátom volt, de hogy beszüntettem az ajándékozást, halálos ellenségem lett s feljelentésekkel üldöz.

Az elnök: Mitéle ajándékok adott neki?
A vádolt: Adtam neki a többek közt néhány zsák krumpit, kölcsönadtam neki néhaúszor a kocsi-mat s több efféle.

Az elnök: Kért talán Pap Aurél magától ajándékokat?
A vádolt: Kért krumpit. De én már megsokallottam a dolgot, s többé nem adtam neki.

Az elnök: Azt is állítja ön, hogy Pap Aurél részegkedett s közbotrányt okozott.

A vádolt: Ez is igaz. Meg is büntették érte öjven koronával.

Janotik István azért fordult panaszszal a rendőrellenőr ellen, mert egy csikó miatt ötször kellett neki megjelenni a hatóság előtt s ezt Pap Aurélnak köszönhette.

Péntek Ferenc zuglói református lelkész, bár szintén aláírta a közös beadványt, nem vállalt felelősséget érte, mert ő az ügyvédek adott meghatalmazásában kijelentette, hogy milyen fönttársal járul hozzá a panaszhoz. Ő különben külön is tett panaszt a rendőrellenőr ellen.

Az elnök: Miért tett ön panaszt ellene?
Péntek: Hogy szabaduljak a sok büntetéstől, melyet naponkint el kellett szenvednem miatt.

Az elnök fölolvassa ezt a jegyzőkönyvet, melyet Péntek Ferencel a rendőrellenőr ellen indított fegyelmi vizsgálat során fölvettek. E szerint Péntek Ferenc a rendőrségnél azt mondta vo na, hogy a Pap Aurél erkölcsi élete megbotránkozott, hogy folyást részeg, dorbézol, mé tatlan arra az állásra, melyet betölt.

Péntek Ferenc: Fölháborodással hallom, hogy mi van ebben a jegyzőkönyvben, mert én mindabból egy szót sem mondtam a rendőrségen.

Az elnök: Akkor miért írta alá?
Péntek: Mert föl nem tehettem egy intelligens urt embertől, hogy olyan vallomást impudál nekem, melyet én nem tettem.

Az elnök: Az a fölháborító hogy ön aláír egy jegyzőkönyvet, mely állítólag mást tartalmaz, mint amit ön mondott.

A vádoltak kihallgatása után a bíróság dr. *Halász* Aladár védő kérelmére elrendelte közérdek oimén a valódiság bizonyítását Pap Auréalt mint közhivatalnoknak szemben. A kihallgatott tanuk botrányos adatokat hoztak a rendőrellenőr viselt dolgairól a bíróság tudomására. — Kiderült a tanuk vallomásaiból az ellenőr önkénykedése is. Egy ízben Péntek Ferenc ref. lelkész a rendőreivel az Erzsébet királyné-uton megvertet.

— *Elnök* Péntekhez: Tett ön panaszt?
— Igen.

— Mi lett az eredménye?
— Engem elítéltek 100 forint pénzbüntetésre.

A bizonyítási eljárás ezzel véget ért s az elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtre halasztotta el.

§§ **A kadarkuti nábob végrendelete.** Ma döntött a királyi tábla abban az országszerzte feltűnést kellett ügyben, amelynek hőse Nagy Ákos kadarkuti földbirtokos volt. Négy éve történt, hogy Nagy Márton kadarkuti többszörös milliomm halálos ágyán állítólag szobeli, több írásbeli végrendeletét megmásztó végrendekezést tett, amely szerint általános örökösége Nagy Ákos földbirtokost és annak fiai tette. Ezt a végrendekezést megtámadta Nagy Márton egyéb rokonsága. Ekkor hosszú hajszá kezdődött, amelynek folyamán Nagy Ákost vizsgálási fogságba is helyezték. A megindított vizsgálat eredménye az volt, hogy a már szabadábra helyezett Nagy Ákost és még vagy hat büntársát vád alá helyezték. A királyi törvényszék hosszu tárgyalás után büntőnést mondta ki Nagy Ákos a közokirathamisítás és minősített lopás büntetésében, valamint a hamis tanúzásra való rábrítás vétségében s ezért őt egy év börtönrre ítélte, *Poré* Jánost pedig a hamis tanúzás vétségé miatt 3 hónapi börtönrre ítélte, miglen a többi vádlottakat felmentette.

A királyi tétőltábla II. büntetőtanácsa dr. *Herics-Tóth* János e nökele alatt és *Ráth* Zsigmond előadásában mintegy tíz napig tárgyalta ezt a bonolyódott ügyet. A vádhatóságot *Varga* Ferenc főügyész helyettes képviselte, Nagy Ákost *Polonyi* Géza, *Poré* pedig *Szalay* Károly védte. A tábla ítélete teljesen felmentő mindkét vádlottra. A tábla felmenti Nagy Ákost a közokirathamisítás és lopás büntete. valamint a bamistanúszerzés alól is; megsemmisíti a törvényszék ítéletét, bár indoklása szerint bizonyítéknak veszi, hogy az 1899. évi május 26-án állítólag tett szóbeli végrendelezés kobolt s ítélet Nagy Márton már meg volt halva, midőn az állítólagos végrendelezés történt. A felmentés azon alapszik, hogy a vádbeli cselekmény nem okirati amittás s nem bamis tanúzásra való csabítás, hanem család lehetne, amely miatt azonban az indítványra jogosultak panaszaitat visszavonták és illetve az ez irányban előterjesztett indítványok elévűit. A lopás pedig bizonyítható nem volt. *Poré* János felmentése a büntetőtörvénykönyv 224. §-a értelmében következett be. A 765. koronás bűbürté perköltéségek a kinostárt illetik. A *Finyek* Pál pécsi vizsgálóbíró ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és személyes szabadság megsértése miatt beadott feljelentés e pertől elkü ö-nítve, a pécsi tábla elnökének küldték át további eljárás végett. *Varga* Ferenc főügyész helyettes semmisségi panaszt jelentett be.

§§ **Letartóztatott uszorrás.** Az uóbbi időben sokat foglalkozott a büntetőtörvényszék *Grünblatt* Adólf óras uszorgyűleteivel. *Grünblatt* ugyanis órasüzlete mellett rendszeresen foglalkozott azzal, hogy zálogcédulákra busss kamat mellett kölcsönöket adott. Működésének hatását leginkább szegénysorsu emberek érezték meg, ezt a körülményt a bíróság súlyosbítónak véve, előtte négyhavi fogháza is 2000 korona pénzbüntetésre. *Grünblatt* ügyei azonban ezzel nem értek véget, mert újabb feljelentések érkeztek be ellene. E feljelentések folytán ma délelőtt a törvényszék vádlatára letartóztatta a veszedelmes uszorrást.

TÁVIRATOK

Az olasz király otthon.

Róma, október 22. Viktor Emánuel király holnap délelőtt érkezik San Rosoreból Rómába.

A prágai obstrukció.

Prága, október 22. (Tartománygyűlés.) A németek folytatják az obstrukciót oly módon, hogy a múlt három gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése iránt tesznek indítványokat. Az indítványok elseje felet való szavazáskor kiténik, hogy a ház határozataira nem képes, mire az ülést bezárják. A csehek és különösen a radikálisok tiltakoznak, a konzervatív nagybirtokosokat vonva felelősségre.

A szászországi választás.

Drezda, október 22. A 29 választókerületben ma megejtett képviselőválasztáson megválasztottak 17 konzervatívot, 9 nemzeti szabadelvt, a reformpárt egy tagját, egy pártönkivüli liberális és egy német szabadelvt. A második kamara e szerint 56 konzervatívól, 23 nemzeti szabadelvtől, egy pártönkivüli szabadelvtől, egy német liberálisból és egy reformpártból fog állani.

Oroszország és Japán.

Tokió, október 22. (Reuter.) Azt hiszik, hogy a vezető japán államférfiak értekezletét valószínűleg holnapra egybehozzák és azt várják, hogy az értekezlet határozatai fontos befolyással lesznek az események jövődéli menetére. Pékingből jelentik, hogy az orosz követ Csing hercegnek terjedelmes jegyzéket nyújtott át avval a kijelentéssel, hogy Japánnak a mandzsuriai ügyben való beavatkozása kényszeríteni fogja Oroszországot, hogy döntő lépéseket tegyen és Kínát szigorú mestorló rendszabályokkal fenyegetse az esetre, ha Japán pártjára állna. Oroszország eljárása oly időben, midőn a tárgyalások még függőben vannak, itt nagy felháborodást keltett.

A francia kamarából.

Páris, október 22. A kamara mai ülésén Gauthier nacionalista a kormány politikáját illetőleg interpellált. Szólt szemére veti Combes miniszterelnöknek, hogy mísem tett a demokráciáért és megszüntette a tanítási szabadságot. Gauthier foglalkozik a Hennebontban, Lorientben és Armentieresben történt zavargásokkal, támadja az Internationale dalának éneklését és a vörös zászló kibontását, és végül azzal vádolja a kormányt, hogy az országot kiszolgáltatja az anarchiaknak. (Tetés a jobboldalon.)

Pugliesi-Conti szemére veti a kormánynak, hogy eltűri az anarchista tüntetéseket és hivatalos ünnepeknél az Internationale éneklését.

Dansette avval vádolja a kormányt, hogy nem nyomta el azokat a zavargásokat, melyek a nord-megyei sztrájk idején történtek.

Delory szocialista azt mondja, hogy a kihágásokat nem a sztrájkolók követték el, hanem más közűjük vegyűlt egyének. Azonkívül ezeket a eseményeket tulaját.

Guiesse panaszkodik ama mód miatt, melyen a csapatok a sztrájkolókkal szemben eljárát és vizsgálat megindítását követeli.

Combes miniszterelnök kijelenti, hogy továbbra is a köztársaságiakkal szándékozik kormányozni a klerikálisok és monarchisták reakciója ellen és nem akar lemondani az összes köztársasági egyesülésen alapuló módszeréről, mely meghusított a klerikális reakció üzemelt. Combes szemére veti a liberális köztársaságiaknak, hogy szövetszettek a reakciónárisokkal és a kongregációk védőként léptek fel, minélgyva lehetetlen nekik helyet adni a többségben. A miniszterelnök kijelenti, hogy nem vállal felelősséget az Internationale dalának énekléséért, előtte a Marsellaise marad a hivatalos dal. Az armentieresi rendezavarásokat illetőleg a miniszterelnök kifejti, hogy a fosztogatásokat egészen váradanul követték el, és konstátálja, hogy amióta kormányon van, sohasem ontatótvért. (Hosszantartó tételség a baloldalon.) A hennebontai események illetőleg kijelenti, hogy a vallásgyakorlat szabadságának tiszteletet kíván szerezni, és hozzáteszi, hogy az interpellálók oéja nem az igazság kiderítése, hanem a kormány megbuktatása. A miniszterelnök végül azt mondja, hogy a kormány, mielőtt a mostani program végre lesz hajtvá, új programot fog előterjeszteni, mely magában foglalja a két éves szolgálati időről szóló törvényjavaslatot, a Falloux-törvény előterjesztését és a kongregációk tanításának megszüntetését. (Viharos tételség ballól.)

Aynard polemizált Combes miniszterelnökkel, akit avval vádol, hogy az általános politikát elhanyagolja és csak a vallási kérdéssel foglalkozik. Védelmezi a szabadság politikáját és visszautasítja azt a szemrehányást, hogy a liberálisok szövetszettek a

jobboldallal. *Motte és Sambat* közt szóváltás fejlődött, úgy hogy *Fourgeois* elnök az ülést felfüggesztésével fenyegetődik. Hét napirendet nyújtottak be, *Combes* miniszterelnök hozzájárul *Sarrien* napirendjéhez, mely így hangzik: Midőn a kamara helyesli a kormány nyilatkozatát és minden módosítványt visszautasít, átér a napirendet. Ezt a napirendet 332 szavazattal 233 ellenében elfogadják és az ülést este 8 órákor beresztették.

Közgazdasági táviratok.

New-York, október 22. (Terménytőzsde.) (Zárhat.)
Gyapot: New-Yorkban helyben 10.— (10.—), Októberre 13.80 (13.70), Januárra 9.84 (9.76). New-Orleansban helyben 10.1/16 (10.1/16). — *Petroicum*: Stand white New-Yorkban 9.10 (9.10), Stand white Philadelphian 9.05 (9.05). Refined in Cases 11.80 (11.80). Credit Balances at Oil City 1.61 (1.61). — *Zsír*: Western steam 7.— (7.—). Rohe és Brothers 7.40 (7.40). — *Tengeri irányzata* állandó. — Októberre — (—) — Dec-re 50.9/8 (50.9/8). — Májusra 48.3/4 (48.—). — *Busa irányzata* állandó. — Píros ószi helyben 85.3/4 (86.—). — Októberre — (—) — Dec-re 86.— (86.3/4). — Májusra 82.3/4 (82.3/4). — *Juliusra* — (—) — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.3/4 (1.3/4). — *Kávé*: Iair Rio 7. sz. 5.7/8 (5.7/8). — Októberre 5 10 (5.—) Januárra 5.45 (5.35). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3.70 (3.70). *Cukor*: 3.3/4 (—) — 3.3/4. Ó: 25.87 — 26.12 (25.70 — 26.10). *Béz*: 13.— — 13.12 (13.— — 13.13). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 22. (Terménytőzsde.) (Zárhat.)
Busa irányzata állandó. Októberre 80.3/4 (81.3/4) Dec-re 79.3/4 (80.3/4). — *Tengeri irányzata* állandó. Októberre 43.3/4 (43.3/4) — *Zsír*: Októberre 6.45 (6.45) Dec-re 6.47 (6.47). — *Szalonna short clear* 7.50 (7.50). — *Sertészsír*: Dec-re 11.10 (11.10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Oly vidám vagyok...

Oly vidám vagyok társaságban,
Arcom derűt, jókedvöm árad,
Kedélyem játszi csillogását
Nem fátalozza el a bánat.

A társaságnak én kiszórom
Jókedvem bőségét egészen,
Azért vagyok oly bús, borongó
Szobám magányos rejtekében...

Gabányi Kálmán.

— **Bismarck és a borraló.** A pétervári német követség palotájának telkét Bismarck szerezte meg, aki 1859-től 1862-ig tudvalegőleg Poroszországot képviselte Szent-Péterváron. Mikor a vételszerződést el akarta küldeni a berlini főszámvéviszéknek, jó ideig nem sikerült megkapnia a szükséges okmányokat az illető orosz hatóságtól. Fűhöz fához szaladgát panaszkodni ezért a hossz-as herce-hurocra, de eredmény nélkül. Aannyt azonban sejtettek vele, hogy nem igen szerzheti meg a szükséges okmányokat másképpen, ha csak bőséges borralóval nem ad az illető hivataloknak, aki azokat kiadja. Bismarck, mint porosz követ, természetesen hallani sem akart erről és a legközelebbi udvari ünnepség alkalmával II. Sándornak, az akkori cárnak panaszolta el sérelmét. A cár megígérte, hogy segítségére lesz és pár nap múlva csakugyan megkapta Bismarck az okmányokat. Az első kinálkozó alkalomkor személyesen küszönte meg az uralkodó szíveségét, mire II. Sándor barátságosan megveregette a vállát és mosolyogva így szólt:
— A borraló! azonban magam fizetem meg a hivatalnokomnak.

— **Hölgyklubok Londonban.** A klub-élet anynyira ki van fejlődve Londonban, hogy a legmagasabb arisztokráciától le egészen a Themse hajóira terhet hordó munkásokig, minden társadalmi állásnak és foglalkozásnak megvan a maga klubja. Természetes, hogy a katonai arisztokrácia hölgyei sem nézhettek ezt passzív rezisztenciával és ők is klubot alakítottak. Hat évvel ezelőtt nyílt meg az első női klub teljesen arisztokrata jelleggel s a tagok száma most már négyezer. A klubhelyiségek a képzelhető legnagyobb pompával vannak berendezve. Ujabb speciális klubok keletkeznek, melyek vagy sporttal, vagy kizárólag pletykával foglalkozókat vesznek fel tagokul. Ilyen női sportklub a *Ladies field Klub*, mint a neve is mutatja, a szabadban üzőt sportok klubja. A klubnak megalakításakor, áprilisban kétszáznyolcvan tagja volt, de ez már megkészszerződött. Érdekes, hogy majonem minden klubban vannak kutya- és macskaszobák. A klub-ladyk ugyanis a gyermekeiket a legkönnyebb szívet biz-

zák a missre, de nem tartanak senkit olyan megbízhatóknak, hogy nyugodt szívet rábízhatnák a dédelgetett ölelet vagy a kávézó angóra-macskát. A klubokban fényesen berendezett lakásokban vannak a vidéki tagok számára. A fogadószobákban látják vendégül a tagok iérfilátogatóit. Különösen látogatót a játékszobák, ahol gyakran elnyerik egymástól az egy hónapi konyhapénzt. Most alakult nemrég egy női automobil-klub. A tagok rendszerint automobilon érkeznek a klubba, ahol egy mérnök előadásokat tart a mechanikáról és a gépkezelésről. A beírási díj londoni tagoknak 300, vidékieknek 100 korona. Az évi tagsági díj száz korona.

— **A tea mondája.** A kínaiak körében érdekes monda kering az 6 nemzeti italukról, a teáról. Ez a misztikus monda így szól: Darma, a hatalmas és szentéletű hindu király az 519. évben Kínába vándorolt, hogy ott az igaz Isten hitét hirdesse és a népet az igazság és erény útjára vezesse. Elvégből azonban nem elégedett meg azzal, hogy naponta beszédekkel oktassa a tömegeket, hanem a maga nagy megtartóztatásával, szenvedélyeinek elfojtásával és önfeláldozásával akart példát mutatni a népek. Azt hát teljesen elvonult az élet kellemességei elől, éjnapot imával és elmélkedéssel töltött s hogy mind közelebb jussan a tökéletességhez, fogadalmat tett, hogy ezentel egyáltalában nem alszik. Am teste erősebb volt akaratánál s mennyire elérült Darma, amikor sok álmatlanul átvirrasztott éj után végre elnyomta az álom. Amikor fölébredt, kétségbeesett arra a gondolatra, hogy fogadalmát megszegte s Darma, a szent király, maga büntette meg önmagát akként, hogy szempilláit, nehogy még egyszer lecsukódhassanak, levágta és haragosan a földre dobta. Az ég azonban megjutalmazta a király szent haragját és lám, szempillái nyomban gyökeret vertek a földben s a meglepett Darma szemei előtt egy pillantásnál rövidebb idő alatt kinőtt belőle a tea-bokor. Kíváncsian izlelte meg leveleit a szent király s felüdült, csodálatosan megerősödővén fölük. Uult erejének érzetében szerte hirdette e osodát tanítványai között. A tea, amelyet ez időtől, mint Darma király szempilláinak jelét vetették föl a kínai irásjegyek közé, ettől kezdve a legkelendőbb gyógyító és erősítő szere lett a nagy kínai népek.

— **A bajusz és a bacillus.** Egy angol orvosi laphoz a közönség köréből azt a kérelmet intézték, hogy az orvosokat kötelezzék arra, hogy minden operáció előtt simára borotváltassák arcukat. Az orvosok természetesen feltortyanak ezen kívánság ellen és kijelentették, hogy a bajusz tulajdonképpen védelmi eszköz az orvosoknak. A bajusz viselése szerintük megóvjá őket attól, hogy bacillusok kerüljenek az arcukba, vagy a tüdejükbe. Szóval, a bajusz ezután elsőrangú bacillus-elleneszer.

Napirend.

Napár: Péntek, október 23. — Róma-katholikus: Kap. János. — Protestáns: Kapisztrán. — Görög-orosz: (október 10.) Pulamp. — Zsidó: March. 2. — Nap hét: 6 óra 10 percek. — Nyugszik: 4 óra 40 percek. — Hold két: 9 óra 2 percek reggel. — Nyugszik: 6 óra 44 percek este.

A miniszterek nem fogadják.
Nemzeti Múzeum. Régiségtár. Nyitva d. e. 9 óratól délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiaiban délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-től 1 óráig.

A M. Nemzeti Múzeum történelmi és iradalmi-történelmi kiállítása. Nyitva d. e. 9 óratól d. u. 1 óráig díjtalanul, 1—2 óra között 1 koronáért.

Kisbányászati Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9 óratól 1 óráig díjtalanul.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—1 óráig. Nemzeti Szalon képi tárlata nyitva délelőtt 9 óratól este 8-ig. Belépő-díj 1 korona.

Ipolyi- és Eisenhut-kiállítás a Múzeumokban, nyitva egész nap. Belépő-díj 60 fillér.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

A földrajzi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, kőnapokon délelőtt 9—1 óráig, vasár- és ünnepnapokon 9—12 óráig.

Állatkert és Városligetben nyitva egész nap. Belépő-díj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szakkönyvtár, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítása és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés ábrái mutatva is eszközöl) a Városliget iparcsanakban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzemeltetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A hivatalos árszámok. A pénzügyminiszter a vámilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosítási alátétül a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlókat novemberre tizenkilenc és fél (194) százada-ékban állapította meg.

A helyettes tőzsebiztos. A kereskedelemlügyi miniszter Dr. Adam Géza miniszteri segédját, az iparfejlesztési szakosztály egyik ügyosztályának vezetőjét, az áru- és értéktörzse helyettes miniszteri biztosa névére nevezte ki. A kinevezés nagyon jó hatást tett a tőzsdén, az új helyettes tőzsebiztosnak általánosan ismert vonzó egyéniségénél fogva.

A leaszonott szövetkezeti vezetőség. A Köztisztviselők Foglalkozási Szövetkezetének igazgatósága és felügyelő bizottsága legutóbb egy rendkívüli közgyűlésen törént leaszonást a miatti leköszönt. Az új választás vasárnap délután lesz a megyeház nagyszobájában. Ebből az alkalomból a fővárosi tisztviselők, tanárok és tanítók értekezletét összehívték a sajtó felhívására, hogy milyen állást foglaljanak a választás dolgaiban. Az értekezletről kiküldött bizottság tegnap délután Eszlár Sándor kerületi előjáró elnökele a választás ügyében abban állapodott meg, hogy a választás a régi igazgatóságot kívánja támogatni.

Pénzügyi kompassz. Kormos Alfréd pénzügyi évkönyve az 1903-1904. évről is megjelent. A szak- körben közkedveltségnek örvendő kézikönyv, mely a hazai nyilvános számadásra köztart vállalatoknak egyedül teljes kompendiuma, most már tizenharmadik évfolyamában van s az idei új kötet, mely most előtűnik van, teljessé és adathalmazzal tekintetében megújult az előbbi évfolyamok. A Pénzügyi kompassz több mint ezer oldalra terjedő kötet tartalmazza az összes hazai budapesti és vidéki nyilvános számadásra köztart vállalatok összes adatait. A vidéki társaságok és szövetkezetek székhelyeinél egyuttal megtalálható az illető város vagy község lakóinak száma, az adóhivatali törvényeszeki, telekkönyvi, közgyűző, posta- és távirati székely, a vasúti vagy hajóállomás megjelölése. Ara csinos vaszonkötésben tíz korona; megrendelhető a Magyar Pénzügyi kiadó- hivatalban (Budapest, VII., Almassy-tér 2.)

Szuszárak. A kontingens nyerszuszár ára Budapesti 38,60 korona pénzben, 39,50 korona áruban. — Belsően az irányzat emelkedő. A kontingentált kész- áru 43,20 korona pénzben, 43,60 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár- téri vásári pénztár-részvényszerűség tudósítása.) Fel- hajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 696 darab, ma- gyar tehén 242 darab, szerbiai ökrök 3205 da- rab, szerbiai tehén 396 darab, növekedésmar- drb, bivaly 172 drb, bika 187 darab, összesen 4915 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalnivaló ökrök 54 darab, fejestehén 182 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért: Ma- gyar hizott ökrök, legjobb minőségű 66.— K-tól 76.— K-ig, kivételesen —. — K., 100 kilonként 61 suly- ban, középminőségű 60.— K-tól 64.— K-ig, silányabb

minőségű 52.— K-tól 58.— K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 54 K-tól 62.— K-ig, kivételesen —. — K-ig. Silányabb minőségű 46 K-tól 52 K-ig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 70.— K-tól 78.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőségű 62 K-tól 68.— K-ig, silányabb minőségű 50 K-tól 60 K-ig. Szerb és bosz- niai ökrök legjobb minőségű 52 K-tól 78.— K-ig, kivé- telesen 76 K-ig, silányabb minőségű 42.— K-tól 50.— K-ig. Bika jobb minőségű 60 K-tól 64.— K-ig, kivételesen —. — K-ig, silányabb minőségű 50.— K-tól 68.— K-ig. Bivaly 38 K-tól 50 K-ig, kivételesen —. — K-ig. Magyar tehén 42.— K-tól 68.— K-ig, kivételesen —. — K-ig. Tarka tehén 44.— K-tól 66.— K-ig, kivételesen —. — K-ig. Mind 100 kilonként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökrök első- rendű — K-tól —. — K-ig kilogrammonként, kivé- telesen —. — koronától — K-ig páronként, kö- zépminőségű 68.— K-tól 66.— K-ig 100 kilonként — K-t — K-ig páronként, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilonként, — K-tól — K-ig pá- ronként. Hizlalni való ökrök, fehér 100 kg.-kint —. — K-tól —. — K-ig. Fejestehén, keresztelt, színes 200 K-tól 300 K-ig darabonként, bonyhádi faj 280 K-tól 370 K-ig darabonként, kivételesen — K-tól — K-ig. Igás bivaly —. — K-tól —. — K-ig páronként.

Vágómarhából a felhajtás 300 darabban kisebb volt, mint a múlt héten. Habár idegen vevők tekinté- lyes számmal jelentek meg a vásáron, azonban az előrehaladt időszakban szükségletük csökkent, azért tartózkodtak a bevásárlástól. Csupán elsőrendű hizott marhák tartották meg múlt heti árakat, míg közepes és gyöngye minőségek 1-2 K-val mm.-kint alacsony- nyabb árakon kellek el. Hogy bikáikért alacsonyabb az árjegyzés, annak oka abban rejlik, hogy a szabad vásárra elsőrendű minőség nem volt felhajtva. Jármos ökrök iránt mutatkozik némi érdeklődés; a fejestehénizet eléggé élénk volt. — Az országos marhavásár nov. 8-án és 9-én lesz.

Borjувásár. 1903. évi október hó 22-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényszerű- ségéről.) Felhajtás: Belsődi élő borjú 361 drb, leült borjú 2 db, bécsi borjú — db, — db., nö- vendékmárha 17 darab, bárány 6b — darab, leült bárány — darab. — Árjegyzések — Beküldi élő borjú 1. rendű 98-112 f.-ig, kivételesen 114 f. II. rendű élő borjúkért 84-96 f.-ig, 1 kilonként, leült borjú 1. r. 130 — f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. f. kilonként, levonas nélkül. Rugott borjúkért 54-72 f.-ig. Növekedésmárha 51 f.-től 60 f.-ig, 1 r. — f.-ig, középminőségű — f.-ig, alarendelt — f.-ig, 1 k.-kint. Bárány élő —. — k., leült bárány —. — k. Kivételesen ár — k-ig páronként. — Irányzat élénkebb az árak 3-4 fillérrel kg.-kint javultak.

Sertéskonsumvásár. (A székesfővárosi sertés- vásár és közvágóid intézkedése.) Október 22-én. Felhajtás: Zsírserítés, ugyanint öreg I. rendű — kilo- grammon felül — darab, II. rendű 280-350 kilo- grammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220-300 kilogrammig — darab, könnyű 220 kilo- grammig — darab, süldő — darab, malac — kilo- grammig — darab. Összesen — darab. Husserítés ugyanint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 260-300 kilogrammig — darab, süldő — dar- ab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás öszesge 364 darab, — darab süldő, Előző napi maradvány — darab, — darab süldő, összesen 464 darab, — darab süldő. Eladatott 464

darab sertés, — darab süldő. Maradvány — darab — darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Kivetkező árak jegyzetük: Zsír- sertés: Öreg 1. r. 360 kgr.-on felül 94 — fillérig, II. rendű 280-350 kilogrammig — fillérig, selej- tezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 98-100 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogrammig 92-100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 88-96 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 300 kilo- grammon felül — fillérig, könnyű — ki- logrammig — fillérig, süldő 100-106 fillérig, malac 40 kilogrammig — fillérig. Árak minden le- vonás nélkül, kilogrammonként, élőszulyban.

Bécsi szarvasmarhavásár. Október 22-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhajtás: 3120 darab borjú, 3695 darab élő sertést, 1253 le- vágott sertést — darab élő juhot, 599 darab levágott juhot, 81 darab bárányt.

Eladási árak: Éő borjú 104-112 fill., első- rendű 114-120 fillér, legeleje — fillér, lev. borjú 86-114 fillér, legelsőrendű 124-132 fillér, zsírserítés — fillér, fiatal sertés — fillér, kivé- telesen — f., levágott nehéz sertés 94-112 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsír- ra hizalt sertés — f., könnyű sertés 116 — fillér, elsőrendű süldő — f., élő juh 40-52 f., levágott juh 60-96 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12-26 korona páronként.

A budapesti gabonátörzse.

Budapest, október 22.

Jó kínálat és élénk kereslet mellett későbbi szilárd irányzatú volt; elkelt 40.000 mm. 5 fillérrel magasabb árakon. Rozs mérsékelt forgalom mellett ártartó, tengeri vámalvél szilárdabb, sab és árpa nagyobbára változatlanok.

Eladatott:

Buda. Tiszavidéki: 900 mm. 81-7 k. 8 K. 07½ f., 400 mm. 79 k. 8 K. 02½ f., 1500 mm. 79-4 k. 8 K. 07½ f., 100 mm. 81 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. — f., 800 mm. 80 k. 8 K. — f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 250 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 77-5 k. 7 K. 80 f.

Mezőútri: 1500 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 1600 mm. 78 k. 8 K. 10 f.

Pestmegyei vidéki: 300 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 82½ f., 80 mm. 76 k. 7 K. 30 f. üszköz, 20 mm. 80 k. 7 K. 30 f. üszköz.

Hortás: 1100 mm. 77-5 k. 7 K. 82½ f.

Fejérmegyei: 100 mm. 79-5 k. 7 K. 90 f., 600 mm. 79 k. 7 K. 82½ f., 1109 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 1600 mm. 76-3 k. 7 K. 67½ f.

B.-Földvári: 3900 mm. 77-5 k. 7 K. 75 f., 4200 mm. 77-5 k. 7 K. 75 f.

Ó-Kamizai: 4000 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

Füzessai: 3000 mm. 78-2 k. 7 K. 90 f.

Szerémségi: 1600 mm. 78 k. 7 K. 75 f.

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(3)

Évek multak; Anzelmo eljött hozzám, átuta- zóban volt Svájc felé, ahol le akart telepedni.

— Egyedül?

— Egyedül.

Soha egy nő lény egy pillanatra sem ho- mályosította el irántam érzett ragaszkodásának tökéletességét.

— Ne légy egyedül, — szóltam én — eljő- vök hozzád. — És elkísértem őt. Kis villát vásárolt egy dombon, két mérföldnyire Luganotól; ott néhány napot töltöttünk együtt. Midőn visszatér- tem Milanoba, azt a meggyőződést vittem magam- mal, hogy Anzelmo beteg. Megírtam ezt neki. Vonzalomra, szenvedélyre van szükségem, fásultság megöl téged. Ó tréfásan válaszolt, hogy el- fásult érzése gyomorjába miatt van és hogy meg- mászni szándékozik az Alpokat, hogy testének hizási hajlamait legyőzze.

Mikor két évvel ezután Milanoba érkeztem azzal a szándékkal, hogy néhány hetet töltsék ott, találkoztam Anzelmoval, úgy tűnt fél előttem, mintha kissé megváltozott volna. Komor hangu- lata valamely szelíd bánatnak adott helyet, ked- vesebb, vidámabb, szebb lett. Eladta villáját, mely- ben kegyetlenül unatkozott, és résztvett a világ szórakozásiban.

— Jól van, — szóltam én, — most már csak egy igazi szeretőre van szükségem.

Mosolyogva vonagalta vállát.

San Carporo előtt való napon hagyott el és a puskával vállán a hegyek közé ment, a nél- küli, hogy megmondta volna, hová megy, és fel-

szólított volna, hogy kövessem őt, de nem gon- dolkoztam rajta tovább, örülve a lelkében végtelen szerencsés változásnak, nem is figyeltem bizonyos határozatlanságra, amelynek oly becsü- letes és nyílt lélekben, aminő az övé, semmi je- lentősége nem lehet.

Amikor találkoztam vele — Prospero ün- nepi ebédjén — kárpótolt a vártalan élvezet az előttevaló este szenvedett csekély bosszúságért. Megmondtam neki és ő néma kézzorítással vá- laszolt.

— Bizonyára, — válaszolt Prospero, — fon- tos személyiség.

— Valami előkelő méltóság.

— Községének első embere.

— Valami duszgadzag ember, aki a saját gyönyörűségére utazik.

— Községének leggazdagabb embere, aki

tényleg csak szórakozás céljából utazik.

— Duszgadzag töképezés.

— Vagy egy hivatalnok.

— Vagy az egyik, vagy a másik — szolt

Prospero az ő ravasz mosolygásával.

Ekkor gyanus léptek hallatszottak, a szalon aajtaja nagy zajjal felnyílt, miáltal Prospero elébe menve az új vendégnek, nagy meglepetésünkre mosolyogva kezét nyújtotta feléjük.

— Isten hozott, Sempronio! — volt az egy- hangú kiáltás.

— Egy pillanatra, — vágott közbe Sempronio öblös hangján és Prospero és Riccardo felé for- dulva: — egy régi ismerősömet hoztam magammal, akit jog szerint e vendégszeretet első tisztessége illet.

— Ismered őt? — kérdé tőlem Riccardo, aki mellettem állt.

— Igen... azaz, mintha már ismerném.

— Meg fogod őt ismerni — sugta fülembé az ő szarkasztikus modorában; — valóban, Sem- pronio szép ajándékot hozott. Jobbal nem lepe- tett volna meg Szent Carporo ünnepén.

Hallottam e szavakat, de nem figyeltem rájuk, szemeimet, gondolataimat csak a vártalan

vendég foglalkoztatta. Ez a fekete ruha, ez a fiatalos, de már fáradt arc, ezek az ajkak bánatos mosolyokkal... A gondolatba merült utitársam volt, akivel reggel a Celestia fedélzetén talál- koztam.

A titokzatos idegen egy pillanatra mozdulat- lanul megállt, aztán minden elfogódottság nélkül közelebb lépett és miután barátommal kezét szorított és nagy ügyességgel eleget tett a szokásos udvariasságnak, visszavonult egy ablakfülkébe, ahol Riccardo csakhamar melléje társult.

Az a mély érzés, amely röviddel azelőtt a férfi iránt elfogott, a viszontlátáskor nagyon le- tompult. A sors készsége, amely ezt az élő talányt oly gyorsan szemem elé hozta, fé- lenkebbé tett. Majd nyilatkozni fog ő maga, ismétlém magamban. Elvégre ő is csak em- ber, mint te Sempronio, és te Riccardo, em- ber, aki érez és gondolkozik, ott ül majd az asztal- nál és te látni fogod őt. Micsoda különös bogarad vannak! Nem kell sok hozzá, még megteszed egy regény hőségnek, most tudd meg, hogy hall- gatag utitársad olyan valaki volt, aki épp úgy unatkozott, mint te az előbb és mogorva ajka egy olyan férfié, aki ezer sötét gondolatokat hord a fejében, csak jól elkopott fogsort takart az és fekete begombolt ruhája olyan gyönyörű, mint a tiéd, melyet nemcsak a munkában látsz majd...

Igy beszélt eszem; de nem vagyok biztos benne, vajjon a bosszúságnak nem volt-e része benne. Tudni kell, hogy ismeretlenem meglátván engem, fejet hajtva üdvözölt engem, kétségtelenül kifogástalan udvariasság azok közt, akik nem ismerik egymást, de nem az én szememben, aki jogosultnak tartottam, hogy legalább rám is- merjen.

A kertben Riccardo társalgásba elegedett ismeretlenemmel, az aligha figyelte beszédét, de Riccardo megeresztette bőbeszédűségét és ellen- állhatatlanul folytatta a beszédét.

(Folytatása következik.)

Bácskai: 2100 mm. 77.8 k. 7 K. 55 f., 550 mm. 75.4 k. 7 K. 65 f.
 Bányai: 4000 mm. 77 k. 7 K. 60 f.
 Mind három hónapra.
 Rozs: 100 mm. 6 K. 25 f. három hónapra, 100 mm. 6 K. 22 1/2 f. 100 mm. 6 K. 15 l., 150 mm. 6 K. 15 l., 200 mm. 6 K. 15 l., 400 mm. 6 K. 20 l., 200 mm. 6 K. 17 1/2 f. paritásra.
 Zab: 300 mm. 5 K. 52 1/2 f., 100 mm. 5 K. 62 1/2 f., 100 mm. 5 K. 40 l., 500 mm. 5 K. 30 f. paritásra.
 Tengeri: 740 mm. 6 K. 20 f.
 Késspénztítés mellett.

A készárú hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktőzsde sorszási szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogrammonként		Kilós	Kilogrammonként	
		K-60l	K-1g		K-60l	K-1g
Tiszavidéki	78	7.90	7.95	79	7.80	7.90
Fehérmegyei	77	7.75	7.80	81	7.55	7.65
Pestvidéki	79	7.90	7.95	79	7.80	7.90
Bánági	77	7.65	7.70	80	7.85	7.95
Bácskai	77	7.65	7.70	81	7.55	7.65

Egyéb gabonafélék	Kilós	Kilogrammonként	
		K-60l	K-1g
Buzs	6.33	6.33	6.33
Arpa	6.10	6.10	6.10
Kéles	6.42	6.42	6.42
Zab	6.52	6.52	6.52
Tengeri	6.65	6.65	6.65
Rozs	6.16	6.16	6.16
Képoszta	10.50	10.50	10.50

A határüzlettel folyamán a következő kőteések

Októberi buza 1903.	7.62-7.64-7.63
Áprilisi buza 1904.	7.73-7.75-7.74
Októberi rozs 1903.	6.28
Áprilisi rozs 1904.	6.55-6.57-6.55-6.55
Októberi zab 1903.	5.43-5.44
Áprilisi zab 1904.	5.65
Májusi tengeri 1904.	5.33-5.39-5.33-5.39

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903.	7.62 - 7.63
Áprilisi buza 1904.	7.74 - 7.75
Októberi rozs 1903.	6.27 - 6.28
Áprilisi rozs 1904.	6.56 - 6.57
Októberi zab 1903.	5.43 - 5.44
Áprilisi zab 1904.	5.64 - 5.65
Májusi tengeri 1904.	5.39 - 5.40

Délután fél 5 órakor zárul:

Októberi buza 1903.	7.62 - 7.63
Áprilisi buza 1904.	7.74 - 7.75
Októberi rozs 1903.	6.26 - 6.27
Áprilisi rozs 1904.	6.55 - 6.56
Októberi zab 1903.	5.42 - 5.43
Áprilisi zab 1904.	5.65 - 5.66
Májusi tengeri 1904.	5.33 - 5.39

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde tartott irányzattal nyílt meg. Később az árfolyamok lemorzsolódtak.

Előtőzsde: Osztrák Hitelrészvény 660.75-662.25. Magyar Hitelrészvény 729.75-732.50. Leszámlitólbank részvény 457.—. Államvasuti részvény 657.50-658.50. Városi Villamos Vasut részvény 314.—316.—. Közüti vaspálya-társaság 605.—. korona.
 A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Bankgyesületi részvény 92.—94.—. Magyar Hitelbank részvény 728.—733.—. Jelzálogbank részvény 517.25-517.75. Osztrák hitelrészvény 660.—661.—. Salgótarjáni községháza részvény 548.—. Ganz-féle Vasöntőde részvény 2375.—2380.—. Rimamurányi vasúti részvény 457.—468.—. Adria Hajózási részvény 460.—464.—. Közüti Vaspálya részvény 605.—605.—. Városi villamos vasut részvény 313.50-314.50. Déli Vasut részvény 57.50-58.50. Államvasuti részvény 657.—657.50 korona.
 1/2 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 651.25. Magyar hitelbank részvény 730.—. Leszámlitólbank részvény —. Rimamurányi vasúti részvény —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 657.50. Közüti vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény —. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következők ár-folyamokat állapította meg:
 Jegyzések: Heremegz: lucerna magyar 56.—62.— korona, vörös aprószemű 45.—52.— korona, vörös

erdélyi —. korona, vörös bányási —. korona, középszemű 54.—56.— korona, nagyszemű 58.—61.— korona. Disznózsír: budapesti 66.—66.50 korona, vidéki —. korona. Táblasalonnat: légszárított vidéki —. korona, városi 4 darabos 56.50-57.— korona, 3 darabos 57.—57.50 korona. Rüstölt —. korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 19.—19.50 korona. 120 darabos —. korona, 100 darabos 21.75-22.50 korona, 85 darabos 23.50-24.— korona. azonnali szállításra. Szerbiai azok szerinti minőség 18.50-19.— korona. 100 darabos 21.25-21.75 korona. 85 darabos 22.75-23.50 korona. Szilvaiz: sláviai 19.50-20.— korona, szerbiai 17.50-18.— korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 22. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Eladott buza: tiszavidéki 78-82 kg. 8.80-8.70, marosi 8.25-8.50, bányai 7.80-8.30 K. Rozs: 16t felvidéki 6.75-6.90, pestmegyei 6.65-6.85 K. Tengeri 6.50-6.70 K. Magyar zab 5.75-6.25, válogatott 6.75 K.

A bécsi értéktőzsde.

A magyar helyzet bizonytalansága a tőzsde akciós-kedvet mekötötte, ami a mai előtőzsde nagy tartózkodásban nyilvánult. Az előtőzsde mindvégig tartózkodó maradt, míg a déli tőzsde nyugodtan nyílt meg és általában eszűdes forgalom mellett az értékek kissé javultak.

Zárul tartott.
 Bécs, október 22. (Magyar értékek sárlata.) 4/10-os aranyárjárdék 118.45. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.—. Magyar vasúti kölcsön ezüsbán —. Magyar keleti vasúti állami kötvény —. Magyar leszámlitól- és pénzültőbank —. Rimamurányi vasműrészvény 468.—. Magyar koronárjárdék 97.80. 4/10-os Magyar főtőzdeharm. kötvény 97.60. Magyar hitelbank részvény 729.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegy 205.25 Kassa-oderbergi vasúti részvény 370.—. Magyar kerek. bank —. Magyar cukoripar —.

Bécs, október 22. (Osztrák értékek sárlata.) 4/10-os papírjárdék 100.15. 4/10-os osztrák aranyárjárdék 119.45. 1890-os sorsjegy 183.—. Osztrák hitelrészvény 457.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankgyesület 481.—. Osztrák-magyar bank 1610.—. Déli vasut 79.25. Dunagőzhajózási részvény 862.—. Dohányrészvény 354.—. Császári és királyi arany 11.34. Németbankváltók 117.36. 4/10-os ezüst járdék 100.—. 100.65. Osztrák koronárjárdék 100.10. 1864-ik sorsjegy 252.—. Osztrák hitelbirtok részvény 661.—. Unionbank 624.50. Osztrák Länderbank 419.—. Osztrák-magyar államvasut 658.—. Elbavölgyi vasut 424.—. Alpeai bányarészvény 384.—. 20 frank. arany 19.67. Londoni váltó 239.32 Bécsi iramvay Lít B. —. Bécsi iramvay Lít A. —. Lapót kőhő 285.—. Az irányzat tartózkodó.

Bécs, október 22 (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 662.75. Magyar hitelrészvény 730.—. Angol-Osztrák bank 272.52 Bécsi bankgyesület 482.50 Union bank 625.—. Länderbank 419 —. Osztrák-magyar államvasut részvény 658.75. Déli vasut 78.75. Elbavölgyi vasut 425.—. Északnyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 355.—. Rimamurányi vasmű 497.50. Alpeai bányarészvény 384.—. Májusi járdék 100.15. Magyar koronárjárdék 97.80. lörök sorsjegyek 129.75. Német birodalmi márcsa 117.32-117.35. Napoleon'or 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 22. (Lőzsdai tudósítás.) A tegnapi utótőzsde kőhő- és bányarészvény hausejja után ma a tőzsdéid első felében több realizálásra természetes visszahatás következett, mely egyes értékekre erős nyomást gyakorolt (1/4-2/10%). A bankpiac legnagyobb részét értéktartó volt, csak hitelrészvények voltak Bécsre gyengébbek. Belföldi fondok és spanyolok emelkedtek, ugyszintén török sorsjegyek is; vasut-részvények részben esendesebbek és megmaradtak a tegnapi utolsó árfolyamban. Hajózási részvények szilárdak. Később kőhő- és bányarészvény jelentékeny emelkedtek, úgy hogy elértek a tegnapi legmagasabb auctyomat. Ez összefügg az ellenőrzhetetlen híresztelésel, hogy a Harpeni községháza részvényszerűségeg tőkét fellemel. Utimópéaz 4/10%. Magán-leszámlitólasi kamatláb 2 1/2%.

Berlin, október 22. (Zárlat.) 4/10-os papírjárdék —. 4/10-os osztrák aranyárjárdék 101.75. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronárjárdék 98.25. Osztrák-magyar államvasut 141.—. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 83.25. Magyar vasut részvényi kölcsön —. Alpeai bányarészvény —. Di-sonto-Commandit 192.10. Államos villamosági Róison 135.50. Geisenkircherei 206.40. Laura-kőhő 242.—. 4/10-os ezüstjárdék 100.25. 4/10-os magyar arany járdék 99.75. Osztrák hitelrészvény 208.30. Déli vasut 18.—. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.25. 4/10-os uj orosz kölcsön 98.25. Török dohányrészvény —. Olasz járdék —. Magyar hitelbank —. Dynami Trusi 164.75. Harpeni 201.90. Az irányzat szilárd.

Berlin, október 22. (A Budapesti Napló tudósítójának hívtára.) Esti forgalom. 4/10-os magyar aranyárjárdék 98.10. Magyar koronárjárdék 208.50. Osztrák hitelrészvény —. Osztrák-magyar államvasut 141.25. Déli vasut 16.—. Északnyugati vasut 216.25. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz —. Buechtichradai —. Orosz bankjegy —. (Utolsó) Lombard —.

Páris, október 22. (Zárlat.) Osztrák-magyar Államvasut —. Uj török konzol 33.45. Egyiptomi járdék 158.65. Osztrák Länderbank —. Párisi bankrészvény —. 3/10-os francia járdék 97.07.—. 4/10 spanyol járdék 91.25. 3/10 uj törleszthető járdék —. Crédit foncier de France 67.2.—. Apesi bányarészvény —. 4/10 1890. román kölcsön —. Görög kölcsön —. Váltó Olaszország 9/10 1/8 pari. Váltó Amsterdamra 206.50. Váltó Britszékre 9/10 1/8. De Beers 495.—. Chartered 59.50. 5/10 bolgár kölcsönvény 420.—. Magyar aranyárjárdék 101.—. Déli vasut 83.—. Váltó Londonra 251.35. Osztrák aranyárjárdék 101.25. Török sorsjegy 133.75. Meridional vasut 681.—. 4/10-os alasz járdék 103.40. Ottomankbank 528 — 3/10-os francia járdék —. Osztrák földhitelintézet 1301. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 322.—. 4/10-os 1896. román kölcsön 80.25. Dohányrészvény 391.—. Váltó

Bécsre 103.87. Váltó német piacokra 121.93. Rio 12.30. East Rand 174.50. Randfontein 62.50. Magyar Jelzálogbank 552.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 22. (Zárlat.) 4/10-os papírjárdék 101.—. 4/10-os osztrák aranyárjárdék 101.65. 4/10-os magyar aranyárjárdék 99.75. Osztrák hitelrészvény 237.80. Osztrák-magyar államvasut 141.90. Északnyugati vasut 170.25. Rustichradai vasut —. Londoni váltóár 209.90. Bécsi bankgyesület 122.10. Villamos részvény 136.70 3/10-os magyar aranykölcsön —. 4/10-os ezüstjárdék 100.90. Osztrák koronárjárdék 100.40. Magyar koronárjárdék 98.10. Osztrák-magyar bank 116.—. Déli vasut részvény 16.10. Elbavölgyi vasut 105.80. Bécsi váltóár 8520.—. Párisi váltóár 811.32. Unio bankrészvény —. Alpeai bányarészvény 193.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 22. (A Budapesti Napló tudósítójának hívtára.) Aranyárjárdék január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 209.50. Német bank 218.30. Disconto 194 —. Sorbini kereskedelmi bank 159.75. Geisenkircherei 206.10. Harpeni 202.10. Laura-kőhő 241.25. Olasz járdék —. Hilbernia 204.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, október 22. (Zárlat.) 4/10-os ezüstjárdék 101.—. 1890. sorsjegy 154.—. Déli vasut 15.70. 4/10-os Osztrák aranyárjárdék 101.50. Osztrák hitelrészvény 208.80. Osztrák-magyar államvasut 141.50. Olasz járdék 103.10. 4/10-os magyar aranyárjárdék 99.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 22. A sertésárlat irányzata: változaltan.
 A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (áronként 400 kilogrammon felüli súlyban 107-108 fillérig. Öreg közep (áronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (áronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 113-114 fillérig. Fialat közep (áronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 113-115 fillérig. Fialat könnyű (áronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. M. Románia: Nehéz (áronként 280 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közep (áronként 240-260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (áronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Románia: Nehéz (áronként 320 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közep (áronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (áronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Románia: Nehéz (áronként 260 kilogrammon felüli súlyban) 116 — 117 fillérig. Közep (áronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 114 — 115 fillérig. Könnyű (áronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 112-113 fillérig.
 Sertésleltétel szám 1903. október 20. napján volt készlet 37.572 darab. — 1903. október 21. napján felhajtott 705 darab. — 1903. október 21. napján elszállított 815 darab. 1903. október 22. napjára maradt készletben 37.492 darab.

TÁJÉKOZTATÓ.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 22.

Hazánkban változóan felhős és aránylag hideg az idő; a hőmérséklet az északi felhők után —4 C-ra is leszállt. Kevés csapadék esett. Az északnyugati depresszió Közép-Európa felé terjeszkedett, a maximum pedig délkeletre vonult. Európában az idő túnyomán felborult és nyugat felől a hőmérséklet emelkedésben van. Kiseb esk Németországban, nagyobbak pedig Franciaországban fordultak elő.
 Kültetés: Enthe idő várható. legfeljebb az északnyugati részeken némi csapadékkal és Keleten még erős éjjeli lehűléssel.

Vizállás.

	Okf.	Okf.		Okf.	Okf.			
	22.	21.		22.	21.			
Buda	Sohárding	1.13	1.36	Tisza	M.-Sziget	0.10	0.20	
Duna	Passau	2.15	2.58		Tekchaska	0.20	0.40	
	Linx	0.16	0.48		V.-Nemény	0.62	0.71	
	Bécs	0.14	0.48		Tokaj	0.40	0.40	
	Pozsony	2.19	2.30		Tisza-Füred	0.40	0.40	
	Komárom	2.81	2.63		Szolnok	0.44	1.02	
	Budapest	1.18	1.17		Csongrád	1.68	1.01	
	Fekes	1.24	1.19		Szeged	0.42	1.02	
	Mohács	2.22	2.05		Török-Bécs	0.50	0.71	
	Gombos	2.02	2.84		Tibet	1.40	1.25	
	Ujvidék	0.25	1.24		Óndova	0.28	0.28	
	Fansova	0.68	0.45		Topolya	1.02	0.42	
	Orsova	1.42	1.20		Brodog	Zemplén	0.50	0.44
	Magyarfalva	1.74	1.22		Sajó	Zsolca	1.32	1.38
	Zselica	0.28	0.32		Hernád	H.-Németi	0.62	0.66
	Szék	0.28	0.42		Berehogy	Mareczka	0.26	0.04
	Szoreg	0.76	0.21		B.-Ujfalva	0.02	0.02	
	Sz.-Gothárd	0.24	0.16		Körös	Cauca	0.18	0.12
	Szárász	0.16	0.18		N.-Várd	0.12	0.10	
	Órász	0.48	0.25		Békény	0.15	0.42	
	Pottau	2.42	2.25		Tenke	0.10	0.00	
	Zákány	0.56	0.63		Gurahonó	0.24	0.23	
	Barcs	1.14	1.45		Borosjónó	0.30	0.30	
	Mitrovica	2.65	2.42		Békés	0.16	0.20	
	Szava	1.40	1.44		Gyoma	0.06	0.06	
	Szilok	2.95	4.00		Gy.-Fehérvár	0.06	0.06	
	Deés	2.12	1.46		Soborna	0.16	0.20	
	Mitrovica	0.42	0.40		Arad	0.00	0.00	
	Szatmár	0.11	0.08		Makó	0.28	0.32	
	S.-Majföldy	0.00	0.00		S.-Kecskely	0.14	0.24	
	Latorca	0.17	0.18		Bégy	Kiszé	0.68	0.66
	Laborca	0.18	0.18			Temesvá	0.24	0.24
	Ung	0.02	0.10			Beskerék	0.21	0.27

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.
A szentiványi álom.

Színmű 5 felv. írta Shakespeare, ford. Arany János.
Zenéjét szerzesse Mendelssohn Bartholdi Bödög.

Személyek:
Thesous Gál Vackor Boross
Egeus Abonyi Gyula Kőrösmezői
Lysander Beregi Zuboly Gábányi
Demetrius Mihályfi Dudás Rózsahegyí
Philostat Mészáros Hippolita Paulayné
Hermia Gerő L. Oberon Nagy Ib
Titánia Török L. Puck Ligeti
Kezdet 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.

A nők barátja.

Vigjáték 5 felvonásban. Írta Ifj. Dumas Sándor
Fordította Kürthy Emil.

Személyek:
De Ryons Náday Jane de SimroseMárkus
Montégre Horváth Leverdéné Szacsavayné
De Simrose Császár Hackendorf Deli
Des Targettes Gyenes Leverdét B. Paulay
De Chanttrin Mészáros József Faludi
Leverdét Vizvári Inas Narczisz
Kezdet 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.

A bohóc.

Bobozát 3 felvonásban. Írta: H. M. Paul. Fordította:
Pásztor Árpád.

Személyek:
Lord Garston Hegedűs Lamb Kazalicky
Trank Jack Góti Biggs Bárdi
Baker Császár Maud Négrády
Dixon Vendrei Winnie Harmat
Pennyquick Balassa Rosie Kertész
Billy Rónaszék Rendőr Győző
Kezdet 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, előjátékkal.
Írta Faragó Jenő. Zenéjét szerző Barna Izso.

Személyek:
Casanova Nyárai A sátn felesége
A sátn Marion Kury
Petrucchio Szirmai Pompadour
XV. Lajos Mózsa Lia
Mózsa Marina Holló E.
Pietro Raskó Heloise Nagy M.
Náthán Deli Barbarine Harmath I.
Napoleon Kovács M. Stella Harmath I.
Bakter Nagy Utcai táncosnő Kápolnail.
Nero Mátray
Kezdet 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.

Tavas.

Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után
írta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérei Adolf
Zenéjét szerzesse Strauss József.

Személyek:
Bsapó Gusztáv Szabó Szalóki báró Gömöri
Margit Keleti A báróné Kornai
Hollós Sziklai Gál Feri Ráthonyi
Cecília Fenyvessi Anna Szentgyörgyi
Ernő Farkas Mayer Girő
Berta Szabó E. Néci, pincér Tollagi
Kezdet 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. október hó 23-án.

Berlini élet.

Írta: dörmötöri Németh Péter.
Kezdet 7 1/2 órakor.

FOVÁROSI ORFEUM

VI. Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap

Legénység a földélezen.

Zsolt operetteje

A kapitány ur

a Tarka Szinpad pályanyertes bohóza.

Remek spiritalistikus táncok

és

10 elsőrangú attrakció.

Vasárnap, 1903. október 26-én nagy

döntő előadás

mérésekkel helyarátkal.

A Miklósban reggeltől 5 óráig **Vörös Elek** díjazzone-

kara hangversenyes.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	A próféta	Egy Játéka párat Két szék között a pad alatt	A bohóc	Huszár- kisasszony	Tavas
d. u. Vasárnap este	Ködkirály. A csavargó és a királyleány	Pry Pál Sötétség	Dr. Nebántsvirág A bohóc	Huszár kisasszony	A drótosítót Tavas

Előleges jelentés!

Szombaton f. hó 24-én veszi kezdetét a
Sport Műlatóiban

Kerepesi-ut 82. szám.

VERES SÁNDOR magyar dalírásművészetének
előadását, melyek szigorú esztétikai műsorral előadás-
sokat tart. Színkezelőnek:

Kuruc nóták
Rákóczi nóták és Dankó műsora.

Egyben szíves tudomására hozom a n. e. kőbányá-
nak, hogy helyilegemem teljesen a mai kornak meg-
felelően Átalakítottam: Új szinpad, kellemes szóra-
kozás! Besszes pártfogást kérve vagyok teljes tiszteltet-
tel a kávész.

Számos látogatásért eszedek Veres Sándor igazgató.

E HÉTEN 1500 vég

legjobb minőségű fekete mintás és sima gysz-
kelem, egy a szinek jószágáért, valamint a minőség
kitűnőségéért **kezesség vállalatit!**

Fekete posztók mtrje
38 kr.-tól 4 frt 50 kr.-ig.

Fekete Zibell mtrje
85 kr.-tól 4 frt 50 kr.-ig.

Fekete seviott mtrje
68 kr.-tól 3 frt 50 kr.-ig

Mindennemű francia és angol divatképe a legna-
gyobb választékban. — Moszkolmek, a legszebb
francia és angol divatszövetek mintáinak utánzata
méterenkint 35 kr.-tól 50 kr.-ig.

Szövetminták s nagy mosókélmé mintakönyv
ingyen és bérmentve küldeték.

Weiner Mátyás

női divat árnháza

BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 3. sz.

Az összes őzi és téli nadjóságok nagy választé-
ka a cég hírnakában megtekinthető.

A 20322. számú

„Mágnes tekercselés egyenáramú gépek és áramátalakítók számára“

című, 1900. február 21-ről kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatokat „W. F. 7025“ jel. alatt továbbit
Mosse Rudolf Bécs I., Seilerstütte 2.

A divatos műhímzéshez

nélkülözhetetlen a leg-
nyúsb szerkesztés körhíze
csel. **WILSON 9-es varrógép**,
melyen a tú- és szobeli-
hímzésekkel a leg-
szébb áttört és aszoru-
munkák végezhető. Var-
rása a legszebb a leg-
jobb, javára a legkönyvebb
és leggyorsabb. Kivétel-
minden nagyobb vidéki vá-
rosban. Ahol nincsen, ké-
rem hozzam fordulni.

HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker.,
Károly-körút 9. sz.
A Wheeler és Wilson Mfg. & Co. New-York es. és kir. adórt
szállék magyarországi kizárólagos eladójá.
Nagy árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Borotva fölösleges! RASOL

Rasol a borotvát fölöslegessé
teszi.

Rasol-lal bárki előzetes gya-
korlat nélkül pár perc
alatt báronysimára megborot-
válkozhatik kés nélkül.

Rasol-t országos híri orvosok
és vegyészek vizsgált-
ták meg és azt az arora tel-
jesen ártalmatlannak találták.

Rasol méregmentes (nem aurum).

Rasol csakis a fenti védjeggyel ellátva valódi.

Rasol-lal próbaborotválkozás eszköztetik Király-
utca 34. szám alatt.

Ára dobozokint (elezendő 15-szeres borotválkozásra)
borotváló faeszkával együtt K. 1.20, vidékre K. 1.50
előzetes bekielölés nélkül bérmentve.

Kapható gyógyszárakban, drogeriákban, fod-
raszoknál, fűszerkereskedésekben és dohány-
tözsdékben.

A helyi piacon ügyvölkök és a vidéken képviselők és árusítók
magas jutalék mellett kerestetnek.

Rasol vegyipari vállalat, VI., Király-utca 34

ELSŐRANGU

szerszámgépeket

(esztergapadokat, gyalu-, furó-, csiszoló-, marógépeket sth.) készít a
Fegyver- és Gépgyár Részvény-Társaság
BUDAPESTEN.

Magyar kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A magyar királyi állam-
vasutak igazgatósága nyil-
vános versenyt hirdet a
Bánréve állomáson létesít-
endő új felvételi épület
előállításához szükséges
munkák végrehajtására.

A tervek, a költségve-
tés, az egyébrárgyozók,
a szerződési tervezet, az
ajánlati minta, a pályázati
feltételek, valamint a munká-
kát végrehajtásához kö-
tött feltételek Budapestn a
magyar királyi állam-
vasutak igazgatóságának
magasbírónyvi ügyosz-
tályában (VI. kerület, Te-
rész-körút 56. szám II-ik
emelet 16. ajtó) és Mis-
kolcon a magyar királyi
államvasutak mikolczi
üzli tvezetőségének pályá-
festáris és építési ügy-
osztályában a hivatalos
órák alatt megtekinthető.

Az ajánlatok legkésőbb
1903. évi november. hó
10-én déli 12 óráig nyun-
tandók be előlrot: igazgató-
ság építési és pályafen-
tartási főosztályában (Bu-
dapestben, VI. ker. Terész-
körút 58. szám II. emelet
10. ajtó). Az ajánlatok egy
korona, az ajánlat mellé-
letei ivenként 30 filléres
bélyeggel ellátva és lepe-
cseltve, a következő fel-
íratlalt nyuntandók be.
„Ajánlat a Bánréve állomá-
sán létesítendő új felvé-
teli épület munkáira“.

Az ajánlat benyújtását
megelőző napon, vagyis
1903. évi november. hó
9-én, déli 12 óráig, 3.000
korona, azaz: háromezer-
háromszáz korona bányat-
penz teendő le a magyar
királyi államvasutak köz-
ponti főosztályánál (Buda-
pesten, VI. ker., Andrásy-
ut 75. szám földszint) akár
kézpénzben, akár állami
betétkre alkalmas értékpá-
pírokban.

A bányatpenzről szóló
lelettség az ajánlatához
nem csatolandó.

Az értékpapírok a leg-
utóbb jegyzett árfoyak
szintén számítottak do
névörtékben felül számi-
tásba nem vétettek.

Posta után beküldött
ajánlatok és bányatpenz
térli vetényyel adandók
fel.

Budapestben, 1903. októ-
ber hóban.

Az igazgatóság.

A 14148. számú

„Készülék tengervíz leparlására hajók számára“

című, 1898. június 7-ről kelt magyar szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. T. 6970“ alatt Mosse
Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstütte 2. intenzdők.

Jótállás mellett olcsón

BUTOROK

divatos hálósobák ... 90 forint és feljebb
teljes matt faragott ebédők ... 75 " " "
divatos szalon garnitúrák ... 50 " " "
szekrények, ágyak, divánok, székek, asztalok, ír-
asztalok és minden fajta egyes **butor** darabok igen
olcsón. Modern berendezések igen nagy választékban.

Nagy Imre

lakberendezési vállalkozó, **butor raktára**
Váci-körút 9. szám I. emelet.
Szerecsen-utca sarok.

ZOLA EMIL

országalkotó nagy regényciklusa a

NÉGY ÉVANGELIUM

mind a három része megjelent egye-
dül jogosított magyar fordításban.

TERMÉKENYSÉG

(Fécondité) = Két kötet
7 füzve 7 korona.

MUNKA (Travail)

Két kötet
7 füzve 7 korona.

GAZSÁG (Vérité)

a nagy ír-
nak mintegy
oóiroalmi oo
végrendelete.

Két kötet füzve 7 korona.

A három regény külön-külön is megrende-
lhető a magyar fordítás egyedül jogosított
kiadójánál, a

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

csász. és kir. udvari könyvkereskedő cég-
nél Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 21.
szám alatt és bármely könyvkereskedésben.

AZANKER

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapított 1859.

Összes vagyon ... 153 millió korona

Biztosítási állomány ... 516 millió korona

Eddigi kifizetések ... 248 millió korona

A nyreményrészeselekkel biztosítottak 1902-ben a **vegyes és halál-
eseti biztosításoknál** A osztályok szerint, az évi biztosítási díj
25%-át kapták készpénzben kifizetve. A **vegyes és takaré-
képzési biztosításoknál** B osztályok szerint (évenként emel-
kedő osztályok) az összes - biztosítási tartamon keresztül befizetett
- díjak 3%-a, illetőleg az évi díjak

3 év, 4 év, 5 év, 6 év, 7 év, 8 év után 9 év után
9%, 12%, 15%, 18%, 21%, 24%, 27%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.
Jutányok díjak. - Kedvező feltételek. - A kérelmezhető legnagyobb biztonság.
Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezér-
képviselőség, valamint a társaság ügyvölkö.

ÖN IS MEGNYERHETI OSZTÁLYSORSJEGY

ha bizik a Hecht-Bankház szerencsében és osztálysorsjegyet — mint azok, kik ezen összeget ott megnyerték — Hecht-Bankháznál veszi.

Huzás november 19. és 20.
Hecht-Bankház
Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32.

Szerencse számok

33.154
41.179

Ezen számok $\frac{1}{8}$ részben is kaphatók.

Kíváandó! Megrendelő-lap. Kíváandó!

T. Hecht Bankháznak Budapesten.

Megrendelek öntöknél..... $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{8}$ osztálysorsjegyet.

A pénzt postautalványon egyidejűleg küldtem. Kérem a sorsjegyeket utánvétellel küldeni.

A meg nem felelő Név
rendelési módokat Lakhely
téntával áthuzandó Lakhely

Osztálysorsjegy-árak: Egy egész kor. 12. — | Egy negyed kor. 3. —
Egy fél „ 6. — | Egy nyolcad „ 1,50

B. N.

Szerencse számok

54.104
74.426

Ezen számok $\frac{1}{8}$ részben is kaphatók.

Önkéntesiegyenruhák s katonai felszerelések

paratlan elegáns kivitelben legújtanjósbban

Blum Sándor

elsőrangú egyenruhazati és hadifelszerelő intézetben készülnek. Ő felelős a porosz császári és orosz nagyhercegi udvari szállítója.

Budapest, Váci-utca 15.

A méretek fölöttől véget a cég saját költségén szabásait, viddokru elküldi.

BUDAPEST, Váci-utca 15.
Árjegyzék ingyen.

MEGJELENT A Magyar Biztosítási Évkönyv.

Tartalmazza: mérlegelt (bevétel-kindások) és vagyoni kimutatást, az igazgatóság, tisztikar és vidéki képviselők hivatalos névsorát. — Ezenkívül hasznos és oktató cikkek szájkik — kitűnő szakkönyvet és pedig:

Biztosítási Magyarországon; Irta Milkofer Sándor
Tengori biztosítási jog köréből; Irta Dr. Mutschbacher V.
Az életbiztosítás elmélete; Irta Dr. Boggyó Samu
Tűzsrók becsülése; Irta Bendo István
Magyarország biztosítási ügye 1902-ben. (Statistikai tanulmány 20 táblázattal illusztrálva).
A könyv 40 oldal terjedelmű, díszes vázlatkötésben 4 koronára kapható a „Biztosítási és Közgazdasági Lapok” kiadónvtalában.

A kiegyezés és a dualizmus megérítésére fontos munkák:

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.-i. kiadásában (Budapest, VII., Kerepesi-út 54.) megjelentek:

Bekszics Gusztáv: Kemény Zsigmond, a forradalom s a kiegyezés

MÁSODIK JAVITOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁS. **Ára 4 korona.**

A DUALIZMUS.

TÖRTÉNETE, KÖZJOGI ÉRTELME ÉS NEMZETI TÖREKVÉSEINK.

IRTA: BEKSZICS GUSZTÁV.

— Ára 4 korona 80 fillér. —

Bekszics Gusztáv: A magyar nemzet függetlensége az állami és az egyházi (külső) kormányzatban.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYAR KIRÁLY APOSTOLI JOGAIRA ÉS A KATHOLIKUS AUTONOMIÁRA.

— Ára 2 korona.

Ezen munkák úgy a kiadóirtálatnál (Athenaeum irod. és nyomdai r.-i., VII., Kerepesi-út 54. sz.), mint minden könyvkereskedésben kaphatók.

Huzás november 2-án.

Minden sorsjegy nyer.

OLASZ vör. ker. SORSJEGY

Főnyeremény
Kapható 24 havl részletfizetésre.
35.000 líra.

Havibetételés: 1 darabra K. 2. —
2 „ „ 3.97
3 „ „ 5.90

Már az első részlet és 35 fillér beklndése ellenében kiadom a sorsjegyek sorozatát és számlát tartalmazó részletvelet azonnali játékjoggal.

FLEISSIG SÁNDOR. — BANKHÁZA
Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

Magyar kir. államvasutak budapest-bálpárti üzletvezetősége. 35296/603.

Pályázati hirdetés.
(Kötélárúk szállítása iránt.)

A magy. kir. Államvasutak budapest-bálpárti üzletvezetősége 1904. évi január hó 1-től számítottól egy, illetőleg három éven át évenként mintegy 1600 kgm vágott ólomzár zsinog

700 > vágatlan
700 > kötő zsinog és
300 > különféle kenderkötél

szükségletét biztosítani ótatján, eziránt nyilvános pályázatot hirdot.

Az ajánlatok 1903. november hó 17-én betérjesztendők, a bántépének pedig megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános és különleges szállítási feltételek a magy. kir. Államvasutak budapest-bálpárti üzletvezetősége anyag- és leltárbeszerzési csoportjánál (Budapest, Teréz-körút 62. I. 8. ajtó) valamint minden üzletvezetőségénél megtekinthetők vagy az általános és különleges feltételek a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magy. kir. Államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételek minden példányáért 30 fillér, az általános feltételekért pedig 50 fillér fizetendő.

A feltételek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beklndendő.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek minden hazai keresk. és iparkamaraánál megtekinthetők. Budapest, 1903. október hóban.

Az üzletvezetőség

NÉLKÜLÖZHETETLEN HASZNOS KÖNYVEK,

melyek úgy az ATHENAEUM kiadóhivatalában, mint minden hazai könyvkereskedésben megszerezhetők.

Testgyakorlás.
Bevezetés Frigyes. Úszás. Képekkel. Ára 80 f
Orvosi szobagyógyászat. Schreiber dr. 59 ábrával. Ára 2 K

Perlekedés.
Jogi tanácsadó. Irta Fodor S. Nélküldözhetetlen útmutató mindenféle okiratok megszerkesztésére és a hatóságokkal való érintkezésére. Ára 8 K

Házassági perek és eljárási házassági perekben. Irta Knorr Lajos. Ára 2 K

Kézikönyv eskütötek számára. Irta: Vambéry Rusztén. Ára 2 K

Társasjátékok.
Szomaházy István. Kártya-Codex Jókai. Pókost Jeno és Viktor. Műszaki. Híresegh. Bródy és ambrus közreműködésével. Ára 2 K 40 f

A sakkjáték tankönyve. — Kérdők és halálók számára. Irta: Márta István. Ára 4 K 80 f

Tom-Tit azaz kísérletek a produktióra. 2 kötet. Több mint 300 képpel. Egy kötetnek ára 4 K

Vadászat.
A vizsla idomítása. — Irta Főnaggy József. Függelék: Beteg ebek gyógyítása. Ára 6 K

Az apróvad vadászata. Irta Diesel-Mika. 30 rengek képpel. Díszmű. Ára 20 K

Vadászmozdítók. Magyar-német és Német-magyar. — Irta: egy öreg vadász. Ára fűve 1 K 00 f

958. sorozat. 0028. szám.

BON

POLGÁR SÁNDOR
m. kir. szab. nyert orvosi mű- és közszerész

Budapest, VII. Erzsébet-körút 50.

köteles ezen utalvány beklndése mellett, minden megrendelőnek 15% azaz tízötöd részű árkedvezményt adni, az eredeti ár: F. Bergner-utca 21a. 288 sz. azaz különlegesnek (Göszterek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen zárt leveleiben küldeték. Kívágotott: a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

CAPILLATOR legújabb, biztos hajnövesztő és hajápoló szer.

CAPILLATOR hosszú orvosi tanulmányozás és tökéletesítés után Dr. Kadjaucz Alfréd-nak lemer budapesti bőrgyógyász által felfedezett szer.

CAPILLATOR nemcsak szépség, hanem egyúttal a beteg bőrfelületet gyógyító, a hajgyökereket erőser tápláló előidőző egyetlen szer.

CAPILLATOR a kopaszúság és kopaszodás, valamint minden hajbetegség egyetlen és csodás gyógyító hatása szere.

CAPILLATOR használata folytán a haj bántalmat minden gond nélkül, gyarapodik és a hajhullás teljesen megszűnik.

CAPILLATOR már az első használat után megkezdődik a haj kibúrlás, a kopors megkezdődés, a megöszülés és visszandja a hajnak az eredeti színét.

CAPILLATOR eredeti töltésben, türevényesen bejegyztett védjegyes palackokban ávegenként 5 kor-ért a pénz előzetes beklndése vagy utánvét mellett kapható a fővártában

„Magyar Király” gyógyszerár Budapest, V., Marokkói-utca 2/A., ugyszintén minden nagyobb gyógyszerárban és drogeriában.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily nemi betegségben szenvednek

mint hügyes és hólyagbajok, hügyesbűntületek, vizelet savarok, eljeli magöszlések, sebek és bűntületek bántalmak (gyphília) az onferézés utóhatásként fellépő idogbajok, korai férfioro elgyengülés, bármily bűntületek seb, nőknél fehérfolyás, mely bajok alapos, gyors és gyökeres gyógyítására, szigorúan tudományos és lelkiszereses gyógymóddal fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírd. és leg-
regibb 80 éve fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 24. sz.,

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült hügyes és hólyagbajok vizsgálatára vilamos hügyesbűntületek gyógyítására

Védőknek levelekre kimerítő választ és szakorvosi tanácsot nyerneik, gyógyszerrekl. gondoskodva lesz. Titok tartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

